LITTERAE CIRCULARES

AD

924

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1924.

924

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „DUNÁNTÚL“ R. T.

Adimplem. praec. pasch. 2
Adományok az Emericanum javára 16
Adományok az uj pécsi plébán. 76
Alapitv. és templomszámad. átvét. 28
Anyakönyvi adatok kerestetnek 15
Arand Aug. S. V. D. 53
Auguszt Steph. 9
Állami köztartozások befizet. 34
Államseg. visszatérítése ügy. min. rend. 15
Badacsonyi Ad. 31
Beck Lud. 36, 39, 53
Bende Jos. 36
Békebeli készpénzjárand. valoriz. 40
Békefi Remig. obitus 30
Bőjti rendelet 2
Bőjti szózat 17
Breviáriuma elhunyt papoknak 26
Bucsuztatók stóladija 10
Budatétényi hittéritőház 49
Concursus pro parochiis: Dunaföldvár, Püspöknádasd, Szakcs, Diósberény, Bogdása 8, 25, 68, 75
Csáky Benamin. 9
Cseh Franc. 54
Csekkforgal. bevezet. 60
Csernoch Ján. hercegprim. jubil. 61
Cserta Joan. 53
Curatia in Mánfa-Budafa 3
Czernohorszky Jos. 39
Decret. S. Congreg. Rit.: de vexillis in Ecclesia admittendis vel benedic. 23
De consuetud. imponendi cineres I. Dom. Quadr. et de formua bened. guttur. in festo S. Blas. 29
Directorium 76
Disciplina ieiunii 2
Drewek Fel. S. V. D. 53
Dunaföldvár-alsóváros, felsőváros 67
Elemi isk. érvzáróvizsgál. ideje 74
Elemi isk. magánvizsgálatok 57
Elemi oktatás keretében filmelőad. 74
Emericanumba felvétel 27
Enciklikája a Szents. Atyának 43, 51
Erectio novae paroch. in Dunaföldvár 67
Erkölcstelen divat ellen 72
Esperesi, jegyzői napidij 40
Eberhard Jos. 9
Faludi Franc. 53
Fehérváry Jos. 4, 9
Fejes Carolus 4
Fent Jul. 4
Fényes Ant. 25, 36
Folnegović Georg. 36
Frey Joan. 4
Fundationes Dion. Mosonyi dr. 2
Fürész Jos. 31
Gábor Car. 54
Gálos Lad. 53
Graduales promotiones in Capit. 23
Gyászistentiszt. IV. Károly kir. 9
Gyenis Guil. 36, 54
Gyűjtés: XV. Benedek siremlék. 26, 59
Tanitók Fer. Józs. háza javára 56
Budapesti tisztviselőtelepi templomra 79
Hansen Hub. S. V. D. 53
Hantos Adalb. 25
Hanuy Franc. 9, 23
Használ. kivüli miseruhák felaj. 9
Hauser Emer. 36
Hábel Vincent. 54
Hitoktatás áll. dijazása 4
Hivatalos portóköltségek 14, 58
Hivatalos pénzek küld. uj módja 60
Hoffmann Colom. 9
Horváth Lud. 4, 36
Igaz Adalb. 23
Indulg. SS. Sacram. visitantibus 35
Invocatio nova addenda lit. OO. SS. 75
Intentiones superfluae 7
Irod. művek, lapok ajánlása: Ujlap, Kispajtás, Zászlónk, Nagyasszonyunk, Magy. Ifjus. Vöröskereszt, Szivgárda Vezérkönyve, Savio Dom. életr., Kisanya mesél, Walter, Kat. pap, Meschler, Nagyasszonyunk, Erdey, Cserkészpedagogia alapelve 6, 13, 28, 41, 42, 57, 66, 80
Iselstöger Ludov. 75
Iskolai és hitközs. költségvet. beküld. 5

Iskolaügyek intézése 10
Iskolai ünnepélyek: Madách centenár., Anya, csecsemő és nemzetvédő 6, 27
Iskolánkivüli népmüvelés felkar. 56
Julianeum nevelőint. ajánlása 55
Kaposvári siketném. int. segély. 55
Kat. Iskola előfizet. felemel. 38
Kat. Gyermekvéd. Központ gyermeknyaralt. 33
Kat. Háziasszonyok vasuti missziója 34
Kat. Népszövetség ajánlása 32
Kat. tanitói és ifjus. könyvtárak szerv. 77
Kecskés Car. 9
Keller Guil. 36
Kéthelyi Jos. 31
Kiutal. jog templompénztárból 36
Klein Jos. 4, 36
Kletzl Adalb. 25, 53
Klimkovics Jos. 4
Koch Ed. 23
Komócsy Steph. 23, 36
Kongruakiegészités uj lelk. állom. szerv. 71
Koronai tételek 8
Kovács Ant. 25
Kozári Georg. 4, 36
Körlevelek dija 5
Kővágó Petrus 4
Küzdelem a nyilv. erkölcstelenség ellen 33
Lelkészek csal. pótléka 64
Lelkigyakorlatok (papi) 38
Lelkigyakorlatok (tanitónői) 33
Lickert Jos. 53
Loschert Casim. 4
Magyar Steph. 53
Martinkovics Joan. 25, 62
Mayer Franc. 25
Mánfa-Budafa nova curatia 3
Máriagyüdi kegyhely fenntart. 26
Menhelyi gyermekek elhelyezése 72
Mortui: Julius Tóth, Adalb. Battyányi, Alad. Nyárády, Joan Weisz, Emer. Szabó, Franc. Vitkovics, Alex. Gadó, Sig. Gyömörey, Jos. Józics 3, 8, 23, 24, 25, 30, 39
Mosonyi Dionys. 2, 23
Nagy Carol. 31
Nagy Georg. 25, 53
Németh Franc. 54
Népszövets. kölcsön ajánlása 40
Norma servanda cum coetus catech. indicuntur 67
Nova invocatio in Lit. OO. SS. 75
Nyugdijjárulék befizet. kulcsa 77
Nyugdijjárulékok tárgy. kieg. rendelk. 54
Oratio imper. ad pet. pluv. et. repell. tempest. 31
Ordo visit. Can. et S. Confirm. 7
Palkó Josephus 4
Palócz Joan. 68
Papi adorációs egyesület 65
Papi missziós egyesület 68
Papi tizedjáradékok felvétele 77
Papnevelőintézetbe felvét. 31, 39
Papp Steph. 54
Papszentelés 30, 36
Pál Jos. 62
Párbérfizetési kötelezettség tárgy. min. dönt. 73
Párbérszolgáltat. nézve adatok kivánt. 37
Párbérszolgáltat. rendezése 62
Pensio 3, 62, 68
Perr Victor 53
Personalia 3, 9, 25, 31, 36, 39, 53, 62, 75
Pévald Guil. 75
Pintz Valent. 54
Polit. községet terhelő iskolafenntartási költségek visel. 65
Promotiones gradual. in Capit. 23
Prosynodale examen 36, 53
Rak Jos. 9
Romaisz Franc. 23, 62
Római zarándoklat a szentévben 48, 76
Sajtóvasárnap elrend. 54
Schäffer Andreas 25, 54
Schmeller Jos. 62

Schultz Gabriel 9
Sebestyén Franc. 54
Segédlelkészek fizetése 40
Sperai Joan.
Stóladijak felemel. 4, 36
Suspenduntur indulg. et facult. vertente anno univ. iubil. 51
Szakály Steph. 54
Szánthó Ignat. 25
Szeitz Jos. 25
Szentévi emlékérmek 79
Szentévi római zarándoklat 76
Szentév meghirdetése 43
Sz. István Társ. bizományosokat keres 34
Szent Istv. Társ. tankönyvei elrendeltetnek 37, 41
Szentkirályi Steph. 23
Szilvek Lud. 23
Szivgárda 38
Szociális Missiótárs. 78
Szorgalmi idő betart. az el. isk. 56
Tadics Bened. 53
Tanitói államsegély gyorsabb kiut. 41
Tanitói készpénzjárand. valoriz. 65
Tanitói pályázatok Kansz. állásközvetitő irodájával közlendők 33
Tanitók, nem államiak illetményszabályoz. 57
Tanitók részére enged. 8 napnál hosszabb szabadság 27
Tanitóváltozás esetén csal. pótl. és kedvezm. ellát. kiutal. 13
Tanulóifjus. megóvása a kiüt. tif. 41
Templomi népénekek tanit. az isk. 48
Templomi ruhák mosatása 55
Továbbképző tankötelesek. oktat. 56
Tűzbiztosit. buzaértékben 27
Uhl Ant. 54
Unio cleri pro missionibus 68
Vallás- és közokt. miniszterhez int. kérv. 71
Vaszary Colom. 25
Vértesi Frid. 53
Vizi Joan. 4
Vota praesulis in exord. an. 1
Wagner Joan. 54
Wucskits Emer. 31, 75
Zanyi Franc. 36
Zarándoklat Lourdes-ba 42
Zarándoklat szentévi Rómába 76

1924.

I.

131
1924

Praesul ad clerum in exordio novi anni.

Nunquam Nobis signa sinceri amoris, adhaesionisque vere filialis magis propitia oblata fuerunt, quam nuper, cum anno vertente ex omnibus dioecesis Nostrae vicinis et dissitis partibus vota fratrum atque fidelium bona cuncta ominando Nobis advenerunt.

Annus enim praeteritus in curis grandibus atque continuis nuper exspiravit. Temporum adiuncta in illo defluxa Ecclesiae, patriae, dioecesi Nostrae, atque Nobis ipsis plurimum angoris, doloris atque cruciatus persaepe causarunt. Nostis plagas, quae Ecclesiae matri praesertim apud nos mala intulerunt; nostis clades, aerumnas et tribulationes, quae patriam Nostram cruci affixerunt; vidistis scissuras, perditionesque, quae vitam et vestem dioecesis Nostrae dilaniaverunt; audistis adiuncta, quae Nos ipsos non semel turbarunt. Totus annus cum omnibus curis, angustiis, atque doloribus nunc iam praeterivit. „Gratia Dei, quod non sumus consumpti", imo, quod — cum tot mala et pericula animos frustrare, fidem supplantare, vires, zelum retundere certatim studerent —, impavidi in Dei et animarum servitio usque remansimus. Exeuntem annum, ob plurimas gravissimum causas vota comitantur. Subsequentem autem, qui similis elapso albescit, eadem inducunt.

Cum pro votis carissimis, quae nunc tanto suaviora Nobis occurerunt, quanto obscurius futurum apparet, intimo ex corde gratias reddimus, omnibusque similia e corde promimus; fratres et filios in causa Domini operantes omnes contestamur, ut funiculum triplex, quod rumpi non potest, fidei, spei et caritatis nempe servare, augere atque roborare in dies studeant.

Habete fidem Dei, cuius apostoli ordinati estis. Intrepidi, zelantes atque inquieti custodite ignem eius in cordibus vestris, ut eundem diffundere valeatis in corda hominum, quae in periculis huius vitae tam late arescunt, tabescunt et ruinae inclinant aeternae.

Servate spem melioris futuri saeculi, ut mala temporis, quae nunc nobis undique imminent, et vos ipsi supportare et alios ad ea portanda iuvare possitis. Hac enim spe firmiter innixis auribus resonant gratiarum actionis verba: In te Domine speravi, non confundar in aeternum.

Diligite demum Deum et invicem, quia in hoc duplici mandato omnis lex et felicitas hominis impletur. Diligamus Deum, qui a nobis accipit modica, reddit plurima, pro momentaneis aeterna, pro perituris semper duratura, divina pro creatis refundens. Diligamus deinde invicem, hoc est enim signum clarum, vinculumque asseclarum Christi, quo seipsos atque totum mundum superare possunt. „Ex hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem"! Et si verbum istud custodieritis, gratia Dei et Domini Nostri Jesu Christi abundabit in cordibus vestris et nunc et in perpetuum.

132
1924

Adimplementum praecepti paschalis.

Adiuncta vitae pari modo perdurant, ac anno elapso, immo difficultates in multis augentur. Adimplementum praecepti paschalis ob hanc rationem etiam pro anno currenti pro posse facilitamus. Vigore igitur facultatis a S. Sede Apostolica 21. Martii a. 1922. ad quinquennium acceptae tempus praecepto paschali satisfaciendi a Dominica prima Quadragesimae usque ad festum Sanctissimae Trinitatis inclusive statuimus. Iis autem in locis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaeque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, aut sacrorum curionum quoquo modo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocumque anni tempore permittimus.

133
1924

Disciplina ieiunii et abstinentiae pro a. 1924.

Quoad relaxationen legis ieiunii et abstinentiae a pluribus iam annis desideratam praecisum ordinem per totum annum observandum nexu decreti S. Congregationis Concilii anno 1923. in I. Litt. Circ. sub. numero 102. publicavimus. Pro anno currenti eundem prorsus ordinem statuimus omnibus parochis, curatis et administratoribus inculcando, ut dictum ordinem ultima Dominica ante Quadragesimam fidelibus suis ex ambone lingua vernacula per extensum praelegere velint.

134
1924

Fundationes Dion. Mosonyi dris.

Dionysius Mosonyi dr. vicarius Noster generalis, protonotarius apostolicus piam memoriam anniversarii vigesimiquinti primae suae Missae cele-

brando 10,000.000 cor. hung. magnanime obtulit, e quibus 5,000.000 pro ecclesia et parochia V-Ecclesiensi extra telonium Budense erigenda, 3,000.000 pro capella in coemeterio novo Quinque-Ecclesiensi aedificanda, 1,000.000—1,000.000 vero tamquam fundationes pro societate christ.-soc. civitatis et pro succolandis atque praemiandis studentibus archigymnasii Pii V-Eccl. inservire debent. Deus retribuat!

135
1924

Obitus Julii Tóth.

Primo mane novi anni vixdum albescentis *Julius Tóth* assessor consistorialis, parochus pensionatus Szentlőrincz-ensis, sacramentis confortatus, placide, sicut semper vixit, obdormivit in Domino. A. 1849. natus, a. vero 1874. sacerdotio auctus est. Ab a. 1884. parochus erat in Szentlőrincz, ubi a. 1906. ob pia merita assessor consistorialis nominatus est. A. 1915. erga preces proprias rudedonatus in parochia sua remansit. Propter comitatem naturae fratribus, donum fandi populo fideli, rectum sensum superioribus semper carus et acceptus erat. Amissum igitur e corde lugentes sacris offerendis, precibusque fervidis omnes deprecemur, ut anima eius beatae perennitatis quo citius particeps evadat. Requiescat in pace!!

136
1924

Pensio.

Josephus Klein parochus Apar-ensis ob crescentem valetudinis debilitatem testimonio medici fultus et a districtu Bonyhád-ensi commendatus pensionari petiit. Cum propter ultimam dioecesis Nostrae interimalem dismembrationem supra viginti nullus ordinarie rudedonari possit, eundem cum consensu Capituli Nostri Cathedralis usque ad ulteriora inde a. 1. Januarii a. 1924. ad onus beneficii pensionavimus. Cum autem morte Julii Tóth vacantia in statu rudedonatorum exorta sit, hanc Josepho Klein reservamus, ni ven. clerus usque 1-um Martii a. c. alienum forte sensum in hac re Nobis aperiat.

137
1924

Curatia in Mánfa-Budafa.

Necessitatibus et indigentiis spiritualibus fidelium Mánfa et Budafa, filialium parochiae Magyarszék, item precibus eorum saepius prolatis occurrere desiderando inde a 1. Januarii a. 1924. curatiam interimalem ibidem ereximus. Munus curati *Ludovico Kránitz*, administratori adusque Magyarszékensi contulimus sperando fore, ut fideles, quae adhuc deesse noverint, viribus collatis supplere conentur.

138
1924

Personalia. *Josephus Klein* Apar-ensis e fructibus beneficii ad int. rudedonatus et assessor consist. ad hon. nominatus est.

Parochi nominati et investiti sunt: *Joannes Frey dr.* abbas. tit., vadiaconus distr. Máriakéménd, parochus Himesháza-ensis pro Mohács ad. S. Michaelem, *Julius Fent* parochus Püspökszentlászló-ensis pro Magyarszék, *Petrus Kővágó dr.* assessor cons., parochus Dunaföldvár-ensis pro Himesháza cum munere vicearchidiaconi districtus Máriakéménd-ensis, *Josephus Palkó* parochus Diósberény-ensis pro Pinczehely, *Joannes Sperai* succentor Ecclesiae Cath. Quinque-Eccl. pro Nagybicsérd.

Carolus Fejes praebendatus nominatus est director sacristiae Ecclesiae Cath., *Casimirus Loschert* factus est prof. religionis in gymnasio puell. V-Eccl.

Administratores facti sunt: *Ludovicus Horváth dr.* adm. Nagybicsérdensis in Dunaföldvár, *Josephus Klimkovics* sup. castr. pens., qui ad int. in dioecesim susceptus est, in Apar, *Joannes Vizi* cooperator Ráczpetre-ensis in Püspökszentlászló.

Cooperatores facti sunt: *Josephus Fehérváry* et *Georgius Kozáry* admin. interimales in Mohács relevati et qua cooperatores ibidem relicti sunt. *Joannes Pulai* neomista munere cooperatoris functurus missus est in Fadd.

139
1924

A stóladijak emelése. Ezennel elrendelem, hogy az 1917. évben 310—1917. körl. szám alatt megállapitott stóladijtáblázat tételei további intézkedésig 500-szorosan számittassanak. Misealapitványokat ezentul már csak az új dijszabás szerint fogadok el.

140
1924

A hitoktatás állami dijazása. A X. számu körlevelemben 3546—1923. sz. a. közreadott 5222 eln. számu miniszteri rendelethez pótlólag félreértések elkerülése céljából közlöm, hogy az óraadók közül az állami költségvetés terhére csak azok dijaztatnak, akik 1. bármilyen állami tanintézetben, vagy 2. a székesfővárosi községi, társulati és magánközépiskolákat kivéve bármilyen gimnáziumban, reál- és leányközép-iskolában és képzőben tanitanak. A 3. §. is csak ezekre az iskolákra, az 5. §. pedig csak az állami járandóságokra vonatkozik. A r. k. hitvallásos, községi vagy valamely felekezeti elemi iskolákban végzett hitoktatásért sem óra-, sem fuvardij a vallás és közokt. minisztérium tárcájának terhére fel nem számitható.

141
1924

Körlevelek díja.

Az 1923. évi egyházmegyei körlevelek költségei a befizetések összegét több mint háromszoros tulkiadással fölözték. Ennek kapcsán felhivom egyházmegyém összes önálló lelkészeit, hogy e tulkiadás fedezésére a plébániatemplomok pénztáraiból egyenkint 1000—1000 koronát még e hó folyamán terjesszenek be. A körlevelek folyó évi díját csak az év letelte után fogom megállapitani. A koronákon tehát e célra befizetések ezuttal nem eszközlendők.

142
1924

Iskolai és hitközségi költségvetések és számadások bekü ldése.

Egyházmegyei főtanfelügyelőm jelentéséből, sajnálattal értesültem, hogy számos hitközségből az iskolai és hitközségi számadások és költségvetések már évek óta nem terjesztettek be jóváhagyás céljából, holott e nélkül a hitközség és iskola anyagi ügyei nem intézhetők el szabályszerüen.

Számadások és költségvetések elkészitése s ezek egyházhatósági jóváhagyásának kieszközlése elsősorban a plébános, iskolaszéki elnököknek, mint az iskolai és hitközségi ügyek vezetőinek nemcsak kötelessége, hanem érdeke is, hisz az ezekből származható hátrányokért elsősorban ők felelősek. Ezt tapasztalhatták a közel multban a plébános, iskolaszéki elnökök, amikor a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr az 1913. évi egyházhatóságilag jóváhagyott számadásokat és költségvetéseket bekivánta. Ez alkalommal is számos helyen hiányoztak e számadások és költségvetések, miért is pótlólag kellett azokat elkésziteniök, amely eljárás azonban törvénytelen és szabálytalan, s épp ezért ennek ismétlődnie nem szabad.

Mindezek alapján felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket, hogy a hitközségi és iskolai számadásokat és költségvetéseket évről-évre pontosan készittessék el s jóváhagyás céljából terjesszék be, mert a jövőben mindazon plébános, iskolaszéki elnököket, akik a számadásokat és költségvetéseket legkésőbb az illető év végéig be nem terjesztik, érzékeny pénzbirságban fogom elmarasztalni, sőt névleg felsorolva körlevélileg megróni. Ha a plébános, iskolaszéki elnökökön kivül álló bármely ok miatt nem lennének a számadások és költségvetések beterjeszthetők, erről az illető plébános, iskolaszéki elnök jelentést tartozik tenni. A ker. esperes-tanfelügyelőket pedig felhivom, hogy a számadások és költségvetések pontos beküldését a saját hatáskörükben is szorgalmazzák és szigoruan tartsák számon s amennyiben e tekintetben bármelyik iskolaszéknél mulasztást észlelnének, erről egyházmegyei tanfelügyelőm utján nyomban tegyenek jelentést.

Amennyiben a számadások és költségvetések beküldésével hátralékban levő iskolaszékek a multra nézve, vagyis az 1921/22. évig bezárólag a számadások és költségvetések helyességét jegyzőkönyvi határozattal elfogadják s az erről szóló jegyzőkönyvek kettő eredeti példányban kiállítva s szabályszerü fellebezési záradékkal ellátva jóváhagyás céljából egyházmegyei főtanfelügyelőmhöz beterjesztetnek, ezen számadások és költségvetések beküldésétől kivételesen eltekintek. Azonban szigoruan elrendelem, hogy a hátralékos 1922. évi zárszámadások és 1923. évi költségvetések minden hitközségből a lehető legsürgősebben beküldessenek jóváhagyás céljából, miután ezen évekről is számosan hátralékban vannak. Az 1923. évi zárszámadások és 1924. évi költségvetések, valamint a következő évek számadásainak és költségvetéseinek beküldésére és kiállitására vonatkozó 1906. évi 2584/1906. sz. körlevéli rendeletemet továbbra is egész terjedelmében fenntartom.

143
1924

Isk. ünnepély Madách Imre születésének 100. évfordulójára.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1923. évi 129464. III. b. sz. alatt kiadott s a „Hivatalos Közlöny“ 1923. dec. 15-iki számában egész terjedelmében közölt rendelete alapján felhivom a hatóságom alá tartozó s a rendeletben megnevezett intézetek és iskolák igazgatóságait, hogy Madách Imre születésének 100. évfordulója emlékére a miniszteri rendeletben előirt módozatok szerint és megfelelő időben iskolai ünnepélyt tartsanak.

144
1924

Az „Ujlap“ támogatása.

Katolikus lapjaink ma a legnagyobb nehézségekkel küzdenek. Ennek egyik fontos oka az az érthetetlen közöny is, amellyel katolikus közéletünk vezetői e vergődést nézik. Felhivom és felkérem tdő Papságomat, hogy hiveik körében ajánlják a nép számára szerkesztett „Uj Lapot“, amely havonkint mindössze négyezer koronába kerül. Ha pedig ezt az előfizetést is sokallanák, ajánlják ugyane lap vasárnapi mellékletét, amely önállóan is megrendelhető, s amely képekkel, szépirodalmi termékekkel igen alkalmasarra, hogy a nép müveltségét emelje. Előfizetése havonkint egyezer korona. A megrendelések eszközlendők az „Ujlap“ cimén: Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

Datum Quinque-Ecclesiis, 10. Januarii. 1924

† Julius m. p.
episcopus.

Dunántúl nyomda rt. Pécs. 1668

1924.

II.

661
1924

Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

Aliquot adhuc districtus vicearchidiaconales remanserunt, in quibus a tempore belli praeteriti Visitationem Canonicam peragere nondum potuimus. Deo iuvante proximo vere eandem instituere, Sacramentumque Confirmationis fidelibus Nostris dilectis distribuere intendimus. Ordinem vero eiusdem Visitationis sequentibus statuimus:

Die	9.	Maii	in	Püspökpuszta,	„	23.	„ „ Véménd,
„	10.	„	„	Somberek,	„	24.	„ „ Feked,
„	11.	„	„	Dunaszekcső,	„	25.	„ „ Ráczmecske,
„	12.	„	„	Bár,	„	26.	„ „ Püspöklak,
„	13.-14.	„	„	Mohács, civ. int.	„	27.	„ „ Máriakéménd,
„	15.	„	„	Mohács, civ. ext.	„	31. et 1.	Jun. Szigetvár,
„	16.	„	„	Nagynyárád,	„	2.	„ „ Ibafa,
„	17.	„	„	Majs,	„	3.	„ „ Szentlászló,
„	18.	„	„	Lánycsók,	„	4.	„ „ Mozsgó,
„	19.	„	„	Babarcz,	„	5.	„ „ Lakócsa,
„	20.	„	„	Himesháza,	„	6.	„ „ Felsőszentmárton,
„	21.	„	„	Szebény,	„	7.	„ „ Bogdása,
„	22.	„	„	Palotabozsok,	„	8.	„ „ Quinque-Ecclesiis

in Ecclesia Cathedrali.

662
1924

Intentiones superfluae.

Vigore praescripti Can. 841. Cod. J. Canonici intentiones superfluae, quae in parochiis usque finem anni persolvi non potuerunt, Ordinariatui submittendae sunt. Provoco igitur parochos et curatos, apud quos notabilis numerus talium inveniuntur intentionum, ut easdem fine distributionis et persolutionis quocitius ad Cancellariam Episcopalem transmittant.

663
1924

Theses pro coronis.

Canoni 131. Codicis Juris Canonici, statutisque Synodi dioecesanae conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. clero dioecesano elaborandas, idest in coronis discutiendas proponimus:

pro corona vernali e iure canonico: A plebánosok jogai és kötelességei a Codex I. C. alapján;

pro corona autumnali e theologia pastorali: Szempontok a jegyesek oktatásánál.

664
1924

Mors Adalberti Battyányi.

Tempestates praeteritae, quae durante bello, sub obsidione inimica et sequentibus annis totam dioecesim, clerumque universum dire quatiebantur, nuper novum abripuere sacrificium, cum *Adalbertus Battyányi,* sacerdos dioecesis ob calamitates perpessas valetudinarius, 28. Januarii a. c. sacramentis devote susceptis, anno aetatis suae 32-o, sacerdotii vero 8-o placide in Domino obdormivit. Animam eius sacris praescriptis, praecibusque fervidis omnium commendo. Requiescat in pace!

665
1924

Obitus Aladari Nyárády.

Aladarus Nyárády assessor cons. ad honores, parochus pensionatus Döbrőköz-ensis in Zebegény, ubi paucis ante gravi morbo decubuit, die 4. Februarii a. c. tempestive provisus ad aeterna evocatus est tabernacula. Homo fortis et affabilis longos adhuc annos iure sperasse videbatur, cum hora, qua nemo putasset, ad reddendam rationem coram Judice comparere debuit. Anno 1859. natus, a. 1882. presbyter ordinatus est. Ab a. 1893. parochum egit in Dombóvár, a. 1912. in Döbrőköz translatus est, unde decennio elapso rudedonari petii. Velint omnes animae denati confratris sacris praescriptis, precibusque sanctis cito succurrere. Lux perpetua luceat ei!

666
1924

Concursus pro Dunaföldvár.

Beneficium parochiale Dunaföldvár, per translationem proprii pastoris vacans, patronatuique Fundi R. Scientiarum Universitatis Budapestinensis obnoxium, praesentibus usque 31. Martii a. c. concursui exponimus. Cum autem ob grandem numerum fidelium novae parochiae erectio ibidem desideretur, novus parochus nominandus sub hac tantum conditione instituetur, ut dismembrationem parochiae suffere debeat. Petitiones Exmo

Domino Ministro Cultus et Publ. Institutionis inscribendae infra terminum praedictum Ordinariatui erunt submittendae.

667
1924

Franciscus Hanuy dr. abbas t., canonicus, rector Seminarii nominatus est iudex ordinarius Consistorii. *Josephus Rak,* vicearchidiaconus et parochus Zalatna-ensis e dioecesi Transsylvaniensi in nostram susceptus et administrator in Tolna nominatus est. *Eusebius Beniaminus Csáky* catecheta Quinque-Ecclesiensis ex Ord. Min. Conventualium in dioecesim susceptus est. *Gabriel Schultz* coop. Bátaszékensis et *Josephus Éberhard* coop. Bonyhádensis facti sunt catechetae ibidem. *Colomannus Hofmann* et *Carolus Kecskés* administratores interimales Tolna-enses ab hoc munere relevati sunt et qua cooperatores — prior in Tolna relictus, secundus vero in Ráczpetre missus est. *Josephus Fehérváry* coop. e Mohács civ. int. in Döbrőköz translatus est. *Stephanus Auguszt* subsidiarius parochi Felsőireg-ensis nominatus est vicarius in spiritualibus et temporalibus eiusdem. Personalia.

668
1924

Az a fenséges keresztény példa, melyet Istenben boldogult IV. Károly apostoli királyunk életében és halálában mindnyájunknak adott, fokozott kötelességünkké teszi, hogy emlékét hálás kegyelettel megüljük. Elrendelem tehát, hogy nemes lelkü apostoli királyunk lelki üdvéért halálának évfordulóján, április hó 1-én egyházmegyém összes plebánia- és önálló lelkészi templomaiban ünnepélyes gyászistentisztelet tartassék, melyre az összes helyi hatóságok hivatalosan meghivandók. Gyászistentisztelet I. b. IV. Károly ap. királyért.

669
1924

A Pécsi Oltáregylet évtizedek óta a legnagyobb buzgósággal fáradozott a szegény templomok illő felruházásán. Számos egyházmegyei templom legszebb felszerelési tárgyait neki köszönheti. Ezen üdvös tevékenysége a háborus évek nehézségei s főleg az utóbbi idők valutáris zavarai — különösen az anyagbeszerzés szinte leküzdhetetlen akadályai miatt — jelentékenyen megbénitották. E nehézségek megszünésére egyelőre még nem számithatunk, csökkenteni azonban az által is lehet, ha a tehetősebb templomok ama miseruhákat s egyéb felszerelési tárgyaikat, melyek már teljesen használaton kivül vannak s amelyekre szükségük egyáltalában nincs, a pécsi Oltáregyletnek — az egyházmegyei Hatóság engedélyével — felajánlják. Az Oltáregylet ezeket szegényebb templomok részére karbahelyezi, vagy — Használaton kivül levő miseruhák felajánlása.

amennyiben azok helyreállitása már lehetetlennek bizonyulna — használható részeiket uj darabok előállitására felhasználja.

Felhivom tehát egyházmegyém azon tdő lelkészeit, akik ilyen feleslegekkel rendelkeznek, hogy azokat — az egyházmegyei Hatóság irásbeli engedélyének kieszközlése után — a szent célra felajánlják, illetve az engedély elnyerése után az Oltáregylet munkavezetőjének (Pécs, Árpád-u. 27.) beküldjék.

670
1924

Pótló rendelkezés a bucsuztatók stóladijszabása tárgyában.

Az 1917. febr. 1-én 310/1917. szám alatt kiadott stóladijszabályza kiegészitő rendelkezéseinek 5. p. tárgyában akként rendelkezem, hogy további intézkedésig a bucsuztatóért versszakaszonkint 6 kg. buza ára vehető, mibő 4 kg. a kántort, 2 kg. ára pedig a fungenst illeti. A bucsuztatók 6 versszaknál hosszabbak nem lehetnek. Erre nézve nyomatékosan tdő papságom figyelmébe ajánlom az 1184/1917. szám alatt megjelent körlevéli rendeletemet.

671
1924

Iskolaügyek mikénti intézése.

Az ügyeknek egyszerübb és gyorsabb intézése érdekében, de azért is, hogy a ker. esperes-tanfelügyelők amugyis sok és nagy elfoglaltságot igénylő teendői korlátoztassanak s egyben a levelezés által előálló nagy költségek alól is némikép mentesittessenek, az iskolaügyek intézését illetőleg következőkép rendelkezem:

1. Az 1906. évi 2584. és 1908. évi 808. sz. körlevéli rendeleteimet oda módositom, hogy az iskolai és hitközségi zárszámadások és költségvetések ezentul nem a ker. tanfelügyelői hivatalok, hanem a plébános, iskolaszéki elnökök által közvetlenül terjesztendők be az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. Itt ismételten felhivom a plébános, iskolaszéki elnököket, hogy f. évi 142. sz. körlevéli rendelkezésemet szigoruan tartsák szem előtt, mert ezentul a számadások és költségvetések beterjesztése körül a legcsekélyebb mulasztást sem fogom elnézni.

2. Az iskolaszékek választásáról és megalakulásáról szóló jegyzőkönyvek, valamint azon egyházhatósági jóváhagyást igénylő iskolaszéki határozatokról szóló jegyzőkönyvek, amelyek a hitközség és iskola anyagi ügyeire vonatkoznak, amennyiben a határozatok ellen felebbezés nem adatott be, ugyancsak közvetlenül terjesztendők be az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. Amennyiben azonban akár az iskolaszéki választás, akár jelzett bármely iskolaszéki határozat ellen felebbezés adatott volna be, ez esetben ezen ügyek a ker. esperes-tanfelügyelők utján lesznek beküldendők,

amikor is a ker. esperes-tanfelügyelők kötelesek ezen ügyeket saját véleményes jelentéseik, javaslataik kiséretében felterjeszteni.

3. A beiratási jelentések beküldésére vonatkozó 1910. évi 1063. sz. körlevéli rendeletemet teljesen hatályon kivül helyezem, miután az iskoláztatási kötelesség teljesitésének biztositásáról szóló 1921. évi XXX. tc. végrehajtása tárgyában 1922. évi 130.700/VIII. a. sz. alatt kiadott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet a beiratási jelentések felterjesztését tárgytalanná teszi. Azt azonban szigoruan elrendelem, hogy amennyiben r. kat. vallásu gyermekek a községben esetleg levő más hitfelekezeti iskolába iskoláztatnának be és a plébános, isk. igazgatók saját hatáskörükben ezen gyermekeknek a r. kat. iskolába való terelését intézni nem lennének képesek, erről nyomban kötelesek jelentést tenni egyházmegyei főtanfelügyelőségemnek.

4. A tankönyvjegyzékek beküldésére vonatkozó 1909. évi 3645. sz. rendeletemet hatályon kivül helyezem. E helyett felelősség terhe alatt kötelezem a plébános, iskolaigazgatókat, hogy lelkiismeretesen ellenőrizzék, vajjon a tanitók iskoláikban kizárólag csak a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyveket használják-e, mert ha tudomásomra jutna az ezen rendelkezéstől való eltérés, avagy bárminő visszaélés, első sorban őket vonom felelősségre. A ker. esperes-tanfelügyelőket pedig felhivom, hogy iskolalátogatásaik alkalmával győződjenek meg, vajjon a használt tankönyvek a Szent-István-Társulat kiadványai-e s amennyiben más kiadásu tankönyvek is lennének, erről nyomban jelentést tegyenek egyházmegyei főtanfelügyelőségemnek.

5. Az 1912. évi 374. sz. körlevéli rendeletemnek a tanitói tanácskozmányok megtartására, illetve az ezekről fölvett jegyzőkönyveknek beküldésére vonatkozó részét hatályon kivül helyezem s akként rendelkezem, hogy a tanitói tanácskozmányok megtartását és a jegyzőkönyvek kiállitását illetőleg esetleges felterjesztéseiknél a ker. esperes-tanfelügyelők és plébános, isk. igazgatók mindenben alkalmazkodjanak a püspöki rendszabályok 190—191. §-aihoz.

6. A tanitók államsegélyeire vonatkozó jelentések beküldése tárgyában 1907. évi 3305. sz. alatt kiadott rendeletemet hatályon kivül helyezem, miután az erre vonatkozó adatok az évi iskolai jelentésekben ugyis szerepelnek.

7. Az alkoholellenes napról szóló jelentések beküldésére vonatkozó 560/1912. sz. és a szülői értekezletek megtartására vonatkozó 1862/1921. sz., valamint a madarak és fák napjának megtartásáról szóló 1815/1906. sz. alatt kiadott körlevéli rendelkezéseimnek azon részét, mely ezen napok megtartásáról szóló műsoros jelentéseknek az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez való beküldésére vonatkoznak, hatályon kivül helyezem, de szigo-

ruan elrendelem, hogy ezen napok az előirt módon továbbra is megtartassanak és a ker. tanfelügyelői hivataloknak megküldessenek. A ker. tanfelügyelőket pedig utasitom, hogy a tankerületükbe tartozó r. kat. iskolákról évenként előterjesztendő Évi jelentések 28. rovatában jelezzék, hogy ezen és esetleg más előirt alkalmi iskolai ünnepi előadások mikor tartattak meg az egyes iskolákban.

8. A tantermek és órarendek ügyében 3014/1911. és 374/1912. sz. alatt kiadott körlevéli rendelkezésemet, tekintettel a magas papirárakra és postaköltségre további intézkedésig odamódositom, hogy mindazon tanitóknak, akiknek van olyan, az egyházmegyei főtanfelügyelőség által alkalmazhatónak nyilvánitott tantervük és órarendjük, amelyek 1152/1918. és 1153 1918. sz. körlevéli rendeleteim figyelembevételével készültek, vagyis a csecsemővédelemre és a gazdasági ismeretekre vonatkozó tananyagot is részletesen feldolgozva magukban foglalják, uj tantervet és órarendet készíteniök nem kell. Természetesen tanitó-, osztály- és tankönyvváltoztatás alkalmával az illető tanitók kötelesek uj tantervet és órarendet készíteni s ezeket a plébános, isk. igazgatók jóváhagyás céljából az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez észrevételeik és javaslataik kiséretében beterjeszteni tartoznak. A ker. tanfelügyelőket pedig felhivom, hogy iskolalátogatásaik alkalmával győződjenek meg arról, vajjon van-e a kerületükhöz tartozó minden tanitónak fentebbiek alapján alkalmazhatónak nyilvánitott tanterve és órarendje s amennyiben e téren a legcsekélyebb mulasztást is észlelnék, haladék nélkül tegyenek jelentést az egyházmegyei főtanfelügyelőségnek, hogy az illetők ellen a legszigorubb fegyelmi eljárás megindítható legyen.

A fentebbi 8 pontban nem érintett iskolaügyek továbbra is a ker. esperes-tanfelügyelői hivatalok utján lesznek beterjesztendők, mert feltétlenül szükséges, hogy a ker. tanfelügyelők tankerületük ügyeiről alaposan tájékozva legyenek s a felmerülő ügyeket saját javaslataik kiséretében terjeszthessék be az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez.

Jelen rendelkezésem folytán az ügyek intézése egyszerübbé válik s tetemes munka- és költségmegtakaritást jelent, de ezzel szemben elvárom, hogy a plébános, iskolaszéki elnökök és isk. igazgatók a lehető legpontosabban és leglelkiismeretesebben intézzék a vezetésükre bizott iskolák ügyeit s a ker. esperes-tanfelügyelők évenként a tankerületükhöz tartozó iskolák rendszeres meglátogatásával és ellenőrzésével oda törekedjenek, hogy az egyházmegyémhez tartozó r. kat. iskolák ellen jogos panasz semmiféle hatóság részéről se legyen emelhető.

Ugyanis a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. évi jan. 21-iki kelettel 1407/1924. VIII. a. sz. alatt közölte velem, hogy az isko-

láztatási kötelesség teljesitésének biztositásáról szóló 1921. évi XXX. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 130.700/1922. VIII. a. sz. rendeletének megfelelő „benépesitési adatokat“ számos baranyamegyei rk. iskola nem küldötte meg a kir. tanfelügyelőségnek s általában e tekintetben a baranyamegyei rk. iskolák hanyagoknak bizonyultak. — Ép ezért a miniszter ur a mulasztók ellen a fegyelmi eljárás megindítását szorgalmazza s egyben az államsegély megvonását is kilátásba helyezte a hanyagokkal, mulasztókkal szemben, akik ellen már az eljárást meg is indittattam.

A nm. miniszter urnak ezen, egész egyházmegyém népoktatásügyére árnyat vető sajnálatos értesitése kényszerit arra, hogy a mulasztókkal szemben egyrészt a teljes anyagi felelősséget megállapitsam, másrészt ellenök a a legszigorubb fegyelmi eljárás lefolytatását elrendeljem, mert mindenképen meg kivánom akadályozni, hogy egyházmegyém iskolaügyi vezetése a nm. miniszterium, akár más hatóságok, hivatalok előtt megszólásra, panaszra okot szolgáltasson. Szóban forgó és tapasztalt mulasztás annyival inkább visszatetsző, mert hisz mult évi IV. sz. körlevelemben 1089/1923. és ugyancsak mult évi VI. sz. körlevelemben 1741/1923. sz. alatt szigoruan rendelkeztem a fentebb érintett törvény, illetve miniszteri rendelet pontos és lelkiismeretes végrehajtását illetőleg.

Amidőn tehát a jelen alkalommal komolyan felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnök és isk. igazgatókat és tanitókat, hogy a hatáskörükhöz tartozó iskolák ügyeit a leglelkiismeretesebben intézzék s az egyes hatóságok és hivatalok leiratainak, rendelkezéseinek nyomban tegyenek eleget, egyben kijelentem, hogy e téren a legcsekélyebb mulasztást, hanyagságot a legszigorubb büntetéssel fogom megtorolni.

672
1924

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi jan. 2-ikán 152787/1923. VIII. c. ü. o. sz. alatt kiadott rendeletére, amely egész terjedelmében megjelent a Néptanitók Lapja f. évi január 1-én kiadott 1-2. számában, azzal hivom fel a főhatóságom alá tartozó plébános, iskolaszéki elnököket, hogy ezen rendelet alapján az előirt igénybejelentést a kir. tanfelügyelői hivatalnak állásváltoztatás esetén az ujonnan alkalmazott tanitó érdekében tegyék meg, hogy ekként a tanitó megélhetése az államsegély kiutalásáig nehézségekbe ne ütközzék.

Tanitói állás változtatás esetén a családi pótlék és kedvezményes ellátás gyors kiutalása.

673
1924

Az iskola tanitói és nevelői munkájának sikere érdekében felhivom a főhatóságom alá tartozó tanitó- és tanitónőképzőintézetek, középiskolák, és polgári iskolák, valamint az elemi iskolák igazgatóságait, tanárait és tanitóit, hogy az Élet irodalmi és nyomdai R. T. kiadásában megjelenő Kis

Kispajtás, Zászlónk és Nagyasszonyunk ifjusági lapok terjesztése és az isk. könyvtárak részére való beszerzése.

Pajtást (7—12 éves fiuk és leányok részére), a Zászlónkat (12—18 éves fiuk részére) és a Nagyasszonyunkat (12—18 éves leányok részére) a vezetésükre bizott ifjuság közt a leghathatósabban terjesszék s velök minél nagyobb számban rendeltessék meg.

Az elemi iskolákat illetőleg továbbá elrendelem, hogy a Kis Pajtást a beiratási dijak terhére az iskolai könyvtár számára rendeljék meg s az egyes évfolyamokat egybekötve az iskolai könyvtárban helyezzék el.

A Zászlónkat a tanitóképzőintézet és a Pius főgimnázium könyvtára számára, mig a Nagyasszonyunkat a tanitónőképzőintézet, leánygimnázium és polgári leányiskolák könyvtárai számára ugyancsak meg kell rendelni s évfolyamonként egybekötve az iskolai könyvtárban elhelyezni.

A folyóiratok szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, I. ker. Horthy Miklós-ut 15. sz. alatt van.

Annyival inkább elvárom, hogy fenti rendelkezésem haladéktalanul és pontosan végrehajtassék, mert a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr is 146650/1923, sz. alatt e tárgyban intézkedett a nem r. kat. jellegü intézeteket, iskolákat illetőleg.

674
1923

Hivatalos portóköltségek.

A mult év első felében, vagyis az 1923. január 1-től junius 30-ig terjedő időben felmerült hivatalos portóköltségek kiutalása megtörtént. Az érdekelt plébániahivatalok alább közöltetnek. Tekintettel azonban arra, hogy a vonatkozó összegek legnagyobb része igen csekély, azokat nem küldetem szét, hanem az összes portóköltségeket az illetékes plébániahivatalok javára a Pécs-egyházmegyei alapitványi Hivatalhoz utalványoztam be azzal, hogy ezek az érdekelteknek megfelelő elismervény ellenében alkalmilag fizettessenek ki. Abaliget 750 K, Apar 5000, Babarcz 2500, Baranyaszentgyörgy 350, Báta 1500, Bátaszék 1600, Berkesd 1570, Bikal 2630, Bogdása 1185, Bölcske 2000, Czikó 1600, Dombóvár 1120, Döbrőköz 1665, Dunaföldvár 4855, Dunakömlőd 3475, Dunaszekcső 2350, Egerág 740, Fadd 2020, Feked 1000, Felsőmindszent 1000, Felsőszentmárton 1360, Görcsöny 957, Grábócz 850, Gyulaj 650, Gyüd 2400, Hetvehely 1120, Himesháza 4417, Hird 1800, Hosszuhetény 1550, Ibafa 6100, Kajdacs 1005, Kakasd 1610, Kánya 800, Kistengelicz 1945, Kisvaszar 1330, Kocsola 1500, Köblény 1294, Kurd 2300, Lapáncsa 900, Lakócsa 3000, Lengyel 3550, Lippó 1100, Magyarhertelend 1568, Magyarkeszi 2101, Mecsekjánosi 2780, Nagybicsérd 2930, Nagykónyi 1450, Nagymányok 900, Nagyvejke 3350, Nak 2000, Németbóly 1500, Németkér 1800, Németmárok 2541, Ozora 2800, Paks 1300, Pári 1501, Pécs-székesegyház 13374, Pécs-belváros 1800, Pécs-

budaikülváros 1500, Pécsvárad 1000, Pinczehely 1300, Püspöknádasd 1800, Ráczmecske 1700, Ráczpetre 1500, Rácztöttös 1138, Ráczváros 650, Regöly 1300, Sásd 3400, Somberek 2100, Szajk 1065, Szakadát 1000, Szakály 1750, Szakcs 1640, Szalatnak 2285, Szászvár 3728, Szebény 700, Szekszárd-belv. 3811, Szekszárd-ujv. 1564, Szentlőrincz 1550, Szigetvár 3000, Szigetvár-kórház 300, Tengőd 5210, Tevel 2700, Vajszló 1125, Várdomb 1100, Vásárosdombó 2400, Véménd 1015, Villány 2800, Vókány 802, Závod 2201, Zomba 4250. Egyuttal felhivom a plébániahivatalokat, hogy az 1923. év második felében, vagyis 1923. julius 1-től december 31-ig kiadott hivatalos portóköltségekről igazolt kimutatásaikat legkésőbb folyó évi április 1-ig terjesszék be az egyházmegyei Hatósághoz (lásd 2661/1922. sz. rendelet). Később beérkező kimutatások nem fogadtatnak el.

675
1924

A tulélvezett államsegélyek visszatérítése tárgyában min. rendelet.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1923. dec. 22-ikén 157805/1923. VIII. c. ü. o. sz. alatt kelt megkeresésében közli, hogy a tanitók, óvónők által tulélvezett államsegélyek visszafizetésére az érdekelt tanitóknak, óvónőknek 1924. junius végéig halasztást engedélyezett. Sőt ezen tulmenőleg is oly esetekben, amikor a tanitó, avagy óvónő megfelelő módon igazolja, hogy *különös méltánylást érdemlő egyéni körülmények folytán* a visszatérités reá nézve elviselhetetlen lenne, kivételesen hajlandó a törlesztetlen tulélvezmény-részletnek részben vagy egészben való elengedését az illetékes egyházi főhatóság, illetve közig. bizottság meghallgatása után megfontolás tárgyává tenni. Hasonlókép hajlandó méltányos esetekben teljesen elengedni a tulélvezmény törlesztetlen maradványát a netán elhunyt tanitó, vagy óvónő hátramaradottaival, illetve az időközben végleges nyugalomba vonult tanerővel szemben.

Fentiek alapján felhivom a fennhatóságom alá tartozó plébános, iskolaszéki elnököket, hogy fentieket az érdekelt tanitókkal, óvónőkkel közöljék s amennyiben ennek szüksége felmerül, az ő kellőképen indokolt, megfelelő okmányokkal támogatott és a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz intézett kérvényeiket saját véleményes javaslatuk kiséretében egyházmegyei főtanfelügyelőm utján sürgősen terjesszék elém.

676
1924

Anyakönyvi kivonatok kerestetnek.

Felhivom a tdő Plébániahivatal-vezetőket, hogy az alábbi anyakönyvi kivonatokat keressék meg. Az érdekelt a kivánt okmányokért egyenkint 150.000 magyar korona tiszteletdijat ajánl fel: 1. Marchió (vagy Marquis) Copons de Manresa István és Köntzey Ludmilla de Altorja 1795—1808.

év között köttetett házasságról szóló anyakönyvi kivonat. 2. Marchió (vagy Marquis) Copons de Manresa István és Köntzey Ludmilla szülőktől 1797—1810 év között származott Vince nevü fiuk keresztlevele. 3. Köntzey Ludmilla férjezett, Marchió Copons de Manresa Istvánné halálozási levele 1807. év utáni időkből.

677
1924

Az Emericanum jótevői.

A mult év folyamán az Emericanumot a következők részesitették nagylelkü adományokban: Dr. Harmos Árpád Pécs-bányatelep 1000 k., Osváth Imre Pécs 200 k., Rézbányay József dr. Pécs 400 k., Siklósi Esperes Kerület 7 tagja 350 k., I. b. Döbrössy Alajos 10.000 k., Dr. Kéthelyi József Pécsvárad 500 k., Masson Lipót Vókány 300 k., Galambos Kálmán Feked 2000 k., I. b. Keserits Ferenc Mohács 3000 k., Dr. Heckenberger Konrád Lánycsók 1000 k., Polgár János Kocsola 2000 k., Proksch Ferenc Püspökszenterzsébet 201 k., Hoffmann Károly Lippó 1000 k., Palócz János Ráctöttös 250 k., Kemény Andor Felsőireg 500 k., Vitkovics Ferenc Szakcs 1000 k., I. b. Kövesdy János Magyarkeszi 200 k., Schäffer József Pári 500 k., Jung Ádám Miszla 2000 k., Sebestyén Károly Kistengelic 200 k., Gombárovics Pongrác Felsőszentmárton 1000 k., Németh Pál Gáré 100 k., Róna Ferenc Kiskassa 500 k., Kapossy Iván Nagykónyi 2000 k., Scharfenberger János Závod 1000 k., Arányi Géza Szalatnak 500 k., Zádor Alajos 600 k., Füzy Józsefné Pécs 5000 k., Radó Dezső Berkesd 5000 k., Iselstöger Lajos Olasz 10.000 k. és egy hektó ó bor, Bődy Károly Babarc 600 k., Ambach Mihály Dunakömlőd 500 k., Walter József Rácváros 67.50 k., Mágocsi Esperes Kerület 1200 k., Völgységi Esperes Kerület 831 k., Kemény Andor Felsőireg 310 k., I. b Rozmanits Timót Pécs 200 k., Dióssy József Értény 4000 k., Walter József Rácváros 500 k., M. I. plébános 10.000 k., Dr. Rézbányay József Pécs 300 k., Kirschanek Ödön Beremend 5000 k., Faludy Ádám Nagynyárád 3000 k., Zserdin József Radikovci 1000 k., Csurda Béla Szabadszentkirály 2000 k., Kuhl József Tevel 1000 k., Udvardy András szücsmester Pécs 1000 k., Csurda Béla Szabadszentkirály másodszor 2000 k., Sandrk Mihály Csepin 220 k., Fauszt Antal Nagyvejke 200 k., Völgységi Esperes Kerület 160 k., Dombovári Esperes Kerület 61 50 k., Valpovói Esperes Kerület 860 k., Bonyhádi Esperes Kerület 156 k., Kemény Andor, Felsőireg 500 k., Kapossy Iván Nagykónyi 3000 k. (2-szor), Dunántuli Bank Rt. Pécs 2000 k, Pécsi Takarékpénztár 3000 k., Pécsegyházmegyei Takarékpénztár 10.000 k., Tihanyi János Abaliget 5000 k., Masson Lipót Vókány 400 k., Buzsáky Imre Pellérd 5000 k., Dr. Heckenberger Konrád Lánycsók 1000 k., Csokonay Béla Szentdienes 2000 k., Hortobágyi József Tengőd 2000 k., Csokonay Béla másodszor 3500 k., Berlákovics János 450 k., dr. Harmos Árpád 2000 k., Masson Lipót 400 k., I. b. Francsics Pál Pincehely 5000 k., Fajth Lajos 10.000 k., Ábrahám István Magyarszentiván 1000 k., Vásárosszentgáli és magyarszentiványi hivek 1000 k., Masson Lipót Vókány 500 k., Masson Lipót 700 k., Palkó József 1320 k., N. N. 2000 k., Kránicz Lajos 15.000 k.

Ezen kivül terményekben adakoztak: Ujváry Géza plébános Egerág 2 mm. buzát. Gasparics György plébános Németi 250 fej káposztát, 1 mm. sárgarépát. A székesegyházi uradalom felügyelője Fónay Lajos ur ismételten nagyobb terménykuldeményeket. Pévald Vilmos 10 kg. babot, 8 kg. szappant, Varga Ferenc plébános Siklósbodony 1 mm. buzát, Loschert Kázmér karkáplán Pécs 4 kg. oltárgyertyát. Gróf Zichy Gyula megyéspüspök a Deák-utca 8-ik szám alatt levő püspökjavadalmi ház használatát.

Egyes növendékek részére: Sándor Károly vállalkozó úr Fischer Jánosnak 7200 k., Gróf Zichy Gyula megyéspüspök Ifju Bélának 1200 k.

A pécsi ft. szkeskáptalan 200 métermázsa szenet, 10 öl tüzelő fát ingyenes adományul, 10 öl tüzelőfát pedig kedvezményes árban szállitott.

Lezáratott 1923. augusztus 31-én.

Datum Quinque-Ecclesiis, 24. Februarii. 1924

✝ **Julius** m. p.
episcopus.

1924.

III.

700
1924

Krisztusban Kedves Hiveim!

Bőjti szózat.

Farsangot ül még az egész világ, s mégis egy hatalmas jajkiáltás hangzik végig rajta. Egyesek, családok, egész társadalmak; győzők, legyőzöttek és a semlegesek mindenféle faja szorongó érzéssel néznek a jövőbe. Örvényt látnak, mely előttük tátong. A gazdagok fényes palotája, a szegények roskatag viskója, a báli tánctermek hideg, hazug fénye, a szurtos csapszékek fojtogató gőze, a nagy hangok tobzódása, a csüggedők kétségbeesése mind csak egyet kiált, avagy egyet leplez hamis hanggal, kendőzött arcszinnel, azt a kinos, ijesztő tudatot, hogy oly *lejtőn állunk, mely örvénybe vezet.* Ez az érzés uralja ma az egész világot. Ezt kiáltja az emberi önzés, mely az embertársat legyűrni igyekszik, ezt harsogja a kapzsiság, mely másoktól mindent elszed, elvon, hogy önmagát tömje, ezt zugja az élvezetvágy, mely a pillanatok gyönyörét hajszolja, s vakon rohan önmaga s mások romlásába. Az erkölcsi bukás lejtőjére csusztunk s félelmetes gyorsasággal esünk rajta a végső pusztulás veszedelme felé. S ez a veszedelem nemcsak minket, ma élőket érint és fenyeget megsemmisüléssel, hanem azt a sóvárgott jövőt is, melyet szépnek, jónak s boldogabbnak szeretnénk képzelni.

Ez azonban csak meddő vágy és képzelet marad, ha nem teszünk, dolgozunk és áldozunk érte.

Ha a jajkiáltás szivetekig hatolt, ha tényleg aggódtok önmagatok és tieitek miatt, ha az örvény és pusztulás helyett révpartot kerestek: akkor neveljétek a jövő reményét, gyermekeiteket Krisztus elve, tanitása szerint, mert boldog embereket, boldog családokat, boldog társadalmat csak igy fogtok látni, illetve alkotni.

I. A boldogság az ember szivének olthatatlan vágya. Ezt keresi minden ember öntudatos avagy öntudatlan, de örökkétartó nekifeszüléssel. Ez vonza a kis gyermeket az édes anyához, a fejlődő, nyiladozó elmét a tudni akaráshoz, az ifjut az élet öröméhez, a férfit az alkotó munkához, a tudóst könyvéhez, a papot az Isten oltárához, a szerzetest a cella csöndjéhez, az apácát a beteg ágyához, az aggastyánt a mulandóság fontolgatásához. Tovább megyek. A boldogság vágya üzi a gonoszt is végzetes utjára, mások

javainak, sokszor életének kárositására, a rossznyelvűt minden rágalomra, a bujákat fajtalan életre, az iszákost minden értékének, hitének, eszének, anyagi javának elprédálására, ez üzi, ez hajtja még a csüggedőt is a kétségbeesésbe, a gyáva halálba, mert dőrén enyhülést, ebben pedig boldogságot keres.

Közös vonásunk hát, természetünk alapsajátsága, hogy a boldogságot, a több, nagyobb és tartósabb boldogságot keressük szüntelen. Ez az Isten akarata, aki ezt a vágyat lelkünkbe oltotta. Ez hát nem függ tőlünk, minden ember magával hozza már, amint belép e siralomvölgybe.

A vágy, a törekvés a boldogság után nem függ tehát tőlünk. De tőlünk függ annak keresése, a keresés módja és mikéntje. Az, hogy ezt a boldogságot hol, hogyan és miben keressük. Szabad akarattal választhatunk bennük. A vágyva várt boldogság utjára ott és ugy léphetünk, ahol és ahogyan legjobbnak találjuk.

De ép ezért, mert feltétlen szabad akarattal választhatjuk boldogságunk utját, s mivel millióknak szomoru sorsából irtózattal látjuk, hogy mily könnyen buknak és tévednek s dobják oda egy-egy pillanatnak, vagy rövid időnek látszólagos örömèért az igazi, tartós boldogságot, féltő gonddal, megértő lélekkel s el nem fogyó szeretettel kell gondoznunk, ápolnunk, vezetnünk azt az ifjuságot, melytől a jövő függ.

Boldogságot kinál ennek minden. A csábos természet, saját önző énje, a kisértő világ, melyek pedig mind és összevéve sem képesek teljesen s tartósan betölteni az emberi szivet. S vajjon miért? Egyszerüen azért, mert soha nem szünő és véget nem érő boldogságot szomjaz. Ezt pedig Istenen s az Ő utján kivül sehol sem találja. Azért mondja a bölcs: „Hiuságok hiusága és minden hiuság, kivéve az Istent szeretni és neki szolgálni.“[1] Ezért irja szent Ágoston negyven évi bolyongása után: „Nyugtalan az ember szive Uram és kivüled nem tud mègnyugodni.“[2] Ezért hangoztatta egykoron szent Péter társai nevében Krisztus kérdésére: „Kihez menjünk Uram, az örök élet igéi Nálad vannak.“[3] Ezért mondja a próféta: „Boldogok mind, kik téged szeretnek“[4] s ismét a Zsoltáros: „Boldogok mindazok, kik az Urat félik és utjain járnak.“[5]

Ámde Krisztus utja az erények utja, a lemondás, az önmegtagadás, a szenvedés utja. Ellentéte ugyszólván mindannak, mit a világ kinál. Szerinte „boldogok a lelki szegények... a szelidek... akik sirnak... akik éhezik és szomjuhozzák az igazságot... az irgalmasok... a tisztaszivüek... a békességesek... s akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa“[6] És hogy e tan az örök igazság, maga az Ur nyomósitja

[1]Pred. 1. [2]Kempis T. I. 3. 2. Conf. I. 1. [3]Ján. VI. 69. [4]Tób. 13. 18. [5]Zsolt. 127. 1. [6]Luk. 6. 1216

midőn kijelenti: „Ég és föld elmulnak, de az én igéim el nem mulnak — más szavakkal, érvényüket nem veszitik — soha.“[1]

A boldogság utja ezek szerint nehéz, mert husba, vérbe vág, betartása áldozatot kiván, ellentmond a világ, a bünös természet és a gonosz lélek kisértéseinek.

Ezt az utat megtanulni, rajta megmaradni, végig kitartani roppant nagy feladat. De ép ezért feltétlen szükséges, hogy a szülők legdrágább kincsüket, gyermekeik lelkét ugy hajlitsák, neveljék, szoktassák, hogy az igaz boldogság utjait necsak megismerjék, hanem megszeressék, s értük, azaz örök javuk, boldogságuk biztositásáért minden muló, időleges, földi áldozatot önként meghozzanak.

Krisztus tanitása, Krisztus követése ilyen módon boldogságot terem palotában és kunyhóban, jólétben és szegénységben, duzzadó erőben avagy betegségben, örömben-bánatban, életben-halálban, mert a vele való benső egyesülés mennyországot alkot már itt a földön is.

Hogyha tehát boldog embereket óhajtotok látni, neveljétek elsősorban szemeitek fényét, gyermekeiteket Krisztus szellemében, az Ő örök tanitása szerint.

II. Ma azonban már nemcsak egyének és egyes emberek forognak veszélyben, járnak sötétségben, s az erkölcsi felborulás utján, hanem — ami még sokkal szomorubb — a családi szentélyt is kikezdte s egyre tépimarja az erkölcsi züllés pusztitó ragálya. Borzadva kell látnunk, hogy a régi, szentelt kötelékek sokfelé bomlanak. A szentség ereje, a hitvesi hüség, az áldozatkész szülői szeretet, a gyermekek örök javát kereső gondosság háttérbe szorulnak. Az egyéni önzés kiforgatja az Isten eszméjét, ki akarja ocsmányul játszani az Ő akaratát. Sokan elmellőzik azt, amit Ő rendel, hogy frigyüket az Ő oltáránál, egy életre kössék. Tetszés szerint felbontható szerződést akarnak, mely jogot ad lekötöttség nélkül, mely utat nyit minden szenvedélynek s ezek révén testi-lelki bajokat idéz fel, nyomort, züllést, keserveket termel. Nem akarják a házasság szentségének jármát, mert az nehéz nekik, mert az áldozatot, lemondást és türelmet is kiván. Élni és élvezni akarnának csupán anélkül, hogy Isten rendeletét egymás komoly megbecsülésében, szives és kölcsönös megsegitésében s a gyermekek istenfélő nevelése által figyelembe vennék. Ezért aztán a keresett, igaz boldogságot nem is találják meg. Rövid émelyitő örömmámor után feltámadnak a vad szenvedélyek. S mivel a legbensőbb, legkényesebb frigyet nem avatta áldozattá bennük a nemcsak szeretni, élvezni és örömökben uszni, hanem türni, lemondani és sokszor

[1] Máté 24. 35. Márk 13. 3.

szenvedni épen ugy hivatott emberi szív s emberi akarat, az érzéki szeretetet ridég gyülölködés, a benső megértést durva civódások, a közös akarást, munkát és lemondást szilaj széthuzások, perek, csaták s önkényes válások váltják fel csakhamar. A keresztény család fenséges békéje, tisztult boldogsága, nemes gyümölcsöket, arany hajtásokat termelő talaja délibábbá, üres keretekké, időszaki rabláncokká vedlik igen sok esetben, mert az eleven hit sorvadásnak indult, mert az erős remény a földöntuliak elérése iránt kihal a szivekből, mert a lelki szépségeket kereső szeretet ritkasággá válik a föld porát turó, muló előnyöket, hervatag bájakat kergető, vadászó érzékiség mellett. Pedig minden érdekeltnek tudnia kellene, hogy a család boldogsága nem a gazdagsághoz, erőhöz, szépséghez, vagyonhoz van kötve, hanem a jósághoz. Azért mondja a Szentirás: „Boldog a jó asszony férje“[1] s ép igy megforditva. „Mint az Isten magas egén felkelő nap a világnak, olyan a jó asszony az ő háznépének“?[2]

Kedves Hivek, ha nyitott szemekkel nézitek a mai kavargó világot, be fogjátok látni, hogy a nemes családi boldogság mind ritkábbá válik. És ha keresitek e szomoru valóságnak okát, be kell ismernetek, hogy a felfordulás első s legfőbb oka a krisztusi hitnek és a csak belőle sarjadozó tiszta erkölcsöknek elhanyagolása. Már pedig enélkül nem létezik igaz, benső családi boldogság. Mert ez a boldogság olyan mint a legnemesebb szőlő, vagy a szemet-szivet elbájoló, illatozó rózsa. Ezek tudniillik csak akkor diszlenek, ha megmetszve, ápolva, gondozva, tövisekkel védve szökhetnek virágba és hoznak gyümölcsöt. Ha azonban szabadjukra hagyva nőnek, burjánoznak, rövid idő alatt vadhajtások, kórók és venyigék teremnek csak rajtuk. Ép igy a családok, az Ur Isten terve szerint létrejött családok csak addig diszlenek és csak addig termelhetnek igaz boldogságot, egymást megbecsülő, szerető szülőket, az egész életben, örömben és búban, jó és rossz napokban, mosolyok és szenvedések között egyformán kitartó, egymást támogató nemes hitveseket, istenfélő, tiszta, becsületes, szülőket szerető, hálás gyermekeket, ha a család alapkövét képező szent frigyet Krisztus tana szerint az Ur oltáránál, az egész életre kötik a jegyesek, ha a lelkek, a szándékok és a törekvések egybeolvadását jelenti ez nekik, melyet semmiféle baj, nehézség, fájdalom, szenvedés nem tud széjjel tépni, hanem inkább megedz és erősit — egészen a sirig.

A keresztény család olyan mint egy hatalmas fellegvár, mely békét és boldogságot, nyugalmat és biztosságot nyujt már itt a földön és biztos kilátást igér az égre is, ha a vár köveit — szülőket és gyermekeket — az Isten félelme s a belőle fakadó áldozatos, önzetlen szeretet tartja össze mindig.

[1]Eccl. 16. 1. — [2]Eccl. 16. 21.

De mivel az Isten törvényein és az Egyház parancsain edzett akaratot követel mindenütt, ha ti boldog családokat akartok, kivántok saját véretekből, akkor neveljétek az uj nemzedéket, gyermekeiteket Krisztus tanitása, parancsai szerint . . . Krisztus követése áldozatot, lemondást, szenvedést jelent ugyan sokszor, ámde ezek mellett és ezek dacára az igazi boldogságot egyedül Ő biztositja nektek — itt a földön s odaát is, az örök hazában.

III. Az egyének és családok panaszszavát messze tulharsogja a nagy társadalom, mely a bajok, boldogtalanságok özönében szenved. Az emberi társadalom természete szerint annyi különbséget, osztályt, ellentétet, végletet tartalmaz, hogy a boldogulásához szükséges összhangot önmagában hiába keresi. Mióta az első ember elvesztette saját büne folytán azt a boldogságot, melyet Isten már a földön biztositott neki, feltámadt az emberek közt az érdekek harca. A lelki, szellemi, vagyoni, egyéni különféleségek szinte fogyhatatlan ellenkezést szitanak közöttük. Nemcsak az egyének, hanem az osztályok, fajok, népek és nemzetek között. A szegények a vagyonban duskálkodók ellen, a gyengék az erősebbek, az alárendeltek a feljebbvalók, az egyik népréteg a másik ellen agyarkodnak folyton. Örökös harc tombol az emberek között, mert az első bünbeesés után a nemes érzések Isten által védett állásait a bünös hajlamok serege törte át s azóta az ember önmagára hagyva, ezeknek a szánalomraméltó rabja és labdája. Kain s Ábel esetétől kezdve, a világtörténet cselek, versengések, ármányok és harcok, csaták, öldöklések és véres háboruk végeszakadatlan szörnyü láncolata. Az emberi társadalom olyan mint a viharok közt hánykolódó tenger. Szelek és orkánok korbácsolják folyton. Rideg önzés, kegyetlen kapzsiság, irigység, fukarság, bünös kéjvágy, hatalmi őrület s egyéb szenvedélyek fütik, rázzák s uralkodnak rajta. Kisebb-nagyobb mérvben igy volt ez kezdettől. Manapság azonban, mikor tiz év viharai, a hosszú háboru, a pusztitás, megszállás s az anyagi felfordulás napról-napra fokozódó réme hallatlanul kiforgatnak mindent, mélységeket ásnak, szakadékot vernek az osztályok közé, ma már nem hullámok, hanem örvények közt hánykolódik az emberi társadalom roskatag hajója. „Örvény kiált az örvénynek.“ [1] mondhatjuk a zsoltárossal, s a magas hullámok már-már elmeritik. S az elemek eme vad harcában honnét jön segitség? A zsoltáros megfelel erre is: „Az én segitségem az Urtól származik.“ [2] Attól, aki a háborgó tenger hullámain táncoló hajóban a rettegő tanitványok esdő kérésére parancsolt a szélnek és „lőn nagy csendesség.“ [3] Ugyanaz a Krisztus Ura és Istene ama viharnak is, mely a társadalmat tépi, rázza folyton és kergeti örvényből örvénybe. Ámde e viharnak csak akkor

[1] Zsolt. 41.8. [2] Zsolt. 120.1. [3] Márk 4.39.

parancsol, ha az ésszel s szabad akarattal rendelkező ember — akárcsak a tanitványok a zugó tengeren — benne biznak, hozzá folyamodnak, segitségét kérik s az Ő törvényeit, parancsait készek megtartani. Igen, ama szakadékok fölött, melyek a nagy társadalom testét rétegekre, egymás ellen gyülölködő osztályokra tépik, nem a tudás, avagy a művészet, nem a politika vagy a gazdaságtan, hanem pusztán Krisztus elveinek, hitének, tanának elsajátitása s becsületes gyakorlása épithet s teremthet összhangot.

Ha tehát a társadalom baja, szenvedése titeket is érint, ha milliók gyötrődésén segiteni vágytok, neveljétek gyermekeiteket Krisztus szent hitében, az ő lelkes, bátor és önzetlen követői közé s meglátjátok megváltozik ismét a föld szine.

* * *

Kedves Hivek! Félévvel ezelőtt a hivatalos kötelesség Rómába szólitott. Meghatott lélekkel jártam ujra az örök városban s látogattam sorba a szentek sirjait, melyek fölött az elmult nagy idők varázsa és kegyelete lebeg. Mégis első sorban a világra szóló Szent-Péter-dóm vonzott. S ott az altemplomban ezer műkincs és drágaság között egy szerény siremlék, egy alacsony s egyszerü szarkofág hatott meg legjobban. Istenben boldogult X. Piusnak porai pihennek a márványlap alatt. Azé a pápáé, aki — midőn két évtized előtt elfoglalta trónját — lángoló lélekkel, az egész világot keblére ölelő nemes szeretettel jelszavául választotta és célul tüzte ki „mindeneket megujitani Krisztusban". A boldog béke idejében volt ez. S az ő csodálatos, hatalmas munkája gyümölcsöket érlelt. Ámde 10 évre rá kitört a háboru, a rémes öldöklés, milliók halála. És a kereszténység közös atyja, a szelid lelkü Pius Pápa, amint intő, tiltakozó szava hiába hangzott el az ádáz haraggal egymásra rohanó ellenségek fölött, bánatában meghalt. És sirját azóta, immár 10 év óta, friss virággal s könnyekkel hinti be az atyai szóra figyelő szeretet. Mert abból a kedves és egyszerü sirból hangosan szól nekünk, mindeneknek, az egész világnak a lánglelkü pápa: Ujjitsatok meg mindent Krisztusban.

Ha boldog embereket, boldog családokat, boldog társadalmat szeretnétek látni, neveljétek a jövő reményét, gyermekeiteket Krisztus elve s tanitása szerint. Ha magatok, családotok igaz, tartós boldogságra vágytok, melyet semmiféle földi hatalmasság, veszély és ellenség, sőt az egész pokol sem vehet el tölünk, akkor ujjitsatok meg mindent Krisztusban. Mert „boldogok Uram, akik nálad, hajlékodban laknak"[1] most és mindörökké. Amen.

Jelen körlevél bőjt első vagy második vasárnapján a szószékről a hiveknek felolvasandó.

Kelt Pécsett, 1924. febr. 2.

† Gyula s. k.
püspök.

[1] Zsolt. 83. 5.

1924.

IV.

1240
1924

De vexillis in Ecclesia admittendis vel benedicendis.

Postulantibus nonnullis locorum Rmis Ordinariis a Sacra Rituum Congregatione aliquam normam seu Instructionem circa vexilla in ecclesiis admittenda vel benedicenda, Sacra Rituum Congregatio, audito etiam specialis Commissionis suffragio, rescribendum censuit: „Ad mentem".

Mens est: „Quando insignia seu vexilla non pertineant ad Societates religioni catholicae manifeste contrarias, nec reprobata sint harum statuta, neque ipsa insignia seu vexilla aliquod emblema de se vetitum ac reprobatum praeseferant, in ecclesiis admitti possunt. Quum vero in favorem et obsequium eiusdem religionis catholicae pacifice postuletur supradictorum insignium seu vexillorum benedictio, haec concedi potest, adhibita formula Ritualis Romani". Atque ita rescripsit. Die 15 Decembris 1922.

Hanc peculiarem Instructionem, ut ipsa cunctis locorum Ordinariis innotescat, Sacra eadem Congregatio evulgandam duxit, die 26 martii 1924.

† *A. Card. Vico*, Ep. Portuen. et S. Rufinae, S. R. C. Praefectus.
(L. S.) *Alexander Verde*, Secretarius.

1241
1924

Promotiones in Capitulo.

Decessu Aloysii Döbrössy praelati domestici S. S., canonici lectoris vacantia in Capitulo Cathedrali exorta est. Eandem tamquam dignitatem secundam post pontificalem implere cupientes congruam Suae Sanctitati, cui dignitates reservantur, propositionem substravimus. Nexu huius *Ludovicus Szilvek dr.* prael. dom., canonicus cantor in canonicum lectorem, *Adalbertus Igaz dr.* prael. dom., canonicus custos in canonicum cantorem, *Dionysius Mosonyi dr.* protonotarius apostolicus, vicarius generalis eppalis in canonicum custodem, *Franciscus Romaisz* abbas t., archidiaconus Tolna-ensis in archidiaconum Cathedralem a Sua Sanctitate, *Franciscus Hanuy dr.* abbas t., canonicus magister in archidiaconum Tolna-ensem a Nobis promoti sunt. Stallum autem canonici magistri per promotiones vacans *Stephano Komócsy* canonico hon., directori instituti Emer., canonicatus vero honorarios, *Eduardo Koch* vicearchidiacono et parocho Villány-ensi et *Stephano Szentkirályi* iudici Trib. Dioec., professori Theologiae contulimus.

1242
1924

Obitus Joannis Weisz.

Sacerdos pene iubilaris iuvenili vigore officio suo pastorali fungebat, cum die 8. Martii anni currentis brevi morbo consumptus *Joannes Weisz*,

vicearchidiaconus emeritus districtus Bonyhád-ensis, parochus Püspöknádasd-ensis, sacramentis pie susceptis e vivis discessit. Anno 1852. natus, anno vero 1875. ad sacerdotium promotus est. Ab anno 1887. parochus erat in Nagymányok, ubi per tredecim annos munus etiam vicearchidiaconi exacte gessit. Anno 1907 parochiae Püspöknádasd-ensi praeficitur, ubi magno cum zelo usque ad ultimum vitae suae halitum remansit. Praeter curam animarum sibi ex officio commissarum tamquam membrum societatis missionum dioec. plures missiones in variis parochiis dioecesis non minore zelo quam successu habuit.

Cum tertio mense huius anni quartum iam confratrem in ipso decessum e cordo plangimus, animamque ipsius fervidis precibus, sacrisque praescriptis omnium enixe commendamus, Supremum Pastorem omnes deprecemur, ut gregi Nostro pastoribus iam-iam destituto indulgere, viresque residuas ad labores continuos confirmare velit. Requiescat in pace!

1243
1924

Mors Emerici Szabó.

Pastoris aegroti vices libenti animo et cum zelo iuvenili in Lánycsók agendo *Emericus Szabó* parochus pensionatus Bükkösd-ensis morbum lethalem contraxit et post paucos dies sacramentis tempestive adhuc roboratus die 18. Martii a. c. incolatus huius domum vocante Domino reliquit. Anno 1846. natus, a. vero 1871. ad servitium altaris mancipatus est. Ab anno 1881. per tria integra decennia parochus erat in Bükkösd, unde a. 1912. rudedonari petiit. Qua pensionatus in Mohács vixit, unde libenter vicinis in vinea Domini operariis necessitate urgente subsidium praestitit. In tali officio exercendo mors ipsum e terra evellit.

Meminerint omnes pro requie animae denati tria sacra praescripta, uberesque preces cito citius offerre.

Requiescat in pace!

1244
1924

Decessus Francisci Vitkovits.

Ultimus confrater, de quo superius, nondum sepultus est, cum ad luctum communem omnium *Franciscus Vitkovits* assessor cons., parochus Szakcs-ensis die 20. Martii a. c. in pleno vigore virium, brevi morbo correptus, sacramentis rite confortatus e hac vita cessit. Iuvenes, viri fortes atque senes nostri in ictu oculi in dies corruunt, Nosque auxilio eorum frustrati tremore et angustia pressi perpendimus, quomodo officio Nostro vacare possumus, si in paucis hebdomadis tot fratres perdimus, quot antea annus abripuit. Spes Nostras unice in Deo collocantes Franciscum Vitkovits e corde plangimus, ipsumque omnium precibus et sacris eo propensius hisce commendamus, quo citius ipse e hac valle migrare debuit. A. 1857. natus, a. 1880. sacerdos ordinatur. Ab a. 1890. parochus erat in Dombóvár, a. 1893. eodem munere functurus in Szakcs translatus est, ubi a. 1911. dignitate assessoris cons. decoratus est. Triginta et unum annos in eodem

loco constanti animo, roboreque non deficienti zelose explevit. Lux perpetua luceat ei!

1245
1924

Mors Alexandri Gadó.

Indefesso zelo et inter lacrimas curam gessit sibi commissorum *Alexander Gadó*, dum adhuc parochus in Viljevo vixit, eodemque modo eorum meminit, cum rudedonatus per aliquot annos Quinque-Ecclesiis ad horam ultimam semet praeparavit. Continue curam animarum in mente volvebat, ore personabat et corde urgebat, etiam cum in ultimo vitae suae mense gravi morbo fractus, sui fere penitus oblitus, munus suum pristinum exerere passim cupiebat. Pastor animarum secundum cor Dei erat et remansit, usquedum 5. Aprilis a. c. nocte ingruente anno aetatis 61., sacerdotii vero 36-o pie in Domino obdormivit. Pro anima denati confratris tria sacra, precesque fervidas omnes offeramus, ut Deus misericors servum suum bonum et fidelem quo citius elevare velit ad aeternum sui consortium. Requiescat in pace!

1246
1924

Concursus pro parochiis Püspöknádasd et Szakcs.

Beneficia parochialia Püspöknádasd, patronatus Nostri, item Szakcs sub patronatu Cels. Domini Pauli e Principibus Esterházy de Galántha, ob mortem proprii pastoris vacantia praesentibus usque 1-um Junii a. c. concursui publico exponuntur. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati secusque idonei provocantur, ut recursus suos patronis inscribendos usque praefixum terminum Ordinariatui submittant.

1247
1924

Personalia.

Antonius Kovács cub. int. Suae Sanct. ad hon., vicearchidiaconus districtus Dombóvár, parochus Szakály-ensis erga preces proprias a munere insp. schol. distr. relevatus, idemque munus *Josepho Szeitz* parocho Kurdensi commissum est.

Ignatius Szánthó parochus Pálfaensis erga preces proprias in curatiam Harcz-ensem nominatus, *Colomannus Vaszary* administrator Harcz-ensis eodem munere functurus in Pálfa translatus est.

Antonius Fényes cooperator Paks-ensis nominatus est administrator interimalis parochiae Püspöknádasd, *Adalbertus Kletzl* cooperator Szakcsensis munus administratoris recepit ibidem.

Cooperatores translati sunt: *Adalbertus Hantos* e Bogdása in Mohács ad S. Mich., *Joannes Martinkovics* e Mohács in Bogdása, *Franciscus Mayer* e Püspöknádasd in Paks, *Georgius Nagy* e Kurd in Hőgyész, *Andreas Schäfer* e Hőgyész in Kurd.

1248
1924

Gyüjtés XV. Benedek pápa siremlékére.

Dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánk, XI. Pius Pápa rendeletéből Rómában egy nagytekintélyü bizottság alakult azon célból, hogy Istenben boldogult XV. Benedek Pápának, a szeretet és a béke nagy pápájának a római Szent Péter templomban méltó emlékmüvet állitson. XV. Benedek a gyászos emlékü világháboru alatt annyit tett és annyit fáradozott az egymással gyilkos haragban szembenálló ellenségek kibékitésére, s a háboru szerencsétlen befejezte után, minden erejét megfeszitve annyi áldozatot hozott a szenvedő népek, nemzetek s köztük a magyarok felsegitésére, hogy a mozgalmat felkarolnunk hálás szivből fakadó kegyeletes kötelességünk. Felhivom tehát egyházmegyém összes lelkészeit, hogy e nemes célra egy arra alkalmas vasárnapon a templomban és ezen kivül társadalmi uton gyüjtést rendezzenek s ennek eredményét folyó évi junius hó 1-ig terjesszék be közvetlenül a pécsegyházmegyei alapitványi Hivatalhoz, mely a begyülő összegeket azok átutalásáig megfelelően gyümölcsözteti, s róluk pontos kimutatást vezet s terjeszt Elém. A vonatkozó befizetési lapot minden plébánia részére mellékelem.

1249
1924

Elhunyt papok breviáriuma.

Mivel az utolsó időkben mindgyakrabban fordultak elő e téren mulasztások, szeretettel figyelmeztetem a ntdő kerületi espereseket, hogy elhunyt egyházmegyei oltártestvéreink legutolsó breviáriumának mind a négy részét haladéktalanul — nehogy a halottal eltemessék — magukhoz vegyék és az ujmiséseknek juttatott ajándék breviárium fejében az arra jogosult pécsi papnevelőintézetnek beküldjék. Erre kötelezi őket a legrégibb időktől fogva élő szokáson kivül az 1881. évi 1120. számu püsp. rendelet is. (L. 1881. évi VIII. körlev. 49. o.)

1250
1924

A Mária-Gyüdi kegyhely fenntartása.

Az irgalmas Üdvözitő szentséges Anyjának gyüdi kegyhelye, melyet először II. Géza királyunk hálás lelkülete 1148-ban, majd a katolikus hivek áhitatos tisztelete 1739-42-ben felépitett, az utóbbi gyászos években pusztulásnak indult. A nagy vallásosságu és bőkezű szlavoniai és bácskai hivek a határzár miatt elmaradtak és azóta évről-évre annyi alamizsna se jön össze, hogy a kegyhelyet és a plebániát fenntartó szentferencrendi zárda személyzete a szükséges ellátásban részesülhessen, annál kevésbbé, hogy a hegy-oldalon fekvő s igy az időjárás viszontagságainak különösen kitett kegyhelyen évről-évre szükséges javitásokat eszközölni lehessen. Egyedül ennek tulajdonitható, hogy a kegytemplom tetőzetéről hull a cserép, párkányáról a vakolat, belsejében az átnedvesedett falakról a festés, a lépcsőzetnél a korlát és a bástya kápolnák 8 év óta befejezetlenül állnak, a keresztuti stáció-képek, a Fájdalmas Szűz szobra rohamosan omlanak, az elrekvi-

rált harangok és orgonasipok még mindig hiányzanak. Az ország messze vidékéről idesereglő katolikus hivek áldozatkészségére vár a feladat, hogy történelmünk egyik legnevezetesebb kegyhelyét a pusztulástól megóvják. Felkérem azért a tdő lelkészeket, buzditsák az idesereglő zarándokokat, hogy adományaikkal tegyék lehetővé az omladozó falak és tetőzetek megjavitását, hogy amint ők lélekben ujjáépülten hagyják el az irgalmas Szűz Anya kegyhelyét, ugy adományaikból is ujjáépülhessen a nagy kegyelmek szentélye.

1251
1924

Tűzbiztositások buza-értékben.

Pénzünk értékének folytonos csökkenése maga után vonta annak a szükségét is, hogy a tüzkár esetére biztositott összegek, s ehhez képest a tüzbiztositási dijak is rövid időközökben ujra felemeltessenek. Hogy az ekként előidézett munkatöbbletet és a zavartokozó ujabb megterhelést kiküszöböljék, a Gazdák Biztositó Szövetkezete egyházi, hitközségi, sőt a lelkészek magán tüzbiztositásait is hajlandó buzavalutás alapon elfogadni.

A részletek megállapitásában a plébániavezetőknek az egyházmegyei megbizott szivesen rendelkezésre áll.

1252
1924

Felvétel az Emericanumba.

Akik az Emericanum Nevelőintézetbe 1924/25. tanévre fölvétetni óhajtanak, folyamodványaikat legkésőbb 1924. május 31-ig nyujtsák be az intézet Igazgatóságánál Pécsett Deák-utca 8. sz. alatt. A fölvételi feltételek ugyanott személyesen megtudhatók, vagy a Haladás Nyomdarészvénytársaságnál Pécs, Király-u. 21. (bejárat a Mór-utcáról) beszerezhetők.

1253
1924

Anya, csecsemő- és nemzetvédő iskolai ünnepélyek tartása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a Néptanitók Lapja f. évi 11—12. számában megjelent 1924. évi 1925/VIII. a. sz. alatt kiadott rendeletét az anya-, csecsemő- és nemzetvédő iskolai ünnepélyek tartása tárgyában magaméva téve, felhivom a főhatóságom alá tartozó összes elemi-, polgári- és leányközépiskolák, valamint a tanitóképző- és tanitónőképző intézetek igazgatóságait, hogy a fentebb jelzett miniszteri rendelet értelmében és annak megfelelő módon mielőbb intézkedjenek.

1254
1924

Tanitók részére engedélyezett 8 napnál hosszabb szabadság intézése.

A nm. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi február 23-ikán 13239/1924. VIII. c. sz. alatt kelt megkeresése alapján utasitom a főhatóságom alá tartozó összes iskolák iskolaszékeit, hogy a tanitók részére egyházhatóságilag engedélyezett 8 napnál hosszabb minden szabadságról, valamint arról, hogy a szabadságolt tanitó helyettesitéséről miként gondoskodtak, a szabadság alapjául szolgált ok igazolásával az egyházhatósági

engedély megérkezte után nyomban annál is inkább tegyenek jelentést az illetékes vármegyei kir. tanfelügyelőségnek, mert ennek elmulasztása esetén a tanitók által netán tulélvezett államsegély-illetmények tekintetében elsősorban az iskolaszékek fognak felelőssé tétetni.

Egyben tájékozásul azt is közlöm, hogy a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr egyidejüleg utasitotta a kir. tanfelügyelőségeket, hogy az egy évet meghaladó szabadság esetén minden körülmények között, de az iskola munkájának a helyettesitésről való gondoskodás elmulasztásával megakadásakor, avagy más különösebb körülmény fenforgásánál rövidebb szabadság esetén is a kincstár érdekében az illetékes állampénztárnál az államsegély-illetmények további kifizetésének felfüggesztése iránt intézkedjék.

1255
1924

Magyar Ifjuságí Vöröskereszt c. időszaki lap ajánlása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi márc. 13-ikán 157854/1923. VI. sz. alatt kelt rendelete és megkeresése (megjelent a „Hivatalos Közlöny“ f. évi 7. számában) alapján szivesen megengedem, hogy a miniszteri rendeletben felsorolt és egyházi főhatóságom alá tartozó iskolákban és intézetekben a tanárok és tanitók a cimben emlitett lapot az Ifjusági Vöröskereszt-csoportok tagjainak és általában a tanulóifjuságnak ajánlhassák. A havonként megjelenő ifjusági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala a Magyar Vöröskereszt Egylet helyiségeiben (Budapest, VI., Andrássy-ut 8. sz. alatt) van s előfizetési dija egész évre 4000 K, egy példányszám pedig 500 K.

1256
1924

Dr. Tóth T.: A művelt ifju.

Dr. Tóth Tihamér, a központi szeminárium tanulmányi felügyelőjének legujabb művét „A művelt ifju“ cimü ifjusági munkát, mint igen hasznos és értékes olvasmányt az egyházmegyei papság, főleg a hittanárok figyelmébe ajánlom. A serdülő fiu, a tanuló diák lélektanának teljes ismeretével készült, élénk és szemléletes, mindvégig lekötő stilusban. Minden magyar diák kezeihez kellene juttatni.

1257
1924

Templom- és alapitványi számadások átvétele.

Az egyházmegyei alapitványi Hivatal által felülvizsgált templom- és alapitványi számadások postai szétküldése az ismételten felemelt tarifák miatt terhes kiadást okozna a plébániahivataloknak. Átvételük tehát legcélszerübben akként történhetik, hogy az érdekelt plébánosok saját felülvizsgált számadásaikért alkalmilag személyesen jelentkeznek az alapitványi Hivatalban, vagy irásbeli meghatalmazással megbizottat küldenek értük ugyanoda. Akik a postai kiküldést kivánják, levelezőlapon jelezzék az alap. Hivatalnak.

Datum Quinque-Ecclesiis, 25. Aprilis 1924.

† **Julius** m. p.
episcopus.

Dunántúl nyomda R.-T.Pécs.

1924.

V.

1584
1924

Societatis Iesu seu Dubia.

R. P. Procurator generalis Societatis Iesu sequentia dubia pro opportuna declaratione S. Rituum Congregationi humillime subiecit, nimirum: I. Quaestioni propositae ab Archiepiscopo Aquensi: „Num permitti possit consuetudo vigens in illa archidioecesi imponendi fidelibus, prima dominica Quadragesimae, cineres praecedenti Feria IV. Cinerum benedictos", Sacra Rituum Congregatio respondendum censuit ad mentem, die 30 iunii 1922. Et mens est: „Affirmative in casu; dummodo Feria IV. Cinerum ritus benedictionis et impositionis cinerum expletus fuerit, iuxta Missale Romanum".

Quaeritur: „Num eadem permissio valeat etiam pro Oratoriis Piarum Unionum seu Congregationum, vel sacellis ruralibus, aliisque ubi peragantur exercitia pro opificibus, ut iidem omnes facilius cineres recipiant et non careant hoc tam perutili sacramentali?"

II. In decreto S. R. C., n. 3196, Vercellen., 20 martii anni 1896, legitur pro benedictione gutturis in Festo S. Blasii Ep. et Mart. adhiberi candelas in festo Purificationis B. M. V. benedictas et formulam: „Per intercessionem B. Blasii liberet te Deus a malo gutturis. Amen". Quum vero alia formula, tum pro benedictione candelarum in Festo S. Blasii Episcopi et Martyris, tum pro earum appositione sub mento gutturi cuiusvis benedicendorum, prostet in Rituali Romano (edit. typ.), quaeritur: „An responsum S. R. C. in una Vercellen. valeat adhuc, tum pro archidioecesi Vercellensi, tum pro aliis dioecesibus?"

Et sacra Rituum Congregatio, audito specialis Commissionis voto, re mature perpensa, respondendum censuit:

„Ad I. Affirmative, iuxta prudens Ordinarii iudicium in singulis casibus, servato tenore decreti diei 30 iunii 1922."

„Ad II. Adhibeatur ubique oratio et formula Ritualis Romani."

Atque ita rescripsit ac declaravit. Die 1-a februarii 1924.

A. CARD. VICO, Ep. Portuen. et S. Rufinae. S. R. C. Praefectus. L.—S.

Alexander Verde, Secretarius.

1585
1924

Ordinatio.

Proximo mense, divino Cordi Iesu sacrato, diaconos Nostros, theologos nempe IV. anni ad ministerium altaris promovere intendimus. Quotannis pro ordinandis Deum Patrem e corde precamur, in praesenti tamen, cum ab anno tot fratres e vinea Domini in domum Patris reversos cernimus, cumque penuriam curionum in dies crescentem sentire debemus, quae conatus Nostros persaepe hebetat, maiori zelo, animoque revera flagranti Pastorem supremum animarum orare debemus, ut iuvenes ordinandos spiritu coelesti, gratiisque opulentis replere, corda eorum ad regale onus fortiter portandum roborare, numerumque vestigia sequentium augere dignetur. Praesentibus praecipimus ergo, ut omnes curati die Dominica ordinationem immediate praecedenti, 15. nempe Junii, necnon 22. Junii, die ipsa ordinationis post missam parochialem cum populo fideli pro ordinandis ter Pater et Ave devote recitent, in missis vero omnes sacerdotes dioecesis Nostrae praeter orationes praescriptas collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ sumant.

1586
1924

Obitus Remigii Békefi dris. abb. Cisterciensis.

Gravissimus ille luctus, qui inclyto Ordini Cisterciensi nuper nimis repente irruit, dum Illmus ac Rssmus Dominus *Remigius Békefi dr.* abbas iter suum consuetum visitationis Agriae peragens lethali morbo correptus, sacramentis tamen optime provisus, die 21. Maii a. c. e terrestri incolatus domo ad portum aeternitatis evectus est, corda etiam Nostra intimo dolore confixit. Pater atque moderator filiorum Sancti Bernardi abbatiarum regni Hungariae, professor sapiens, patronusque magnanimus erat plurimorum etiam sacerdotum huius dioecesis, qui perdulci memoria, teneraque gratitudine ipsi semper devinciebantur. Nos autem in ipso sacerdotem magnum, virum genuino Ecclesiae spiritu imbutum, zelo indefesso, doctrina rara, sapientia acuta, diligentiaque fatigari penitus nescia vere eminentem e corde ploramus.

Cum igitur tristem notitiam hisce publicamus, omnes sacerdotes dioecesis Nostrae ad preces fundendas una provocamus, ut Deus Optimus animae electae Abbatis denati aeternam gloriam, Ordinique suo similes abbates, atque patres iugiter concedat.

Requiescat in pace !

1587
1924

Mors Sigismundi Gyömörey dris.

Etsi vitam filiorum Dei mutari, non tolli firmissima fide teneamus, decessus nostrorum — praesertim in tanta angustia dierum istarum — e corde plangimus. Die 20-a Maii a. c. *Sigismundus Gyömörey dr.* canonicus Ecclesiae Cath. Quinque-Ecclesiensis ad homores, director praeparandiae episcopalis Nostrae rudedonatus, ex Ukk, ubi iam in quintum annum gravi

morbo detentus degebat, in amore crucis Christi, sacramentis pie confortatus, in domum Patris aeterni placide transivit. Anno 1869. natus, a. vero 1892. ad ministerium altaris consecratus est. Per octo annos munere cooperatoris et catechetae variis in locis optimo cum successu functus est. Ab a. dein 1900. professor praeparandiae episcopalis, a. vero 1906. director eiusdem nominatur. A. 1907. capellanus Suae Sanct. ad hon., a. 1915. cubicularius intimus, a. demum 1918. inter canonicos Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis ad hon. assumptus est. Vita illibata, corde aureo, operositate indefessa ita emicuit, ut omnibus optimo exemplo semper deserviret. Velint omnes pro requie animae denati confratris tria sacra praescripta, precesque fervidas nobiscum offerre. Lux perpetua luceat ei!

1588
1924

Oratio Imperata.

Post longam hiemem insolitae aëris perturbationes persaepe sequuntur. Ne igitur fructus terrae, quibus semper, in praesenti vero praesertim egemus, tempestates a nobis auferant, fervidis precibus Deum exoremus. Ordinamus ergo, ut omnes sacerdotes dioecesis Nostrae in missis quotidianis, quandocunque rubricae permittunt, inde a praesenti usque ad finem Octobris a. c. collectam „Ad repellendas tempestates“, vel si necessitas magis expostulet „Ad petendam pluviam“ sumant, fidelesque suos ad huiusmodi preces cum ipsis fundendas saepius excitent.

1589
1924

Personalia.

Josephus Kéthelyi dr. parochus Pécsvárad-ensis nominatus est notarius districtus eiusdem.

Cooperatores translati sunt: *Adamus Badacsonyi* e Villány in Püspökbogád, *Emericus Wucskits* e Püspökbogád in Olasz, *Josephus Fürész* neomysta missus est in Püspöklak.

1590
1924

Carolus Nagy sac. dep. non indiget elemosinis.

Carolus Nagy sacerdos depositus dioecesis Albaregalensis, olim parochus de Zámoly solet a sacerdotibus elemosinas colligere. Hisce omnibus communico eum gratia Ordinarii sui victui necessaria obtinere.

1591
1924

Növendékpapok felvétele.

Azok a sulyos megpróbáltatások, melyek szegény hazánkat s benne a pécsi egyházmegyét immár egy évtized óta szorongatják, a hivek gondozására, a lelkek üdvének buzgó és fáradságot nem kimélő munkálására hivatott papság sorait felette megritkitották. A bajok, a szenvedések, a szokatlan válságok folytán éveken keresztül sokkal több lelkipásztor dőlt ki az élők sorából, mint ahány uj levitát Isten kegyelmével az oltár szolgálatára

felszentelhettünk. A folyó év első felében elhunyt egyházmegyei áldozópapok száma is megközeliti már a rendes évi átlagot.

A fájdalmas hiányon azáltal igyekszünk segiteni, hogy a növendékpapok létszámát a lehetőségig fokozni iparkodunk.

Ezen törekvésünk azonban csak ugy járhat kellő sikerrel, ha a kiválasztást megfelelő jelentkezők felkarolásával az egész papság és a jólelkü hivek és családok maguk is támogatják.

Azzal hivom fel erre az iskolai év végének közeledtével egyházmegyém egész papságának figyelmét, hogy az alább jelzett felvételre ugy az arra alkalmas növendékeket, tanulókat, mint azok hozzátartozóit eleve figyelmeztessék, a jelentkezésre buzditsák s az ügy sikeres elintézésében az érdekelteket minden rendelkezésre álló eszközzel támogassák.

A pécsi papnevelőintézetbe jelentkező ifjak felvétele a folyó tanév végén, julius 1-én d. e. 10 órakor fog a pécsi püspöki székházban megtartatni. A beiratásra előzőleg, vagyis junius 30-án kell a papnevelőintézet alkormányzójánál jelentkezni. Azokat azonban, akik bármely oknál fogva a közös konkurzuson nem vehetnének részt, főleg az érettségit tett tanulókat, esetleg külön is elfogadom, ha előzetesen irásban vagy személyesen jelentkeznek.

A nagyobb papnevelőintézetbe pályázók keresztlevelükkel és érettségi bizonyitványukkal, a kisebb papnevelőintézetbe készülő növendékek pedig, akik a főgimnázium IV. V. VI. VII. osztályait végezték, ugyancsak keresztlevelükkel és évvégi bizonyitványukkal, a vidékről pályázók ezenkivül az illetékes hittanártól vagy lelkésztől kiállitandó erkölcsi bizonyitványukkal felszerelve tartoznak jelentkezni. Megfelelő bizonyitvány és orvosi vélemény mellett azok, akik a német és horvát nyelvet is beszélik, előnyben részesülnek.

A felvételi vizsgálat alatt azok, akik a papnevelőintézeti igazgatósághoz eziránt idejében folyamodnak, a papnevelőintézetben ingyenes ellátást kaphatnak.

1592
1924

A Katolikus Népszövetség ajánlása.

A Katolikus Népszövetség a háboru előtti időben igen áldásos működést fejtett ki a magyar földmives nép érdekeinek felkarolása, vallásos, társadalmi és hazafias irányu felvilágositása által. A nagy háboru s főleg az azt követő idők felfordult állapota a Katolikus Népszövetséget munkájában teljesen megbénitotta. Vezetőségének szinte emberfeletti és példás erőfeszitése ujra életre keltette, s most már nemcsak naptára, hanem rendesen megjelenő füzetei, és ujra szervezett jogvédő, gazdasági és biztositási irodái által igyekszik régi szép programmját megvalósitani. Mult évben sikerült már neki 118.250 tagot ujra toborozni. A Kat. Népszövetség kiadmányait s ujraszervezését a tdő lelkészkedő papság figyelmébe a legmelegebben ajánlom és remélem, hogy egyházmegyémben egy plébános sem fogja elmulasztani annak helyi szervezetét bevezetni.

1593
1924

A katolikus Gyermekvédelmi központ programjába vette az arra szoruló szegény gyermekek nyaraltatásának előmozditását. Tekintve azon családok inséges helyzetét, amelyeknek gyermekeit a kath. gyermekvédelmi központ felkarolja, felhivom a tdő lelkészkedő papságot, kérjék fel a tehetősebb jóindulatu családokat, hogy egy vagy több arra szoruló gyermeket a nyár tartamára körükbe fogadjanak és ezen szándékukat a kath. Gyermekvédelmi központba jelentsék be. (Budapest, Andrássy-ut 65.)

A kat. Gyermekvédelmi Központ gyermeknyaraltatása.

1594
1924

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi febr. 23-ikán 20.299/1024. VIII. c. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján utasitom a főhatóságom alá tartozó összes elemi népiskolák, ovódák és menedékházak iskolaszéki-, illetve gondnoksági elnökeit, hogy a bármi okból megüresedő és betöltés alá kerülő tanitói, tanitónői, ovónői és menedékházvezetőnői állásokat kellő időben, legkésőbb azonban a pályázati hirdetménynek a szokásos módon történő közzétételével egy időben az 1924. évi 200/M. E. sz. rendelet mellékletét képező minta-nyomtatvány kérdő pontjainak figyelembevételével a KANSZ állásközvetitő irodájával (Budapest, V. Országház-tér 11. sz. félemelet 58.) közöljék. Megjegyzem, hogy az állások megüresedésének és betöltésének a szóban lévő irodával is való közlésével az iskolafenntartókat anyagi kötelezettség nem terheli, mert az állásközvetitő iroda a betöltendő állásoknak minél szélesebb körben való közzétételét dijtalanul végzi. Ezen rendelkezés a közszolgálatban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak létszámának csökkentésével áll szoros kapcsolatban, hogy ezáltal az elbocsájtott tisztviselők és egyéb alkalmazottak ujabbi elhelyezkedése előmozdittassék.

Tanitói pályázatok a KANSZ állásközvetitő irodájával közlendők.

1595
1924

Felhivom a tdő papság figyelmét a Dr. Ude János theologiai tanár vezetése alatt álló „Österreichs Völkerwacht“ (Graz, Richard Wagnerstrasse 36.) által ez évi szeptember 18—24-én tartandó nemzetközi kongressuson való részvételre, melynek célja a nyilvános erkölcstelenség, főleg pedig a prostitutio és leánykereskedelem elleni küzdelem módozatainak megállapitása. A magyar püspöki Kar részéről Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök Ur fog részt venni.

Küzdelem a nyilvános erkölcstelenség ellen.

1596
1924

A pécsi urinők kongregációja az idei évben ismét rendez zárt lelkigyakorlatot a pécsegyházmegyei tanitónők részére a pécsi Miasszonyunk-zárdában. Kezdete julius 7-én este s befejezése julius 11-én reggel. Rész-

Tanitónők lelkigyakorlata.

vételi dij 7 kgr. fehérlisztnek megfelelő érték terményben, vagy pénzben. Jelentkezőket junius 15-ig fogad el Angster Elsa, Pécs, Mária-utca 35.

1597
1924

Állami köztartozások befizetése.

A folyó 1924. évet megelőző időkből származó és a folyó év junius 30-ikáig be nem fizetett állami köztartozások, adó- és illeték-hátralékok azontul — a folyó évi április 25-iki 68800/1924. számu pénzügyminiszteri rendelet értelmében — aranykorona értékben lesznek befizetendők. Akik tehát folyó évi junius 30-ikáig hátralékaikat nem rójják le, mulasztásuk folytán rendkivül sulyos anyagi helyzetbe jutnak. A közigazgatási hatóságok ezen körülményről a polgárságot hivatalosan már értesitették. Felkérem egyházmegyém tdő papságát, hogy a gondjaikra bizott hiveket ugyanerről alkalmas módon tájékoztassák, nehogy egyesek mulasztása egész családok sulyos anyagi károsodását idézze elő.

1598
1924

A Kat. Háziasszonyok vasuti missziója.

A Kath. Háziasszonyok Országos Szövetsége (Budapest VIII., Mária-utca 7.) megkeresésére felhivom a tdő lelkészkedő papságot, hogy a Kath. háziasszonyok vasuti misszióját és cselédelhelyező intézetét a leány ifjuság figyelmébe ajánlják és figyelmeztessék őket, hogy a családokban való elhelyezkedés ajánlatosabb a gyári működésnél. A Kath. Háziasszonyok Szövetségének fehér-sárga karszallagos hölgyei a budapesti pályaudvarok érkezési oldalán fogadják és utbaigazitják a fővárosban helyet kereső cselédleányokat; a szövetség otthona pedig szerény dijazás mellett lakást nyujt és elhelyező irodája utján az elhelyezést ingyen végzi. A vasuti kirendeltség a határállomásokon szintén működik és kellő felvilágositással szolgál.

1599
1924

A Szent-István-Társulat bizományosokat keres.

A Szent-István-Társulat kérelmet intézett az összes plébánosokhoz, hogy alkalmas bizományosokat nevezzenek meg, kik a Társulat kiadványait 25%-os jutalék mellett árulják. Felhivom egyházmegyém tdő lelkészeit, hogy — amennyiben a kérelemnek még nem tettek eleget — azt haladéktalanul teljesitsék.

Datum Quinque-Ecclesiis, 25. Maii a. 1924.

✝ **Julius** m. p.
episcopus.

Dunántúl nyomda R.-T. Pécs.

1924.

VI.

1935
1924

Die 15 Iunii 1923. Ssmus Dominus Noster D. Pius div. Prov. Pp. XI. in audientia, infrascripto Cardinali Poenitentiario Maiori impertita, benigne concessit, ad augendam fidelium pietatem erga Ssmum Sacramentum, Indulgentiam partialem trecentorum dierum, lucrandam ab iis, qui, templum ingressi, ante omnes alios pietatis actus, ad altare, ubi Ssma Eucharistia asservatur, se contulerint, ibique, saltem corde contrito, Ssmum Sacramentum vel breviter adoraverint. Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus *O. Card. Giorgi*, Poenitentiarius Maior.-L. S. — *S. Fagiolo, S. P. Secretarius.*

Indulgentiae SSmum Sacramentum visitantibus.

1936
1924

Die 22 Junii a. c., anniversario nempe consecrationis Ecclesiae Nostrae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis per impositionem manuum Nostrarum Episcopalium in eadem Ecclesia Cath. ad sacrum presbyteratus ordinem promoti sunt: *Franciscus Cseh, Carolus Gábor, Guilelmus Gyenis, Vincentius Hábel, Valentinus Pintz, Stephanus Szakály, Antonius Uhl,* omnes theologi absoluti et diaconi.

Ordinatio.

1937
1924

Usui annuo conformiter examina prosynodalia anno currenti diebus 23. et 24. Septembris in aedibus Seminarii Nostri episcopalis servabuntur. Die prima coram examinatoriis e studiis stabilitis viva voce, altera autem die e homiletica atque scriptotenus candidati peritiam requisitam probare tenentur. Omnes igitur, ad quos spectat, provocamus, ut semet Officio dioecesano tempestive insinuent adnotando, an ex integra materia, an vero ex parte, prout Litt. Circ. XVII. a. 1909. n. 4652. concessum est, examen subire velint.

Immediate post examina prosynodalia habebuntur examina neosacerdotum, prout illa in Litt. Circ. IV. a. 1920. sub nro 1109. statuta sunt. Ad haec autem omnes neosacerdotes cursuum respectivorum comparere debent.

Examina prosynodalia.

1938
1924

Josephus Klein, assesor Cons. ad. hon., parochus Apar-ensis ob defectum valetudinis erga preces proprias a cura animarum prius relevatus,

Josephus Klein pensionatur.

inde a 1. Julii a. c. vero votis cleri dioec. et consensui Cap. Cathedralis conformiter inter sacerdotes ordinaria pensione provisos susceptus est.

1939
1924

Personalia. *Ludovicus Beck*, canonicus magister et parochus Eccl. Cath. erga preces proprias a munere inspectoris scholarum cath. dioecesis relevatus, idemque munus *Stephano Komócsy*, canonico magistro commissum est.

Parochi nominati et investiti sunt:

Josephus Bende admin. Diósberény-ensis pro Szakcs, *Antonius Fényes* admin. Püspöknádasd-ensis ibidem.

Ludovicus Horváh dr. admin. parochiae Dunaföldvár nominatus est parochus ibidem.

Franciscus Zanyi cooperator Zomba-ensis nominatus est administrator interimalis in Diósberény.

Georgius Folnegović coop. a servitio relevatus erga preces proprias in Archidioecesim Zagrabiensem dimissus est.

Cooperatores missi sunt:

Emericus Hauser e Mágocs in Zomba, *Guilelmus Gyenis* neomysta in Villány.

Catechetae nominati sunt:

Guilelmus Keller, coop. Paks-ensis et *Georgius Kozáry* coop. Mohács-ensis iisdem in locis.

1940
1924

A stóladijak rendezése. Pénzünk vásárló erejének eddigi folytonos hullámzása, sokszor szinte végzetes esése magát az államkormányt is arra kényszeritette, hogy folyó évi julius 1-től kezdve ugy bevételeinek, mint kiadásának rendezése céljából állandóbb értékalapot vezessen be. Az adókat és a köztisztviselők járandóságait is ily módon biztositja. Ezzel kapcsolatban indokoltnak mutatkozik, hogy az 1917-ben a lehető legmérsékeltebben megállapitott stóladijak is ugyanilyen alapon rendeztessenek. Nehogy mégis az átmenet bármely oldalon nehézségeket támasszon, jelen soraimmal aként intézkedem, hogy 1924. julius 1-től a fentemlitett és 1917-ben megállapitott stóladijak 50% erejéig arany alapon szedessenek. A közben kibocsátott s eddig érvényben tartott rendelkezések ezzel egyidejüleg hatályukat vesztik. Felhivom azonban tdő lelkészeim figyelmét ezuttal is arra, hogy indokolt esetekben, főleg a szegényeknél, minden lehető mérséklést önként megadni szivesked-jenek.

1941
1924

Kiutalási jog a templom-pénztárból. A megváltozott viszonyok kényszerítő hatása alatt a Vagyonkezelési Szabályzat 39. és 41. §-át akként módositom, hogy a plébániavezetők a templomok pénztárából 20 arany koronáig, esperesi engedéllyel 50 arany

korona erejéig tarthatnak vissza összeget külön egyházhatósági engedély nélkül a folyó és előre látott kiadások fedezésére.

1942
1924

Párbérszolgáltatásokra nézve adatok kivántatnak.

A párbértermészetü szolgáltatások végleges rendezésének előkészitése céljából a kat. közp. kongrua-bizottság a mai tényállás felismerése s az orvoslás biztosabb alkalmazása végett szükségesnek látta az ország minden részéből jellemző párbérszolgáltatási esetek leirását és az idevonatkozó adatoknak közlését. Ehhez képest felhivom egyházmegyénk tiszt. plébániavezetőit, hogy 14 napon belül a következő kérdésekre terjesszék be plébániájukra vonatkozólag a kivánt adatokat:

1. A Visitatio Canonica idején hány pár egyenkint mily párbért szolgáltatott? 2. Ez természetben áll-e fenn, vagy pedig megváltva? 3. Ma hány párbérköteles pár van? Mit szolgáltat be ma terményben vagy készpénzben egy pár? 5. Ha változatlan a Visit. Can. szerinti szolgáltatás, mennyit vesz be a lelkész öt évi átlag szerint s átlagosan mi a hátralék? 6. A deputatum természetben vagy váltságban folyik-e be? Mi volt a Can. Visit. szerint s mi ma?

1943
1924

A Szt.-István-Társulat által kiadott tankönyvek használata az el. isk.-ban.

Bár 1909. évi 3645. sz. körlevéli rendeletem, mely szerint csakis a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvek használhatók a fennhatóságom alá tartozó összes rk. elemi népiskolákban, ma is teljes egészében érvényben van, több oldalról értesültem, hogy egyes rk. népiskolákban fenthivatkozott rendeletemtől eltérőleg más kiadásu tankönyveket is bevezettek. Ép ezért a kellő ellenőrzés szempontjából utasitom a fenhatóságom alá tartozó összes plébános, isk. igazgatókat, hogy jelen rendelkezésem kézhezvételétől számitott nyolc napon belül sürgetés bevárása nélkül az igazgatásuk alá tartozó rk. elemi iskolákról külön-külön a következő kérdésekre pontos és kimeritő jelentést terjesszenek be egyházmegyei főtanfelügyelőségemhez:

1. A jelenleg használatban levő tankönyvek közül melyek nem jelentek meg a Szent-István-Társulat kiadásában?

2. Az 1924/25. tanévre mely más kiadásu tankönyvek bevezetése van tervbe véve?

Fenti kérdésekre adandó feleleteknél a tankönyvek cime és a szerző neve az egyes osztályok feltüntetése mellett felemlitendő.

Egyben szigoruan elrendelem, hogy a jövő 1924/25. tanévtől kezdődőleg kivétel nélkül a Szent-István-Társulat kiadványai használtassanak tankönyvekül s ha a Szent-István-Társulat egy vagy más tekintetben nem elégithetné ki a tankönyvek iránt támasztott igényeket, ez esetben fenti jelentéssel kapcsolatban a plébános, isk. igazgatók megfelelő indokaikat terjesszék elő.

1944
1924

A Katholikus Iskola előfizetési dijának felemelése.

A pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanitóegyesület választmányának és igazgatóságának f. évi junius 5-én tartott ülésén hozott határozati javaslata alapján a Katholikus Iskola előfizetési diját a r. kat. iskolai pénztárak terhére évi egy és fél aranykoronában állapitom meg.

Utasitom tehát a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket, hogy jelen rendeletem kézhezvételétől számitott 8 napon belül a folyó év második felére szóló $^3/_4$ azaz háromnegyed aranykorona értékének megfelelő ezidőszerint iskolánkint 14.000 K előfizetési dijat Magyar Sándor, egyesületi főpénztáros cimére (Pécs, Szepessy-u. 3. sz.) sürgetés bevárása nélkül az igazgatóságuk alá tartozó iskolák részéről egyszerre küldjék meg.

Tekintettel arra, hogy a Katholikus Iskola c. lap egyben a pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye is, mely hivatva van a tanitókat megfelelő módon tájékoztatni s az egyesület központjával szoros kapcsolatot is létesiteni, felhivom a plébános, isk. igazgatókat, hogy a lap zavartalan megjelenhetése érdekében az előfizetési dijakat az aranykoronának a beküldés napján a m. kir. kormány által megállapitott értékében legkésőbb minden év első hónapjában pontosan küldjék a jelzett cimre.

1945
1924

Szivgárda.

Felhivom tiszt. papságom figyelmét a Szivgárdavezetőség (Budapest, VIII. Horánszky-utca 18.) által Budapesten tartandó Szivhétre. Kezdődik folyó évi julius hó 7-én este 8 órakor közös vacsorával és végződik 16-án reggel. Az első három napon át előadások és megbeszélések folynak, 11-e pihenő-nap magánügyek elintézésére. 11-én este kezdődik a lelkigyakorlat, külön-külön a papságnak, tanitóknak és tanitónőknek. Részvételi dij lakással és ellátással együtt az egész hétre 50.000, három napra 25.000 takarékkorona. Részletes tájékoztatást szivesen ad a vezetőség.

1946
1924

Papi lelkigyakorlatok.

A közelgő szünidő folyamán a második papi lelkigyakorlat az egyházmegyei papság részére aug. 4—8 napjain lesz megtartva a pécsi Pius-Kollegiumban. Még néhány hely rendelkezésre áll. A résztvenni óhajtók szándékukat sürgősen jelentsék be a püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, 27. Junii a. 1924.

† **Julius** m. p.
episcopus.

Dunántúl nyomda r. t. Pécs.

1924.

VII.

2280
1924

In concursu die 1. Julii a. c. celebrato et postea sequentes iuvenes in Seminarium Nostrum suscepti sunt: pro primo anno theologiae *Josephus Bencze, Alexander Doroszlai, Julius Greizinger* et *Franciscus Náray,* pro VII. classe gymnasii *Josephus Taksonyi, Carolus Gesztesi, Josephus Koncsik, Albertus Marton, Andreas Balogh,* pro VI. classe gymnasii *Barnabas Bauer,* pro V. classe gymnasii *Adalbertus Bossányi, Adalbertus Grund, Josephus Marton, Josephus Müller, Edmundus Oberritter, Franciscus Serák, Desiderius Sudár, Stephanus Tolnai, Joannes Vesztergombi.* Novi alumni Seminarii.

2231
1924

Vicearchidiaconus districtus Quinque-Ecclesiensis nominatus est *Ludovicus Beck* canonicus, parochus Cathedralis, cum a hoc munere erga preces iteratas *Josephus Czernohorszky* t. abbas, parochus V.-Eccl. ad S. Augustinum relevatus sit. Personalia.

2282
1924

Post innumeras animi, corporisque agitationes, qua partim ob morbos, partim vero propter circumstantias saepe subversivas ipsi irruerunt, 21. Junii a. c. in manicomio Pakrac-ensis *Josephus Józics,* parochus olim Valpovo-ensis, dein pensionatus, anno aetatis suae 61-o, sacerdotii vero 36-o e hoc mundo placide migravit. A. 1863. natus, a. vero 1888. sacerdos ordinatus est. Decennio in munere cooperatoris peracto parochus pro Valpovo praesentatur. Propter simultates, morbumque animi a. 1912. pensionem capere cogitur. Sanitate sufficienter recuperata anno 1922. administratura parochiae Baranyaszentistván ipsi commissa est. Brevi tamen sanitate mentis et corporis penitus amissa e calamitatibus huius vitae morte solutus est. Decessum ipsius dolorose hisce nuntiando omnes sacerdotes dioecesis Nostrae simul provocamus, ut ipsi precibus, sacrisque statutis quo citius et quo uberius succurrere velint. Requiescat in pace! Obitus Josephi Józics.

2283
1914

A népszövetségi kölcsön ajánlása.

Most kerül aláirásra Magyarország gazdasági megerősitése céljából kibocsátott népszövetségi kölcsönnek magyar részlete. Az a körülmény, hogy ez a kölcsön a Népszövetség ellenőrzése alatt áll, a legnagyobb biztositékokkal van körülbástyázva, s hogy a kölcsönkötvények kamatai és a visszafizetés alkalmával maga a kölcsöntőke is dollárértékben, vagyis állandó értékben fizettetnek ki, feltétlenül biztos tőkeelhelyezésre nyujt lehetőséget. Felhivom tehát egyházmegyém tiszt. papságát, hogy e kölcsönt minden rendelkezésükre álló módon a hivek figyelmébe ajánlani sziveskedjenek. Hazánk gazdasági talpraállitásának fontos érdeke követeli tőlünk a kölcsön sikerének biztositását.

2284
1904

Segédlelkészek fizetése.

A segédlelkészek fizetését folyó évi augusztus 1-én kezdődő hatállyal ezennel havi 20 aranykoronában állapitom meg annak a terhére, aki azt a Visitatio Canonica rendelkezése vagy jogszokás alapján eddig is szolgáltatta. Az aranykorona értékének meghatározásánál a kormányhatóságilag hónapról-hónapra közzétett kulcs az irányadó.

2285
1904

A békebeli készpénzjárandóságok valorizálása.

Ama méltányos kivánságnak megfelelően, hogy a készpénzben lerovandó lelkészi és más egyházi természetü járandóságok legalább megközelitőleg téritessenek meg az arra jogosultaknak és pedig abban az értékben, melyet az egyházlátogatási okmányok szándékoztak nekik juttatni, akként intézkedem, hogy a Visitatio Canonica-ban vagy egyéb hatóságilag szabályozott egyességben fizetni kötelezett egyházi járandóságok folyó évi julius hó 1-től kezdődőleg — a hatóságilag megszabott érték 60%-a erejéig — aranykoronában fizetendők.

2286
1904

Esperesi, jegyzői napidíj.

A plebániai vagyont illető szabályzat és utasitás 118. §-ában emlitett 6 korona napidíj ezentúl 60%-os aranyértékben rovandó le.

2287
1924

Tanitói államsegélyek gyorsabb kiutalása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 65.000/1924. VIII. c. sz. alatt kiadott s a Hivatalos Közlöny f. évi jul. 15-iki számában közölt rendeletére azzal hivom fel a plebános, iskolaigazgató és iskolaszéki elnökök figyelmét, hogy ezen rendeletet alaposan tanulmányozzák, nehogy az előirt bejelentések elmulasztása miatt, akár csak egy rövidebb időre is, a tanitói fizetések egy bizonyos része a fenntartók terhére biztositottnak tekintessék s ezáltal további bonyodalmak keletkezhessenek.

2288
1924

A Sz.-István-Társulat tankönyveinek használata az el. isk.-ban.

F. évi VI. sz. körlevelemben 1943/1924. sz. alatti rendelkezésem pótlásául felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaigazgatókat, hogy jelentsék azt is, hogy az 1924/25. tanévre a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent mely tankönyvek lesznek bevezetve? Eként tehát minden iskoláról jelentés teendő s a tankönyvjegyzék beküldendő még akkor is, ha a használt tankönyvek mind a Szent-István-Társulat kiadványai.

2289
1924

A tanulóifjuság megóvása a kiütéses tifusztól.

Felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes isk. igazgatóságok, tanárok és tanitók figyelmét a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a Néptanitók Lapja f. évi 21-22. számában közölt 1924. évi 39.913/VIII. a. sz. rendeletére s utasitom, hogy ezen miniszteri rendelet alapján járjanak el a gondozásukra bizott tanulók egészségének megóvása érdekében.

2290
1924

A „Szivgárda vezérkönyve“

„A Sziv“ ujság kiadásában megjelent a „Szivgárda Vezérkönyve“, melyet az Országos Jézus Szive Szövetség bocsájtott közre. Egyházmegyémben az utolsó két év folyamán az elemi iskolások körében pár helyen már megalakult a Szivgárda s a családpasztoráció kitünő eszközének bizonyult, mert a Szivgárda a gyermek révén nyeri meg a családot s aztán a gyermeket nem a családból kiszakitva, hanem a családdal összefogva neveli vallásosan. Amiért is a Vezérkönyv beszerzését s a Szivgárda megalakitását egyházmegyém minden egyes papjának és tanitójának igen ajánlom annál is inkább, mert mind jobban beigazolódik, hogy rendszerint csak a vallásosan nevelt családokból kerülnek ki papok és jó hivek.

2291
1924

Savio Domonkos életrajza.

Savio Domonkos, tizenöt éves tanuló ifjunak Don Bosco János tollából származó életrajza második kiadásban jelent meg magyar nyelven. Az érdekesen és rendkivüli gyakorlatiassággal megirt könyvecskét annál inkább ajánlom terjesztésre, mert a papi hivatás támogatásában kiváló eszközként szolgálhat. Kapható a szaleziánusoknál, Budapest III. ker., Óbuda, Kiscelli-ut 79. Szent Alajos háza, fiú menedékház.

2292
1924

„Kisanya mesél" c. müvecske az isk. könyvtárak részére beszerzendő.

Elrendelem, hogy a „Kisanya mesél" c., Zucsek Gizella által irt könyvecske minden egyes r. kat. elemi népiskola ifjusági könyvtára részére beszereztessék a beiratási dijak, avagy az iskolai pénztárak terhére.

A könyvecske vallás-erkölcsi és hazafias szempontból kiváló lévén, szükségesnek tartom, hogy ezen minden izében gyermekeknek való elbeszéléseket tartalmazó könyvecske minden iskola könyvtárában helyet foglaljon.

Egyszerüség okából utasitottam fentnevezett szerzőnőt, hogy szóban forgó művét jelen rendelkezésemmel egyidejüleg az egyes plébánia-hivatalok cimére annyi példányban küldje meg, ahány r. kat. iskola tartozik az illető plébániához. A plébános, isk. igazgatókat pedig felhivom, hogy a könyvecskéket az igazgatóságuk alá tartozó iskolák közt osszák szét s a könyvecskék árát postafordultával küldjék meg a szerzőnő cimére: Zucsek Gizella, Pécs, Irgalmasok-utca 18. sz. Egy könyvecske ára szállitással együtt 10.000 korona.

2293
1924

Zarándoklat Lourdes-ba.

A M. Á. V. Menetjegy irodája (Budapest, VIII. Rákóczi-ut 9.) f. é. szept. 1-én induló társas zarándoklatot tervez Pasztorek István, esperes-plébános vezetésével Lourdes-ba. Részvételi dij (II. oszt.) 94 dollár. A zarándoklás időtartama 16 nap. Jelentkezni lehet f. é. aug. 10-ig.

Mivel a Menetjegyiroda már a békeidőben is közmegelégedésre nem egy zarándoklatot rendezett, e vállalkozását érdeklődő papjaim és hiveim figyelmébe ajánlom. Bővebb felvilágositás a fent megjelölt cimnél kapható.

Datum Quinque-Ecclesiis, 31. Julii a. 1924.

† Julius m. p.
episcopus.

Dunántúl nyomda r. t. Pécs.

1924.

VIII.

2755
1924

Krisztus Urunk földi helytartója, XI. Pius Pápa Ő Szentsége „Infinita Dei Misericordia“ kezdetü, s alább magyar forditásban közölt pápai levelében a jövő 1925. évre jubileumi, vagyis szent évet hirdet, felsorolván mindama nagy kegyelmeket és lelki javakat, melyekben a jubileumot az Anyaszentegyház előirása szerint megünneplő hivek részesülhetnek. A szent év meghirdetése.

Midőn Szentséges Atyánk körlevelét egész terjedelmében közreadom, felkérem egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy azt gondosan tanulmányozni, Advent első vasárnapján a hiveknek a szószékről felolvasni, a szentév jelentőségére, megünneplésére, s az ennek révén elnyerhető kiváltságos kegyelmekre a hivek figyelmét minden alkalmas módon felhivni sziveskedjenek.

PIUS PÜSPÖK *Isten szolgáinak szolgája, az e levelet olvasó összes hiveknek üdvöt és apostoli áldást!*

Az egyház — Isten végtelen irgalmasságának példáján elindulva — időnkint megkisérli, hogy különös úton és módon is a bűn kiengesztelésére és az élet megjavitására inditsa és szólitsa az embereket, akik az üdvösség rendes eszközeit a katolikus hittől elidegenitett lélekkel vagy közömbösségből és tunyaságból elhanyagolják és elkövetett vétkeikért Istennek adandó elégtétellel nem törődnek, annál kevésbé fontolják meg azokat szivből és komolyan. A lelkek megújitására ilyen rendkivüli és kedvező alkalmat nyujt, Kedves Fiaim, a nagy *jubileum,* amelyet az ősök szokása és rendelése szerint ebben az örök városban a következő évben ünnepelünk. Mint tudjátok, ezt az évet *Szent Évnek* is szokás nevezni, mert szent szertartások közt kezdődik, folyik és fejeződik be s mert az erkölcsök megszentelésére fölöttébb alkalmas eszköz.

Ha valaha, úgy leginkább most kell titeket szent Pál szavaival intenünk: *Ime most van a kellemes idő, ime most az üdvösség napja,* mert ennél az időnél jobbat és alkalmasabbat nem találtok a megigazulás és a

kegyelem kincseinek elnyerésére. Bizonyos, hogy az egyház isteni sugallatra iktatta be bizonyos időközökben a rohanó évek folyásába az engesztelő évet, mert amint más szertartásokat is — természetesen sokkal mélyebb jelentőséggel és tartalommal — üdvösen átvett az ószövetségtől, úgy az engesztelő évet a szombatév példájára vette fel a keresztény szokások közé. Vajjon ama nagy jótétemények, amelyeket az Úrnak rendelése a zsidóknak minden ötvenedik évben hozott, nem előre hirdették és jelezték-e azokat a kegyelmeket, amelyeknek elnyerését most a szent év folyamán a hiveknek ajánljuk? Mindkettőnél a cél hasonló ugyan, de az ujszövetségi kegyelmek az ótestamentomi előnyöknél annyival különbek, amennyivel a lelki értékek meghaladják az anyagi dolgokat. Ami ugyanis a zsidóknál a szombatévben történt, hogy tudniillik a mások tulajdonába jutott javak az eredeti birtokosra visszaszálltak; hogy a szolgák az ősi családhoz szabadon visszatértek s az adósoknak az adóságot elengedték: az nálunk a szent évben mind sokkal eredményesebben megtörténik és megvalósul. Akik a nagy jubileum évében bünbánólag teljesitik az Apostoli Szentszék üdvös előirásait, azok az érdemek és lelki adományok bőségét visszaszerzik és újra megkapják, amelyeket bűneikkel elveszitettek, az ördög kegyetlen rabságából megmenekülnek s visszanyerik a szabadságot, *amelyre Krisztus szabaditott fel minket*, végül Krisztus Jézus, a boldogságos Szűz Mária és a szentek bőséges érdemei által teljes felmentést nyernek az összes büntetések alól, melyeket büneikért és vétségeikért el kellett volna szenvedniök.

De a nagy jubileumnak egy álló évig tartó ünneplése nemcsak az egyesek lelkének megszentelését és lelki betegségeik gyógyitását eredményezi. Ebben a *kellemes időben* a legszentebb helyek látogatása, a gyakoribb magán és nyilvános ájtatossági gyakorlatokon kivül egészen rendkivüli kegyelmi eszközök inditanak magasabb életszentségre és az emberi társadalom megujhodására. Mert amint egyesek féktelen szabadossága az egész társadalom kárára van, úgy egyesek megjavulása és életszentségre törekvése magát a társadalmat is jobbá teszi és Krisztushoz közelebb viszi. S vajha meghozná ez esemény jelen állapotunk annyira kivánatos megjavulását! Mert bár a katolicizmus térhóditása napjainkban nem jelentéktelen, hiszen a nemzetek — úgy tetszik — szomjuhozzák a vallást: elég alkalmuk volt megérteni, hogy Isten nélkül milyen nyugtalan a lélek, s mennyire hiú minden javulás reménye, a legfontosabb mégis, hogy a tömegeknek és maguknak a nemzeteknek túlzó és embertelen vágyai az evangéliumi törvény szelleméhez szelidüljenek és az emberek az isteni szeretet kötelékében egyesüljenek. Alig tudjuk megérteni, miképen állna helyre a nemzetek közt a testvériség és a maradandó béke, ha csak az isteni szeretet, amely oly soká szunnyadt

elfeledten vagy megtagadottan, a polgárok szivében ujjá nem éled és magukban a kormányoknak szellemét is meg nem ihleti.

Hogy a szent év az egyesek és az államok megbékítésére mennyit tehet és mennyi alkalmat nyujt: azt alig lehet eléggé felfogni és megmagyarázni. Mert mi volna alkalmasabb az emberek és a nemzetek testvériesülésének előmozdítására, mint az, hogy a zarándokok nagy tömegei Rómában a katolikus nemzetek második hazájában találkoznak, együttesen a közös Atyához jönnek, együtt a közös hitet vallják, a szent áldozáshoz — az egység forrásához — közösen is járulnak s belélekzik s magukban gyarapitják a szeretet szellemét, amelyet mint a keresztények leginkább szembetünő ismertetőjelét az örök város szent emlékei csodálatos erővel ajánlanak és mindenkinek emlékezetébe idéznek? Ebben a szeretetben, a tökéletesség kötelékében óhajtjuk azoknak az egyházaknak egyesülését Velünk, amelyeket évszázados és szomoru szakadás a római egyháztól távol tart. Nem érhetne kedvesebb és édesebb vigasztalás, mintha őket a nagy jubileum folyamán — ha nem is valamennyit, de híveik közül sokat — mint Krisztus egyetlen aklába megtérőket szeretettel keblünkre ölelhetnénk és legkedvesebb fiaink közé számíthatnánk. Hogy a szent év megülése ilyen fényes és óhajtva kivánt eredményeket megérlelhessen, nem ok nélkül reméljük. A nagy tömegek áhitatának ápolását és felébresztését, valamint még nagyobb lelki hasznok teremtését kiválóan elősegitené, ha a jubileumi év folyamán mindent úgy lehetne végezni és elrendezni, amint az elmúlt időkben lehetséges volt. Ámde amit a jelen idők és körülmények között az eljövendő ünnepségek előkészítésére és vezetésére rendelt szervek, a megtörtént intézkedések fogyatkozása miatt meg nem valósithatnának, azt pótolja a jóságos Isten irgalmasságának gazdagságával.

Mivel tehát előre látjuk, bizalommal hisszük és reméljük, hogy a katolikus vallásnak és a Jézus Krisztus drága vérével megváltott lelkeknek igen nagy hasznára és előnyére válik: azért minden javak szerzőjét és adóját, a jó Istent kérve, hogy eme tervünknek kedvezni, az emberek szivét bűnbánatra és ezen ritka kegyelem kiaknázására inditani és hajlitani kegyeskedjék, elődeinknek, a római pápáknak példáját követve, tisztelendő testvéreinknek, a római szentegyház bibornokainak beleegyezésével ebben a szent városban 1924. karácsonyának első vecsernyéjétől kezdve 1925. karácsonyának első vecsernyéjéig bezárólag — a mindenható Isten, szent Péter és Pál apostolok nevében és saját hatalmunknál fogva, Isten dicsőségére, a lelkek javára, a katolikus egyház gyarapitására jelen levelünkkel általános és nagy jubileumot rendelünk és hirdetünk s a jubileumot elrendeltnek és kihirdetettnek jelentjük ki.

Ennek a szent évnek folyamán az összes, mindkét nemű hiveknek, akik Istennel megengesztelődvén és az Oltáriszentséget magukhoz vevén szent Péter és szent Pál, szent Jánosnak lateráni és Szűz Mária római nagy (S. Maria Maior de Urbe) bazilikáját legalább egyszer napjában áhitatosan meglátogatják és szándékunkra imádkoznak — még pedig ha római polgárok vagy állandó római lakosok egyfolytában vagy megszakitással legalább húsz napon át, az idegenből jövő zarándokok legalább tiz napon át, — a nap lehet rendes csillagászati, vagy egyházi nap, amely az első vecsernyétől a következő nap esti szürkületéig számitódik — azoknak bűneik teljes elengedését, törlését és bocsánatát Isten nevében kegyesen engedélyezzük és megadjuk. Hogy pedig általánosságban mi a római pápa szándéka, azt — Kedves Fiaim — bizonyára jól tudjátok: de a nagy jubileum alkalmából különös szándékunk is van, amelynek megvalósulását nektek Velünk együtt kell kérnetek. A békét értjük, nem annyira a papirra, mint inkább a szivekbe irt békét, amely ha ma talán nem is hiányzik annyira mint azelőtt, mégis távolabb még, mint Mi és az emberiség szeretnők. Ha ti az örök város lakói és veletek együtt az idejövő zarándokok bünöktől megtisztult és a szeretet lángjától égő lélekkel kérni fogjátok ezt a nagy jót az Apostolok sirjánál, — úgy bizton reméljük, hogy a béke fejedelme Krisztus, aki a galileai tenger hullámait egykor akaratával elcsendesitette, végre-valahára megkönyörül övéin s parancsával megállitja és lecsendesiti a viharokat, amelyek Európát oly régóta tépik. Szándékunk továbbá az, hogy akik Rómában laknak vagy ide a jubileum alkalmából zarándokolnak: az Isten irgalmába két dolgot ajánljanak buzgó könyörgéssel, amelyek Minket súlyos gondokkal és aggodalmakkal gyötörnek és a vallásnak kiválóan fontos ügyei: t. i. hogy az összes nemkatolikusok Krisztus igaz egyházába visszatérjenek és Palesztina ügyei végre oly rendezést nyerjenek, amint azt a katolikus egyház szent jogai követelik.

Amit fentebb a jubileumi teljes búcsú elnyerésének előfeltételeként elrendeltünk: azt azok számára, akik betegség vagy más fontos ok miatt akár itt Rómában, akár az utazás alatt akadályozva vannak vagy közben meghalnak s az előirt számú templomlátogatást vagy be nem végezték vagy meg sem kezdték, úgy mérsékeljük, hogy a szent gyónás és áldozás után a jubileumi búcsúban és bünbocsánatban úgy részesüljenek, mintha az emlitett négy templomot tényleg meglátogatták volna. Nincs egyéb hátra — Kedves Fiaim — minthogy titeket mind szeretettel Rómába hivjunk, hogy az isteni irgalom oly nagy kegyelmeit élvezzétek, amelyeket az Anyaszentegyház kinál. Szomorú volna, ha tétlenek vagy közömbösek maradnátok ily felhivással szemben, mikor manapság oly kapzsi vággyal fut mindenki

az anyagi javak után még a hitnek és lelkiismeretnek kárával is. Gondoljátok meg, hogy a régi időkben a zarándokok mily nagy sokasága özönlött Róma városába a szent év alatt a társadalom minden osztályából hosszú, fáradságos és veszélyes utakon. Azokat az örök üdvösség keresésétől el nem ijesztette semmiféle szenvedés. S ha nektek vagy az út, vagy az örök városban való tartózkodás valami kellemetlenséget okoz is, az mint bünbánó lélekkel vállalt vezeklés nemcsak a bünbocsánat elnyerését segiti elő, hanem kárpótlást nyer gazdag és sokféle vigasztalásban. Abba a városba indultok, amelyet az emberiség Megváltója — Jézus Krisztus — egyházának központjává és földi helytartójának állandó székhelyévé választott: abba a városba, ahonnan felétek a szent tanitásnak és az égi kegyelemnek üde és tiszta forrásai folynak. Itt közös Atyátok, aki szeret titeket s akit viszontszerettek, áldást mond rátok, itt a jámbor kegyelet megtalálja az ősi katakombákat, az apostolfejedelmek sirjait, a dicső mártirok földi maradványait. Itt nyitva állanak a templomok, amelyeket annyi évszázadon át az Isten és dicsőült szentjeinek tiszteletére emeltek oly pazar fönséggel és művészettel, hogy mindenkoron az egész világ bámulatára voltak és lesznek. És ha a kereszténységnek ezen emlékeit, mint illik, jámborul és imádkozva látogatjátok, hitetekben csodálatosan megerősödve és a jóra hajló akarattal fogtok otthonotokba visszatérni. Rómában nektek nem úgy kell viselkednetek, mint közönséges utazók és vendégek szoktak. Hanem az igaz bünbánat szellemében minden világiasságot kerülve, amelytől csak a mai idők anyagiassága irtózik; alázatos és komoly lélekkel s kiváltképen szerény öltözetben csak azt az egyet keressétek, hogy lelketek minél több hasznot, meritsen. Nem kételkedünk benne, hogy ebből a célból püspökeitek éber gondja majd támogat a zarándoklásban s vagy maguk vezetik a zarándokcsapatokat, vagy papokat és tisztes világi férfiakat állitanak azok élére, akiknek vezetése biztositani fogja a legjobb rendet és a hivő zarándoklat sikerét.

Hogy jelen levelünk könnyebben jusson az összes hivők tudomására, akarjuk, hogy annak nyomtatott példányai is, amelyeket egyik hites jegyző aláirt és valamely egyházi méltóság pecsétjével ellátott, ugyanoly hitelt érdemeljenek, mintha magát az eredetit mutatnák fel.

Senki se merje jelen intézkedésünk, hirdetményünk, engedélyezésünk és elhatározásunk okmányát megtámadni vagy avval vakmerően ellenkezni. Aki azt mégis megkisérelni merészelné, tudja meg, hogy a mindenható Isten, szent Péter és Pál apostolok haragját vonja magára.

Kelt Rómában szent Péternél, május 29-én, Urunk megtestesülésének 1924., pápaságunk harmadik évében.

Cagiano Oktáv s. k. bibornok, a római szentegyház kancellárja, *Gasparri Péter* s. k. biboros, államtitkár, *Camperi Gyula* sk. apostoli főjegyző, *Virili Ráfáel* s. k. apostoli főjegyző. — P. H. — Látta: *Riggi Márius* s. k., az apostoli kancellária jegyzője.

2756
1924

Római zarándoklat a szent évben.

A fentebb meghirdetett 1925. szent évben dicsőségesen uralkodó XI. Pius pápa Őszentsége az egész keresztény világot Rómába hivja, hogy a szent év különös nagy kegyelmeiben minél többen részesüljenek. A magyar katolicizmusnak felette fontos érdeke, hogy hazánkból sokan csatlakozzanak a nemzeti zarándoklathoz, mert keresztény hitünk legszentebb emlékeinek látogatása csodálatos módon növeli a hit erősségét: évszázadok kegyelete azok lábanyomát őrzi ott, akik „látták az Urat."

Pécs városa az idei évben vezetett nemzeti zarándoklaton dicséretes számban vett részt: hogy a szent év zarándoklata még jobban sikerüljön a magyar püspöki kar 1924. április 9-én tartott tanácskozmányának határozata értelmében egyházmegyém területére szervező bizottság kinevezését határoztam el. A bizottság tagjai a következők: Elnök: Dr. Mosonyi Dénes, püspöki ált. helynök, egyháziak: Czernohorszky József, c. apát, plébános, Lányi Emil, hitoktató, Dr. Ákos Ferenc, sztsz. jegyző, világiak: Gosztonyi Gyula ny. kuriai biró, Dr. Schaurek Rafael, ny. r. egyet. tanár, Denkinger József, máv. felügyelő, Wessely Antal vézérigazgató, Linder Ernő szerkesztő, Dr. Stepanovits Mihály.

Tdő papságom figyelmét azzal hivom fel erre az országos mozgalomra, hogy azt szivükön viselve hiveiket a részvételre buzditsák. A pécsi szervezőbizottság (Püspöki Iroda) szivesen áll mindenkor rendelkezésre, és a zarándoklatra vonatkozó tájékoztatásokat bármikor készségesen megadja.

2757
1924

Templomi népénekek tanitása az elemi iskolákban.

Beérkezett ismételt jelentésekből, de bérmautam alkalmával személyesen is sajnálattal szereztem tudomást arról, hogy a legtöbb helyen a gyermekek egyáltalában nem, a nép pedig csak igen ritkán vesznek részt az istentiszteletek alatt az éneklésben s igy csak egyedül a kántor énekel.

Ennek okát főleg abban látom, hogy az iskolákban az énekek tanitása nem a megkivánható módon történik s amennyiben tanitanak is énekeket, ezeket a tanitók nem énekeltetik a gyermekekkel. Igy ezek a szó szoros értelmében népénekekké soha sem válnak. Ekként áll elő azon épen nem kivánatos eset, hogy sem a gyermekek, sem pedig a nép egyáltalán nem

vesz részt az énekben. Kénytelenek hallgatásba merülni, sőt a gyermekek elúnván magukat, még rendetlenkednek is a templomban.

Ha azonban az egyházi énekeket ismerik s ezeket képesek is énekelni, nemcsak nagyobb örömmel mennek majd a templomba, hanem szép és ájtatos énekükkel emelni fogják egyrészt az istentisztelet fényét, másrészt lelkük javát is szolgálják.

Mindezek alapján szigoruan, fegyelmi vétség terhe alatt kötelezem a fennhatóságom alá tartozó kántortanitókat s több tanitós iskoláknál az osztálytanitókat is, hogy az egyházi énekek tanitását ugy eszközöljék, hogy a gyermekek legalább a III. osztálytól kezdődőleg képesek legyenek a templomban énekelni s hogy ugy a mindennapi, mint pedig az ismétlő tankötelesektől meg is követeljék, hogy a templomban az istentiszteletek alatt énekeljenek.

Ily eljárás mellett mig egyrészt a szép énekekkel a hivők áhitata fokozottabb mértékben emeltetik, addig másrészt nemcsak az iskolásgyermekekkel, de a felnőttekkel is megkedveltetjük a templomba járást.

Hogy mely templomi népénekek lesznek tanitandók, erre nézve akként rendelkezem, hogy a kántortanitók kötelesek az általuk, avagy az osztálytanitók által is tanitandó énekek szövegét és dallamát a folyó évben jelen rendelkezésem vétele után nyomban, a jövő évtől kezdődőleg pedig minden évben legkésőbb szept. 1-ig a plébánosoknak jóváhagyás céljából bemutatni s az ekként jóváhagyott énekeket a fentebb jelzett módon tanitani. Amennyiben a plébánosok és ktanitók, avagy tanitók között e tekintetben megegyezés nem jönne létre bármi okból, ezen kérdés döntés céljából egyházmegyei főtanfelügyelőm elé lesz terjesztendő.

Jelen rendelkezésem végrehajtásának ellenőrzésével a ker. tanfelügyelőket bizom meg. A ker. tanfelügyelők az évi iskolai jelentésekben kötelesek lesznek jelen rendelkezésem mikénti végrehajtásáról s az elért eredményről évről-évre jelentést tenni.

Amennyiben jelen rendeletem végrehajtása körül akár a plébánosok, akár a ker. tanfelügyelők szabálytalanságokat észlelnének, erről nekem egyházmegyei főtanfelügyelőm utján nyomban kötelesek jelentést tenni.

2758
1924

A budatétényi hittérítő ház.

Az „Isten Igéje"-ről nevezett hittérítő rend, melynek Ausztriában Mödling mellett hatalmas háza és intézetei vannak, már 1917-ben megtelepedett a pécsi egyházmegyében, midőn az ősrégi máriakéméndi plébániaházat és templomot a magyar kat. vallásalaptól megvette s később a

plébániának ellátását is magára vállalta. A rend terjeszkedésére és tulajdonképeni céljának, a hittérítő nevelésnek elérésére a kedvezőtlen terepviszonyok és közlekedési nehézségek nem nyujtottak lehetőséget.

Ezért a rend a folyó évben Budatétényben uj rendházat alapított és már legközelebb megnyitja ugyanott a rendi hittérítő-képző papnevelőintézetet. A jelentkező gyermekeket már 12 éves korukban felveszik az intézetbe és hittérítőkké nevelik őket.

A magyar egyházmegyék nagy része a legutóbbi 10 év válságai miatt paphiánnyal küzd. Ennek ellenére minden lehető eszközzel fel kell karolnunk ezt az új intézetet is, mert a papi hivatás felkeltésére hatalmas eszközül kinálkozik. A rend maga természetesen nem képes a kitüzött nagy cél megvalósítására, mert a szükséges anyagi eszközökkel megfelelő mérvben nem rendelkezik. Ezért melegen ajánlom a rendet egyházmegyém tdő papságának szives jóindulatába és támogatásába. A segités egyik célszerű módja a papság részére az lenne, ha a rendtől átvesznek miseintenciókat s azokat a rend javára elvégzik, ha a rend kiadványait a hívek között terjesztik, ha megalakítják a missiós egyesületeket és főként, ha hivatásos ifjakat küldenek a magasztos célért fáradozó rendbe. További tájékoztatást mindenkinek szivesen ad az „Isten Igéje"-ről nevezett hittérítő rendház főnöke Budatétényben.

Kelt Pécsett, 1924. szeptember 15.

† Gyula s. k.
püspök.

Dunántúl nyomda r. t. Pécs.

1924.

IX.

2775
1924

Suspenduntur indulgentiae et facultates vertente anno universalis iubilaei MDCCCCXXV.

Pius Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ex quo primum, non sine afflatu divino, constitutum est ut Iubilaeum maximum hac Alma in Urbe, certo quodam annorum intervallo, haberetur, nulla unquam temporum, rerum itinerumque condicio multitudines hominum prohibuit, quominus huc per Annum Sanctum confluerent. Christifidelibus enim cuiusvis ordinis, vel ipsa imperatoria regiaque dignitate ornatis, ut litterarum monumenta testantur, religioni fuit ad hanc convenire Apostolicam Sedem, ut ab Episcopo Romano, Petrique successore, qui germanus doctrinae sanctae custos interpresque esset, idemque vitae supernaturalis fons purus atque integer, haurirent coram, unde in fidei communione confirmarentur et mores in vinculo perfectionis — quod est caritas — ad altiorem sanctitatem componerent. Ut igitur fideles quam plurimi et heic quaererent, quae una in Urbe invenirentur, copiosiora pietatis expiationis adiumenta, et principem inviolatamque Romanae Ecclesiae auctoritatem praesentes agnoscerent, decessor Noster Sixtus IV, anno MCCCCLXXIII, decrevit, ut, promulgata Iubilaei Indulgentia, iam ceterae omnes poenarum relaxationes, aut concessae aut concedendae itemque facultates, cuivis factae, extra Urbem, Apostolicae Sedis nomine atque auctoritate dispensandi absolvendique in utroque foro, per Annum piacularem conquiescerent ac suspenderentur. Ab eiusmodi quidem disciplina, quam deinceps, pro temporum rerumque varietate, decessores Nostri haud modice temperaverunt, eo minus Nobis deflectendum hodie esse censemus, quo facilius commodiusque itinera, vel creberrimorum agminum, apparari atque haberi contingit, et quo pluris religionis et societatis ipsius humanae interest, frequentissimos ad Apostolorum limina convolare peregrinos, ut arctius cum hoc unitatis catholicae centro cohaereant nobilissimosque caritatis pacisque sensus ac spiritus inter se alant ac foveant. Huc praeterea accedit, quod pium tot Romam coeuntium filiorum Nostrorum spectaculum, etsi tanto disiungunt̃ur a Nobis terrae marisque intervallo, fieri non poterit quin acatholicos bene animatos percellat et acriore afficiat desiderio religiosae unitatis.

Itaque, auctoritate Nostra apostolica, usitatas indulgentias et facultates Nostro nomine extra Urbem exercendas, ut decessores Nostri simili

in causa decreverunt, sic Nosmet per totum Anni Sancti decursum intermitti suspendique decernimus, iis tamen exceptis quas enumeraturi sumus.

Etenim ex indulgentiis, quae pro vivis concessae sunt, has, quae sequuntur, integras atque immutatas permanere volumus:

I. Indulgentias *in articulo mortis* lucrandas.

II. Eam, qua frui omnibus licet, quotquot, ad sacri aeris pulsum, *Salutationem angelicam*, aliamve pro temporis ratione precationem, recitaverint.

III. Indulgentias iis tributas qui pie templa inviserint, ubi Sacramentum augustum *quadraginta horarum* spatio adorandum proponitur.

IV. Indulgentias, quas eos lucrari decretum est, qui Sacramentum augustum, cum ad aegrotos defertur, comitentur, aut cereum vel facem per alios ferendam ea occasione mittant.

V. Indulgentiam, toties quoties lucrandam, iis concessam, qui Sacellum Portiunculae in templo S. Mariae Angelorum, prope Assisium, pietatis causa, adierint.

VI. Indulgentias, quas S. R. E. Cardinales, Apostolicae Sedis Nuntii, itemque Archiepiscopi et Episcopi in usu Pontificalium aut impertienda benedictione aliave forma usitata largiri solent.

Ceteras omnes indulgentias plenarias et partiales, aut ab Apostolica Sede directe concessas, aut ab aliis quoque pacto concessas concedendasque ex facultate iure ipso vel peculiari indulto sibi facta decernimus, per totum Annum Sanctum vivis nequaquam prodesse, sed tantummodo vita functis. Praesentium interea auctoritate Litterarum praecipimus ac mandamus, ut, praeter Indulgentias Iubilaei easque, quas superius singillatim excepimus, nullae praeterea aliae uspiam, sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae aliisque poenis arbitrio Ordinariorum infligendis, publicentur, indicantur vel in usum demandentur.

Ad illud idem propositum, ad quod indulgentiarum intermissio spectat, facultates et indulta absolvendi etiam a casibus Nobis et Apostolicae Sedi reservatis, relaxandi censuras, dispensandi a votis eademque commutandi, dispensandi praeterea ab irregularitatibus et impedimentis, cuilibet quoquo modo concessa, extra Urbem eiusque suburbium, per Iubilaei Maximi decursum suspendimus nullique suffragari volumus.

Ne tamen ab innovata praesentis temporis disciplina recedamus, haec per exceptionem decernimus:

I. Ratae sint facultates omnes per Codicem iuris canonici quovis modo concessae, exceptis facultatibus ex privilegio provenientibus, per Codicem non revocato, ut ad canones 4 et 613.

II. Ratae item firmaeque sunto facultates pro foro externo ab Apostolica Sede tum Nuntiis, Internuntiis et Delegatis Apostolicis factae, tum Ordinariis locorum et Antistitibus religiosorum Ordinum quoquo modo in subditos suos tributae.

III. Quas denique facultates S. Poenitentiaria Nostra impertire solet Ordinariis aut confessariis pro foro interno, easdem ne extra Urbem quidem suspendimus, sed ita ut erga eos dumtaxat poenitentes exerceantur,

qui, quo tempore confessionem peragunt, iudicio Ordinarii aut confessarii nequeant sine gravi incommodo Urbem adire.

Quaecumque autem his litteris decreta continentur, ea omnia stabilia, rata, valida esse volumus et iubemus, contrariis non obstantibus quibuslibet. Earum vero exemplis aut excerptis, etiam impressis, notarii publici cuiusvis manu subscriptis ac sigillo alicuius in ecclesiastica dignitate constituti munitis, eandem volumus haberi fidem, quae haberetur praesentibus si essent exhibitae vel ostensae.

Nulli igitur liceat hanc paginam Nostrae suspensionis, declarationis, voluntatis infringere vel ei, ausu temerario, contra ire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Apostolorum Petri et Pauli se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die V. mensis iulii anno MDCCCCXXIV, Pontificatus Nostri tertio. O. Card. Cagiano, S. R. E. Cancellarius. O. Card. Giorgi, Poenitentiarius Maior. Raphael Virili, Protonotarius Apostolicus. Ioannes Zani Caprelli, Protonotarius Apostolicus. Loco † Plumbi.

2776
1924

In examine prosyn. approbati.

Diebus 23. et 24. Septembris a. c. examina prosynodalia cum successu subierunt et ad sexennium approbati sunt: Iosephus Eberhard, Guilelmus Keller, Iosephus Nyári et Emericus Wucskits. Praemium Królianum Iosepho Eberhard adiudicatum est.

2777
1924

Personalia.

Ludovicus Beck canonicus magister, vicearchidiaconus et parochus Eccl. Cathedr. nominatus est praepositus t. Beatae Mariae V. de Apor. *P. Hubertus Hansen* S. V. D. praes. Conv. et administrator parochiae Máriakéméndensis e mandato superiorum Ordinis suscepit directionem novae domus in Budatétény. *P. Felix Drewek* S. V. D. factus est praes. domus et administrator in Máriakéménd. *Victor Perr* coop. Quinque-Eccl. ad S. Augustinum constitutus est director instituti Emericani V.-Eccl., *Benedictus Tadics* catecheta penes schol. el. V.-Eccl. factus est coop. in par. V.-Eccl. ad S. Aug., *Fridericus Vértesi dr.* professor relig. in gymn. Szekszárd-ensi eodem munere functurus translatus est Quinque-Ecclesias ad scholas reales status, *Ladislaus Gálos dr.* coop. in Bakócza nominatus est prof. relig. in Szekszárd, *Stephanus Magyar* coop. Szigetvár-ensis factus est catecheta Quinque-Ecclesiis.

Cooperatores translati sunt: *P. Augustinus Arand* S. V. D. in Máriakéménd, *Joannes Cserta* e Szajk ad Himesháza, *Franciscus Faludi* e Nagynyárád ad Mágocs, *Adalbertus Kletzl* e Szakcs in Vásárosdombó, *Josephus Lickert* e Ráczpetre in Hőgyész, *Georgius Nagy* e Hőgyész in Szigetvár,

Franciscus Németh ex Ozora in Dunaföldvár, *Stephanus Papp* e Vásárosdombó in Szakcs, *Andreas Schäffer* e Kurd in Ráczpetre, *Franciscus Sebestyén* e Dunaföldvár in Ozora, *Ioannes Wagner* e Czikó in Tolna.

Neomystae missi sunt: *Franciscus Cseh* in Pécsvárad, *Carolus Gábor* in Czikó, *Guilelmus Gyenis* in Villány, *Vincentius Hábel* in Szajk, *Valentinus Pintz* in Nagynyárád, *Stephanus Szakály* in Kurd, *Antonius Uhl* in Bakócza.

2778
1924

A sajtóvasárnap elrendelése.

A minap megtartott pécsi katolikus sajtó-gyülés megrázó erővel rámutatott azokra a rendkivüli értékekre, melyeket a hithű, bátor, magas színvonalú katolikus sajtó hivatva van megvédeni, képviselni, mindegyre növelni s viszont azokra a folyton fokozódó veszedelmekre, melyeket a hitetlen, erkölcstelen és hazátlan sajtó támaszt minden ellen, ami e letiport, csonka ország keresztény és becsületes fiainak kedves és értékes. Az aránytalan küzdelemben fájó szívvel tapasztaljuk újból, hogy az összetartás, az igazi lelkesedés, az áldozatkészség, mely pár éve az összeomlást követő időben olyan biztatóan kezdett fellendülni, ismét lehanyatlik s vele sorvad a sajtó maga is. Ennek meggátlása, az erők egységesítése, sajtónk céltudatos, bátor és állandó felkarolása annál nagyobb feladat, minél többet veszítettünk hitben, bizalomban és hazai földben.

A katolikus sajtó szinte mérhetetlen fontosságának kidomborítása, a közönyös lelkek felrázása, az áldozatos adakozás felszitása és a hithű, erkölcsös, hazafias katolikus sajtó lelkes pártolásának biztosítása céljából a szokásos sajtóvasárnap megtartását újból elrendelem.

Felkérem egyházmegyém tdő lelkészeit, hogy ezt október hó második vasárnapján, vagyis október 12-én megtartani, arra a hiveket előre előkészíteni, a gyüjtést lefolytatni, s annak eredményét a saját adományaikkal együtt október hó végéig az egyházmegyei alapítványi hivatal csekk-lapján S jelzéssel beküldeni sziveskedjenek.

A pécsi egyházmegyében a sajtóvasárnap mindig felemelő erkölcsi és anyagi sikerrel végződött, remélem, hogy ugyanezt a lelkészek és a hívek vállvetett erővel most is biztosítják.

2779
1924

Kiegészitő rendelkezés az új nyugdijjárulékokhoz.

A papi nyugdijjárulékok új megállapítását közlő 1832/1924. számu rendelkezésembe értelemzavaró iráshiba csuszott be. Félreértések kiküszöbölése végett közlöm tiszt. papságommal, hogy az első részlet fejében, nem az évi járulék fele, hanem — szeptember végén lévén már — háromnegyedrésze esedékes.

Az aranykoronában kiszabott járulékok a tényleges fizetés idején érvényes szorzószám szerint rovandók le.

2780
1924

Templomi ruhák mosatása.

Naponta tapasztaljuk, hogy a templomi ruhák mosatása s a templomi gyertyák beszerzése, egyrészt a rendkívüli drágaság, másrészt a templompénztár bevételeinek csökkenése miatt főleg a szegényebb templompénztárakra nézve minő sulyos tehertételt jelent. A templompénztárak számadásaiból látom, hogy több helyütt az évi perselypénz a gyertyák költségeinek fedezésére sem elég. Felhivom azért a tiszt. lelkészkedő papság figyelmét azon némely helyen alkalmazásban levő s igen jól bevált gyakorlatra, mely szerint egy-két templomi ruhadarab mosására s vasalására jólelkü, tehetősebb családok kéretnek fel, melyek értesülésem szerint igen szivesen, egymással szinte versenyezve vállalják e csekély szolgálatot. Több helyen szokásban van, hogy az elhunyt hozzátartozói a ravatal körül égett gyertyákat használat után a templomnak ajándékozzák azzal, hogy azok a temetés utáni gyászmisén az oltáron vagy a koporsó körül égjenek, másutt rendesen misére is felajánlanak gyertyákat. Ezen gyakorlatot azzal ajánlom a tiszt. lelkészkedő papság figyelmébe, hogy meghonositását, főleg ott, ahol a ruhamosatás és gyertyabeszerzés költségeinek fedezését a templompénztár nem birja el, alkalmas módon megkisérelje. Örömömre szolgálna, ha ezen rendeletem teljesitéséről kedvező jelentéseket kapnék.

2781
1924

A Julianeum nevelőintézet ajánlása.

Országos érdek az, hogy minden ép, munkabiró ifjuból dolgozó iparos, vagy munkás fejlődjék. Az ifjuságot környező ezernyi veszély azonban sokat letérit a fejlődés ez utjáról, amely elhajlás azután igen gyakran börtönbe sodorja őket. Erre az utra épitették a társadalom nemesen érző lelkei a „Julianeum“ nevelőintézetet is, amelynek hivatása, hogy veszélyeztetett környezetből kiragadott ifjakat a társadalom becsületes és munkás tagjaivá nevelje. Ebből a munkából, melynek elvégzésére az állam képtelen, mindenkinek ki kell vennie részét, ha máskép nem, anyagi erejéhez mért támogatással. A püspöknádasdi „Julianeum“ intézet igazgatója kérő leveleivel keresi meg a társadalmat e napokban. Kérését fentiek meggondolásával igen melegen ajánlom tdő papságom figyelmébe és áldozatkészségébe.

2782
1924

A kaposvári siketnémák intézetének támogatása.

Az a nagy nehézség amellyel a kaposvári siketnémák intézete ápoltjainak fenntartásáért küzd, ismételten arra késztetett, hogy segélyezésemen kivül tdő papságom figyelmébe és áldozatkész szeretetébe ajánljam. Amennyiben az érdekükben rendezendő gyüjtés keveset eredményezne, megengedem, hogy a templomi perselypénzből kiegészittessék az összeg.

2783
1924

Iskolánkivüli népmüvelés felkarolása.

Baranyavármegye Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottságának f. évi szeptember 17-ikén 125—1924. sz. alatt kelt kérelme alapján felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket, hogy az iskolánkivüli népmüvelés munkálatait késedelem nélkül inditsák meg s elrendelem, hogy ezen munkálatok végzésében a fennhatóságom alá tartozó összes tanitók és tanitónők részt vegyenek. Annyival inkább kell igy rendelkeznem, mert az iskolánkivüli népmüvelés, melynek célja megtévelyedett népünk lelkét megnemesiteni, erkölcsi és nemzeti alapra visszavezetni, valamint egyéb társadalmi rétegekben elhelyezkedett polgártársai iránt a bizalmat, szeretetet lelkükben visszaállitani, főleg napjainkban mellőzhetetlen. Elvárom, hogy a főhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnökök és tanitók az iskolánkivüli népmüvelési bizottságok megkeresései, felhivásai értelmében a legnagyobb buzgalommal és odaadással járjanak el.

2784
1924

Az elemi isk. szorgalmi idő pontos betartása.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak f. évi jul. 18-ikán 166. 133—1924. VIII. a. ü. o. sz. alatt kelt s a Néptanitók Lapja f. évi 27—28. számaiban is közölt megkeresése alapján felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnök és igazgató urakat, hogy a szorgalmi idő pontos betartását a legnagyobb szigorral őrizzék ellen s e tekintetben szigoruan ragaszkodjanak az 1921. évi XXX. tc. rendelkezéseihez. Amennyiben ezen törvény rendelkezéseinek be nem tartásáról szereznének tudomást, arról egyházmegyei főtanfelügyelőmnek nyomban tegyenek jelentést.

2785
1924

„Tanitók Ferenc József Háza" javára gyüjtés engedélyezése.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 1924. évi 69325. VIII. a. sz., a Néptanitók Lapja f. évi 27-28. számában egész terjedelmében közölt rendeletét magaménvá téve utasitom a fennhatóságom alá tartozó összes rk. elemi népiskolai igazgatóságokat, hogy a rendelet szigoru betartása mellett e tárgyban megfelelő módon járjanak el. A gyüjtés napjául egyházmegyém területén f. évi november 8-ikát tüzöm ki.

2786
1924

A továbbképző tankötelesek oktatása.

A m. kir. vallás- és közokt. miniszter urnak a Hivatalos Közlöny f. évi 17. számában közölt 1924. évi 27.842. sz. alatt kelt megkeresésében foglaltakat teljes egészükben magaménvá teszem s utasitom a fennhatóságom alá tartozó t. plébános, iskolaszéki elnök és isk. igazgatókat, hogy ezen megkeresésben foglaltak alapján intézkedjenek a továbbképzőoktatás érdekében s amennyiben ez irányban bármely rendellenességet észlelnének, arról nekem egyházmegyei főtanfelügyelőm utján nyomban tegyenek jelentést.

2787
1924

A nem állami tanitók illetményeinek szabályozása.

Felhivom a fennhatóságom alá tartozó rk. iskolaszékeket és iskolagondnokságokat, hogy az elemi iskolai tanitók, tanitónők, óvónők és állandó gyermekmenházvezetőnők illetményeinek ujabb szabályozása s ekként a helyi készpénzjárulékoknak aranykoronaértékben leendő kiszolgáltatása tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi nm. miniszterium által 73.000—1924. sz. alatt kiadott rendelet alapján járjanak el. Ezen rendelet a Néptanitók Lapja f. évi 27—28. számában egész terjedelmében közöltetett s igy a plébános, iskolaszéki elnökök és érdekelt tanitók ezen rendeletet tanulmányozva tegyék meg az iskolaszékeknek és iskolagondnokságoknak megfelelő javaslataikat, hogy ekként az iskolaszékeknek, illetve iskolagondnokságoknak mód adassék határozathozatalra, illetve megfelelő intézkedés megtételére.

2788
1924

El. isk. magánvizsgálatok.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a Hivatalos Közlöny f. évi junius 1. számában közölt 43.970—1924. VIII. a. sz. rendeletét a népiskolai magánvizsgálatok, magánvizsgálati dijak, bizonyitványmásodlatok és szöveges igazolványok kiállitásának dija tárgyában teljes egészében magamévá téve utasitom a fennhatóságom alá tartozó plébános, iskolaigazgatókat, hogy ezen miniszteri rendeletnek megfelelő módon intézkedjenek.

2789
1924

Walter-Horváth: A katolikus pap.

Walter József dr. volt innicheni prépost klasszikus munkája: „A katolikus pap“ világszerte el van terjedve s magyar forditásban is megjelent már egyszer. A keresett és már alig található, ihletett magyar forditást Horváth Győző dr. kalocsai felszentelt püspök Ur most ujból kiadta. A nemes papi lélekből, széleskörü tudásból és mélységes emberismeretből fakadt kiváló könyvet, mely minden rendü, rangu és elfoglaltságu papnak kedves és tanulságos lelki olvasmányul szolgál, a legmelegebben ajánlom egyházmegyém tdő papságának figyelmébe. Örülnék, ha egyetlen papi házban sem hiányoznék. Megrendelhető Kalocsán az Árpád Nyomda Rt.-nál. Ára 7 arany K.

2790
1924

Közös papi lelkigyakorlatok.

A folyó évi szünidő folyamán Pécsett a Pius internátusban kétszer tartottunk közös papi lelkigyakorlatot. Az elsőn jul. 7—11. részt vettek: Arányi Géza, Ábrahám István, Beck Lajos, Bók József, Bődy Károly, Cserta János, Cserti István, Csurda Béla, Fájth Jenő, Fehér Ferenc, Fetter Gyula, Fodor József, Frey János dr., Gábor György, Gratzl Gyula, Hauser Imre, Herger József, Hermann János, Hoffmann Károly, Horacsek Endre, Hradek Károly, Igaz Béla dr, Kápolnay Zsigmond dr, Kirschanek Ödön, Martinko-

vics János, Mosonyi Dénes dr., Palkó István, Reisz Antal, Romaisz Ferenc, Sperai János, Szabó Dezső, Szentiványi József, Szentkirályi István, Takács Mihály, Ujvári Géza, Varga Ferenc, Zichy Gyula gr.

A második lelkigyakorlaton aug. 4—8. részt vettek: Botz József, Cséplő István, Gálos László dr., Gosztonyi Jenő, Györkő Ferenc, Kéthelyi József dr., Kiss Lajos, Kozáry György, Kővágó Péter dr., Liebelt Ferenc, Loschert Kázmér, Marton Sándor, Mayerhof Péter, Nunkovich Gábor, Papp István, Pataki Antal, Pál József, Péhm Kristóf, Reiner Ferenc, Riedlinger Dezső, Schmeller Alajos, Sebestyén Károly, Sebő Pál, Stefán Artur, Szilvek Lajos dr., Tolnai Bertalan, Vizi János, Wajdits Károly, Zanyi Ferenc.

2791
1924

Hivatalos portóköltségek.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszterium az 1923. julius 1-től 1924. junius 30-ig terjedő évben felmerült hivatalos portóköltségekre oly csekély összeget folyósitott, hogy az még a mult év második felére kimutatott portóköltségeket sem fedezi teljesen. A pótló kiutalás érdekében kért intézkedés hiányában a rendelkezésemre álló összeget a pécsegyházmegyei alapitványi Hivatalhoz utalványoztam be tehát azzal, hogy belőle az érdekelteknek megfelelő elismervény ellenében az alábbi tételek fizettessenek ki. A folyó év első felében felmerült hivatalos portóköltségek kimutatása további intézkedésig mellőzendő. Abaliget 2900, Alsómocsolád 7400, Babarcz 15510, Bátaszék 5640, Bogdása 7370, Bonyhád 13000, Bölcske 11000, Czikó 27000, Dombóvár 8000, Dunakömlőd 22550, Dunaszekcső 30800, Egerág 5600, Értény 17000, Fadd 16000, Feked 10800, Felsőireg 12500, Felsőmindszent 3710, Felsőszentmárton 7200, Grábócz 3200, Gyulaj 3600, Gyüd 17750, Hetvehely 1500, Hird 9960, Ibafa 8050, Kajdacs 11570, Kakasd 31780, Kánya 7400, Kárász 36345, Kistengelicz 5625, Kisvaszar 2600, Kocsola 9345, Kurd 14800, Lakócsa 13260, Lengyel 8500, Lippó 9600, Magyarhertelend 9874, Magyarkeszi 14815, Mecsekjánosi 13340, Mozsgó 2500, Nagynyárád 9999, Nak 14000, Németbóly 6350, Németkér 10800, Németmárok 20451, Ozora 17120, Paks 18250, Pári 7000, Pécs-székesegyház 7595, Pécs-belváros 7000, Pécs-budaikülváros 10000, Püspökszentlászló 2650, Rácpetre 14250, Ráctöttös 2040, Sásd 25000, Somberek 7000, Szabadszentkirály 13800, Szajk 10000, Szakadát 10100, Szakály 10800, Szakcs 6815, Szalatnak 7520, Szászvár 13720, Szebény 4000, Szekszárd-Ujváros 7000, Tengőd 40450, Vajszló 7250, Várdomb 7000, Vásárosdombó 17680, Véménd 8300, Villány 20800, Závod 5500, Zomba 16850.

2792
1924

Hivatalos egyházi levelezés postadíjainak átalányozása.

A magy. kir. kereskedelemügyi miniszter 14.880—X. számú rendeletével a belföldön feladott levélpostai küldemények után esedékes postadíjak lerovásának módját újból szabályozta és a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg kísérletkép az átalányozási rendszert léptette életbe. A kereskedelmi miniszter 16.477. számú közleménye szerint hivatalos

levelezésüket átalányozva postára adni jogosultak az összes latin és görög szertartású katolikus érsekségek, püspökségek, székeskáptalanok, társaskáptalanok, javadalmas apátságok és prépostságok, szerzetesrendek, esperesi és lelkészi hivatalok. Továbbá az összes felekezeti jogakadémiák, az összes kir. katolikus, községi és felekezeti fő- és algimnáziumok, az összes felekezeti és községi fő- és alreáliskolák, leányközépiskolák, polgári fiú- és leányiskolák és felsőkereskedelmi iskolák, róm. katolikus polg. isk., tanítóképzőintézetek, az összes felekezeti tanító-, tanítónő- és óvónőképzőintézetek, az összes községi és felekezeti elemi népiskolák tanszékei, az összes községi és felekezeti kisdedóvók felügyelőbizottságai. Mindezen hatóságok és hivatalok küldeményeiket számozott és a felvevő-postahivatal által hitelesített postai feladókönyvvel a felvevő postai alkalmazott kezeibe kötelesek postára adni. A postai feladókönyv ugyanazon hasábokat tartalmazza, mint az eddigi, miért is hivatalos küldeményekre a régi postakönyv is felhasználható. Az ily módon feladott postai küldemény boritékjára a következő megjelölést kell rávezetni: Hivatalból. Díj átalányozva. Az átalányösszeget a postavezérigazgatóság állapitja meg havonta, mely összeg közlés után legkésőbb a hónap közepéig a postatakarékpénztárnál a m. kir. posta számlájára lesz befizetendő.

2793
1924

XV. Benedek pápa siremlékére.

A nagy békepápa, XV. Benedek siremlékének költségeire a következő adományok folytak be: Abaliget 13000, Alsómocsolád 10000, Apar 10000, Baranyaszentgyörgy 10000, Bátaszék 70000, Bedeg 30000, Beremend 20000, Berkesd 35000, Bogdása 25000, Bonyhád 50000, Czikó 25000, Diósberény 10000, Dombóvár 30000, Dunaszekcső 70000, Egerág 50000, Értény 34000, Feked 20000, Felsőmindszent 10000, Felsőnyék 10000, Felsőszentmárton 10000, Garé 10000, Gödre 12000, Grábócz 3000, Gyulaj 15106, Himesháza 30000, Ibafa 15000, Kakasd 20000, Kánya 10590, Kárász 5000, Keszü 25000, Kisasszonyfa 20000, Kisdorog 10000, Kistengelicz 20000, Kisvaszar 6000, Kocsola 25000, Koppányszántó 10000, Köblény 5450, Lapáncsa 8000, Lengyel 30000, Magyarhertelend 5000, Magyarkeszi 10000, Mágocs 50000, Mánfa 35000, Miszla 13000, Mohács-belváros 35000, Nagybicsérd 3500, Nagykónyi 15000, Nagynyárád 20000, Nak 25000, Németbóly 20000, Németi 29500, Németkér 40000, Németmárok 6000, Ozora 30000, Paks 30000, Palotabozsok 25000, Pári 10000, Pellérd 25000, Pécsvárad 100000, Püspökbogád 10000, Püspöknádasd 30000, Püspökszenterzsébet 15000, Püspökszentlászló 20000, Ráczpetre 27100, Ráczváros 5000, Sióagárd 55000, Sumony 15000, Szabadszentkirály 17000, Szajk 10000, Szakadát 25000, Szakály 40000, Szakcs 25000, Szalatnak 6000, Szászvár 10000, Szebény 10000, Szekszárd-Ujváros 25000. Szentlőrincz 20000, Tengőd 10000, Vajszló 25000, Vókány 3000.

Akik gyüjtésük eredményét még nem küldték be, sziveskedjenek azt legkésőbb október hó közepéig a pécsegyházmegyei alapitványi hivatalhoz eljuttatni.

2794
1924

Hivatalos pénzek küldésének új módja.

A postautalvány útján történő pénzküldés költségeinek megtakarítása céljából ezennel a pécsegyházmegyei alapítványi hivatal postatakarék csekklapjait bocsátom a tiszt. plébániavezetők rendelkezésére azzal, hogy az egyházm. hatósághoz tartozó minden pénzösszeget ezentúl e csekklapok felhasználásával továbbítsák.

Irásos jelentés *az egyházm. hatósághoz* csak azon küldeményekről kell, amelyek hatósági beutalást igényelnek, u. m. templompénzek, alapítványi tőkék, óvadékok stb. — ellenben gyüjtések, felmentési illetékek és hasonlók külön kisérőlevelet nem igényelnek.

A küldemény célját elegendő egy-egy betüvel feltüntetni a csekklap középső mezejében a „Befizetési lap“ felett. A betük, melyek az alap. hivatal tájékoztatására a csekklapokra, az említett helyen külön feljegyzendők, a következők:

Hatósági beutalásra szánt összegeknél . . . . . H. (és a hivat. felterjesztés száma).

Koronai pénzeknél különböző cimeken . . . . . K (és a hiv. felterjesztés száma).

Felmentési illetékeknél — a felmentést kérő hivat. irásban pontosan fel kell tüntetni az összeget — D (és a hiv. felterj. sz.)

Nyugdíjjárulékoknál . . . . . Ny.
Egyházmegyei nyomdaköltségeknél . T.
Péterfillére knél . . . . . P.
Afrikai missiógyüjtésnél . . . . . A.
Katolikus sajtóra . . . . . S.
Szentsír-gyüjtésnél . . . . . Sz.

Ha valami új címen pénzküldés szüksége merül fel, a rendelkezés a megkülönböztető betüt is közölni fogja.

Egyelőre minden plébániahivatal részére az előreláthatő forgalom arányában 20—30 csekklapot mellékelek, minek költségeire plébániánkint — pro rata a templompénztárakra is kivethető — 10.000 K-t kell beküldeni. A csekklapra ezuttal külön jelzés nem jön.

A plébániák további szükségletét az alapítv. hivatal készséggel fogja kielégiteni.

Datum Quinque-Ecclesiis, 25. Septembris a. 1924.

† **Julius** m. p.
episcopus.

1924.

X.

3195
1924

Natalis L. sacerdotii Emin. D. Card., Princ. Prim., Joannis Csernoch.

Laeti faustique aliquid instare nobis propediem, si animus non praesagiret, periucundis quotidie sciri potest de nunciis, quae passim intra Regni Mariani fines publicas gratae, studiosaeque voluntatis testificationes parari indicant, quo sollemnius die octavo decimo novembris Eminentissimi ac Rssmi Dni Dris *Joannis Csernoch,* S. R. E. Cardinalis, Principis-Primatis, Metropolitae nostri et Archiepiscopi Strigoniensis quinquagesimus sacerdotii agatur natalis.

Profecto tam illustri loco etiam apud exteros, ob merita, laus eius sita est, ut mirari haud liceat, si non modo Dioecesium, ubi boni pastoris partes animo expleverit, clerus populusque, qui quidem sunt Ei beneficio devincti, sed etiam quotquot istic sunt, omnis ordinis, spectatores virtutum Eius, nimio Eum honore complectantur.

In comperto enim est, quam multa, quam praeclara tam diuturno sacerdotalis muneris spatio tum navitati publicae vacans, tum ternas regens Dioeceses apicemque Sion Hungarici, non sine Dei consilio, attingens, in Ecclesiae bonum egerit, vel in ipsum cultum humanum civilemque patriae promeruerit.

Gratias igitur agimus et habemus Deo conservatori, qui Ducem usque adhuc, tam bene de patria Ecclesia merentem, benignus sospitaverit, praetereaque a Christo Jesu, Pastorum omnium Principe exposcimus, ut multiplicibus solaciis, quibus Eum ad altare accedentem tot annorum decursu laetificaverit, per proxima sollemnia gratiarum gaudiique cumulum adiiciat.

Coniungimini et Vos, Venerabiles Fratres, pulcherrima hac occasione, uti dignum est, communibus observantiae pietatisque officiis et cum die 18. mens. curr. in Ecclesiis, Cathedrali mea non secus quam in omnibus per Dioecesim parochialibus, Sacra sollemnia cum collecta (e formula in annivers. elect. v. consecr. eppi sumenda — or. imp. om.) „Deus, omnium fidelium pastor, et rector" etc. litabitis, cum fidelibus simul Deum omnipotentem efflagitate, velit Jubilantem Metropolitam amantissimum gregi suo ac toti Regno multum diuque servare incolumem, idque multos in annos meritorum plenos.

3196
1924

Pensio. *Iosephus Pál* parochus Bogdása-ensis ob infirmiorem valetudinem inde a 1. Novembris anni currentis votis cleri dioec. conformiter, atque cum consensu Capituli Nostri Cathedralis inter sacerdotes pensionatos susceptus est.

3197
1924

Personalia. Sua Sanctitas *Franciscum Romaisz* t. abbatem, canonicum Ecclesiae Cath. nostrae inter Praelatos suos domesticos assumere dignata est.

Iosephus Schmeller parochus Köblény-ensis nominatus est assessor consist. ad honores.

Ioannes Martinkovics cooperator in Bogdása nominatus est administrator parochiae eiusdem.

3198
1924

A párbérszolgáltatások rendezése. Miheztartás végett közlöm a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak f. évi junius hó 23-án 49765—1924. I. ü. o. szám alatt kelt következő átiratát:

„A katholikus központi kongruabizottság, mint a Főkegyur által a párbérrendezés körül mandatumot nyert szerv, folyó évi április hó 9-én tartott teljes ülésében megállapitotta annak szükségességét, hogy mindenütt, ahol a párbérszolgáltatások tekintetében létező állapotnak megváltoztatása akár a hivek, akár a lelkész érdeke szempontjából szükségesnek mutatkozik, a hivek és a lelkész között sürgősen ideiglenes természetü megegyezés létesitendő. A kath. központi kongruabizottságnak ezen megállapitása alapján és arra való hivatkozással van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel felkérni, hogy lehetőleg egy év leforgása alatt egyházmegyéjében mindazokon a plebániákon, ahol azt a lelkész, vagy a hívek érdeke megkivánja, a visitatio canonica, dijlevelek, egyéb okmányok vagy jogszokások alapján járó párbértermészetü szolgáltatásokra nézve a mai gazdasági viszonyoknak megfelelő ideiglenes természetü megyegyezést a közigazgatási hatóságok közbenjöttével létesiteni méltóztassék.

Előre kell bocsátanom, hogy — miként arra a kath. központi kongruabizottság helyesen reámutatott — ezek a megegyezések nem érinthetik a párbérszolgáltatások eddigi positiv jogalapjait, u. m. a canonica visitatiot, már létező szerződéseket, dijleveleket, főkegyuri rendelkezéseket vagy a jogszokást, ezek a megegyezések nem jelentik a párbérszolgáltatásoknak gyökeres, általános elvek szerinti rendezését, hanem csupán a mai gazdasági és szociális viszonyok által sürgetett *ideiglenes* jellegü rendezésről van szó, a hivek és a lelkész érdeke által megkivánt olyan ideiglenes megegyezések létesitéséről, amelyek egyrészt a lelkészek részére csorbitatlanul biztositsák az őket a canonica visitatio, egyéb okmányok főkegyuri

rendelkezése vagy a jogszokás alapján jog szerint megillető párbérszolgáltatásokat, még pedig lehetőleg azok mindenkori értékében, másrészt azt, hogy ezek a szolgáltatások a hivek teherviselési képességével összhangba hozassanak és ami végül hitéleti szempontból annyira kivánatos, azt, hogy a lelkészek járandóságaikat ne közvetlenül a hivektől, hanem az azok beszedését végző közegektől egy összegben, hiánytalanul kapják kézhez, előre megállapitandó időpontban. A párbérszolgáltatások ezen ideiglenes rendezésének alapja a kölcsönös megegyezés a lelkész és a hivek között és hogy az átmenetileg is hatályos legyen, evégből annak *az egyházi és világi hatóságok megbizottainak együttes közremüködésével* kell létrejönnie. A megegyezésnél kivánatos, hogy kisérlet történjék a párbérszolgáltatások alóli mentességeknek megszüntetése, valamint a mai kor szellemének jobban megfelelő, a vagyonosság arányában teljesitendő szolgáltatásoknak, vagyis az arányos adózásnak életbeléptetése tekintetében; valamint a már ezelőtt megváltott párbérszolgáltatásoknak békés megegyezés utján való ujbóli megállapitása iránt is.

A megegyezésnél követendő irányelveket a kath. központi kongruabizottság javaslatához képest a következőkben állapitom meg:

a) Az egyezség alapjául szolgál a canonica visitatio, dijlevelek, egyéb okmányok, vagy jogszokás alapján jogszerint járó szolgáltatásoknak együttes összege, mely vagy buzamennyiségben, vagy aranyértékben állapitandó meg.

b) az egyezség létesítésénél törekedni kell arra, hogy az *általános és arányos* teherviselés elve érvényesüljön és ennek szemelőtt tartásával magában az egyezségben állapitandók meg a párbérszolgáltatások kategoriái.

c) a létrejött ideiglenes megegyezést az egyházmegyei főhatóság hagyja jóvá.

A megegyezésre vonatkozó párbérszerződés tudomásulvétel végett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek hivatalos másolatban megküldendő. A miniszter azt átteszi a kat. központi kongruabizottsághoz a jövedelmi kataszterhez való csatolás végett.

d) Ha megegyezés nem jönne létre és minden tárgyalás meddő maradna, akkor a főszolgabiró, vagy városokban a polgármester véleményével előkészitett ügyet minden mellékletével az egyházmegyei főhatóság saját véleményével együtt a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé terjeszti, aki a kath. központi kongruabizottság javaslata alapján dönt.

e) A már ezelőtt megváltott párbérszolgáltatásoknak egyezség utján való ujbóli megállapítása a fenti szempontok szerint szintén megkisérlendő, amennyiben egyezség nem létesülne, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a *d)* pontban jelzett módozatok szerint határoz.

f) A megegyezésben, vagy felebbezés folytán miniszteri határozatban kategoriánként megállapított váltságösszeg *egyénenkénti kivetésének* és behajtásának foganatosítására a belügyminiszter a vallás és közoktatásügyi miniszter felkérésére a politikai községi előljáróságokat kötelezze.

g) A községi előljáróság a behajtott párbérjárandóságokat legkésőbb minden év november első hetéig hátralék nélkül legyen köteles a lelkésznek és egyéb egyházi alkalmazottnak átszolgáltatni.

A belügyminiszter urat egyidejüleg megkerestem, a közigazgatási hatóságoknak (főszolgabiró, polgármester, községi előljáróság) a megegyezés létesítésénél való közreműködését és a megegyezésben megállapított párbérváltsági összeg kivetésének és behajtásának foganatosítását szabályozó rendelet mielőbbi kibocsátására."

A m. kir. belügyminiszter úr e tárgyban f. évi október hó 3-án 129283/1923. III. számu körrendeletével már intézkedett.

Ezzel kapcsolatosan felhivom egyházmegyém tiszt. plébániavezetőit, hogy ott, ahol szükségesnek mutatkozik, a párbérszolgáltatásokra vonatkozó ideiglenes egyezség létesitése iránt a kezdeményező lépéseket mielőbb tegyék meg. Az érdekelt hivekkel előzetesen a fentvázolt elvek szerint megtárgyalván az egyezség ügyét, a megállapodásokat jelentsék az egyhm. hatóságnak, közöljék a Can. Visitatio, vagy egyéb okmány alapján eddigi jogos járandóságaikat, a fizetésre kötelezettek számát, a jelenlegi szolgáltatás módját és mértékét, végül esetleges javaslataikat és kivánságaikat. Az illetékes közigazgatási hatóságokat Magam fogom megkeresni. Az egyhm. hatóság képviseletében a kerületi esperes, illetve az ő párbérrendezési ügyénél külön megbizott fog kiküldetni. A tárgyalás napját a hatósági megbizottak egyetértőleg állapitják meg. A kiszállás költségei a kezdeményezőt terhelik.

Az 1886. évi XXII. t. c. 24. §-ának e. pontja értelmében ezen megegyezéseknek a politikai községet érintő esetleges határozatai törvényhatósági jóváhagyást is igényelvén, ily egyezségeknél a törvényhatóság jóváhagyása kieszközlendő, még mielőtt azok egyházhatósági jóváhagyásra bemutattatnának.

Az egyezség négy, illetve 3 eredeti és 1 másolati példányban terjesztendő fel jóváhagyás végett.

3199
1924

Lelkészek családi pótléka.

A lelkészkedő papság részére az 1924. évi julius hó 1-től kezdődőleg családtagonkint havi öt (5) arany korona családi pótlék engedélyeztetik.

Az 1924. évi 5000. M. E. számu rendelet értelmében családi pótlék engedélyezhető: 1. A lelkész teljesen jövedelem nélkül álló, vagyontalan édesatyja vagy édesanyja után, 2. a lelkész nevelt (örökbefogadott) gyermeke után.

Családi pótlék szempontjából nevelt gyermeknek csak a lelkésszel vérrokonsági viszonyban álló olyan gyermek tekinthető, akinek a szülei már nem élnek vagy ha élnek, tényleg és beigazoltan olyan anyagi vtszonyok között vannak, hogy gyermekük eltartására és felnevelésére teljesen képtelenek, ugy hogy a gyermek eltartásáról, gondozásáról és felneveléséről állandóan kizárólag és minden ellenszolgáltatás nélkül tényleg az illető lelkész gondoskodik.

Az olyan örökbefogadott gyermek után, aki az örökbefogadóval nem áll vérrokonsági viszonyban, családi pótlékot engedélyezni nem lehet.

Felhivom tehát az igényjogosult lelkészeket, hogy sürgősen olyan kimutatást terjesszenek fel, amely tartalmazza a lelkész nevét, állomás-

helyét, családtagok nevét, kik után családi pótlékot kér, a családtagok születési idejét, a családtagok rokonsági fokát, annak bizonyitását, hogy a családtagoknak nincsen semmilyen jövedelme (fizetése, nyugdija) vagy vagyona, továbbá, hogy eddig kik után mennyi családi pótlékot kapott, milyen számu rendelet alapján, melyik állampénztárnál és hogy ezen családi pótlékot meddig vette fel.

Minden egyes tételhez a fentebb hivatkozott kormányrendeletnek megfelelően mellékelendő a helyhatósági bizonyitvány, melynek tartalmaznia kell a fentebb felsorolt adatokat és különösen a 2. pont alatt foglaltakra vonatkozólag az ott felsorolt összes körülményeket, melyek a családi pótlék engedélyezhetését lehetővé teszik.

3200
1924

A tanitói készpénzjárandóságok valorizálása.

Folyó évi VII. körlevelemben 2285/1924. szám alatt elrendeltem a Visit. Canonica-ban vagy egyéb hatóságilag szabályozott egyességben fizetni kötelezett egyházi természetü készpénzjárandóságok 60 százalékos valorizálását. Téves magyarázatok elkerülése végett közlöm, hogy idézett rendelkezésem a tanitói és kántortanitói dijlevélszerü készpénzfizetésekre nem vonatkozik, mert ezek tárgyában az egész országra nézve egyöntetüen a vall. és közokt. minisztérium illetékes és fog is (lásd Hivatalos Közlöny, f. é. aug. 15-én 73 000—1924. sz. a. I. 3. c.) intézkedni.

3201
1924

A papi ador. egyesület tagdijai.

Ezennel felhivom a papi adorációs egyesület tagjait, hogy az 1924. évre esedékes tagdijaikat (lásd 3807—1923. körlev. szám alatt) sürgősen származtassák be az egyházmegyei igazgatóhoz. Akik ezen kötelezettségüknek közvetlenül az Euch. Értesitő szerkesztőségénél ttetek eleget, tartoznak ezt az egyhm. igazgatónak is bejelenteni.

Az 1925. évre 20.000 K a tagsági dij. Kivánatos, hogy a félévi libellussal együtt ez is mielőbb beküldessék.

3202
1924

Polit. községek terhét képező r. k. iskolák fenntartási költségeinek viselése.

Tekintettel arra, hogy egyházmegyém területén számos helyen megtörtént, hogy a r. k. iskola fenntartási költségei cimén a politikai község költségvetésébe felvett összegek töröltettek, tájékozódás és szoros miheztartás céljából alább közlöm a nm. m. kir. belügyminiszter úrnak 160.165/V. sz. felmerült esetből kifolyóan kiadott rendeletét, mely rendelet alapján a Pécsegyházmegyai Róm. Kath. Tanitóegyesület elnöksége most már módját fogja ejteni, hogy a tanitóegyesületi napi- és fuvardijak is rendeztessenek olykép, hogy ahol az iskolafenntartási költségek a politikai községet terhelik, ott a tanitók napi- és fuvardijai is a polit. község pénztárából utaltassanak ki. E tekintetben az egyesület vezetősége már előzetesen is eljárt, de most

már eleve biztositottnak lehet tekinteni a sikert. A szóbanforgó miniszteri rendelet a következőkép szól:

„M. kir. Belügyminiszter. Szám: 160.165/V. 1924. Válaszirat száma: 11778/1924. Tárgy: Gerde és Rugásd községek iskolafenntartási költsége. Baranya vármegye közönségének Pécs. A vármegye törvényhatósági bizottsága az 1923. évi julius hó 9-én tartott közgyülésében Gerde és Rugásd községek 1922. évi költségvetése targyában 1222. és 1924/1923. kgy. sz. alatt hozott határozatait Csurda Béla plébános, iskolaszéki elnök által megfellebbezett részükben felülbirálván, a törvényhatóságoknak azt a rendelkezését, amellyel az iskolák segélyezése cimén a költségvetésekbe felvett 10.000 illetőleg 5000 koronát jóváhagyta, részemről is helyben hagytam. A törvényhatósági határozatok indokolási részének 7. pontjára vonatkozólag figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy ha a szóbanlevő két község évtizedek óta vagy ha csak az utóbbi évek alatt is tényleg hozzájárult a felekezeti iskola fenntartásához, ebben az esetben, — tekintettel arra, hogy az iskolaszéki elnök a felekezeti iskolának a községgel szemben támasztott igényét a canonica visitatiora alapitja, — a községi hozzájárulást egyelőre továbbra is évről-évre fel kell venni a költségvetésbe. A község viszont, ha azt tartja, hogy a felekezeti iskola fenntartása a községet nem terheli s ha ennélfogva az eddigi gyakorlaton változtatni akar, az illetékes járási főszolgabiró előtt kérheti a kérdés körül ekképen felmerült jogvita eldöntését. A canonica visitatio megállapitásaira alapitott követelés kérdésében ugyanis az e tekintetben kifejlődött joggyakorlat szerint a járási főszolgabiró, az alispán, a közigazgatási bizottság és végső fokon a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz. Ameddig azonban az illetékes hatóság a kérdést jogerős határozattal el nem döntötte, az eddigi gyokorlatot továbbra is fenn kell tartani. A felterjesztett iratok visszaküldése mellett felhivom, intézkedjék, hogy a felebbező iskolaszéki elnök erről a rendeletemről értesittessék. Budapest, 1924. évi augusztus hó 24-én. A miniszter rendeletéből: (olvashatatlan aláirás) miniszteri osztálytanácsos.“

Amennyiben tehát bárhol is töröltetnének a polit. községek költségvetéséből a rk. iskola fenntartási költségei akkor, amikor ezek viselésére a polit. község köteles, erről nyomban tegyenek érdekelt iskolaszékek egyházmegyei főtanfelügyelőmnek megfelelő jelentést.

3203
1924

Meschler M., Nagyasszonyunk Virágoskertje

A szentolvasó imádkozására buzdít és oktat s ezzel a hitélet fellendülését szolgálja a nagynevü P. Meschler M., jézustársasági atyának „Nagyasszonyunk virágoskertje“ cimen magyarul is megjelent müve.

Izléses, kis alakban a Martineum R. T. Szombathelyen adta ki. Alapára 3. Szivesen ajánlom tiszt. papságom és hiveim figyelmébe.

Datum Quinque-Ecclesiis, 5. Novembris a. 1924.

† **Julius m. p.**
episcopus.

1924.

XI.

3465
1924

Norma servanda cum coetus catechistici indicuntur.

Ad aptiores rationes comparandas atque evulgandas, quibus Christi fideles universi, praesertim vero pueri atque adolescentes, christianam doctrinam melius ac facilius edoceantur, coetus catechisticos aliosque pro scholis de religione conventus, conferre plurimum nemo est, qui non videat.

Quapropter praeclare faciunt atque peropportune, qui in eos coetus legitime parandos ac celebrandos incumbunt, eo spectantes, ut, collatis peritorum virorum consiliis, actio catechistica universa efficienter promoveatur.

Cum vero de re agatur, quae summam Ecclesiae requirat vigilantiam et curam, cumque ad haec praestanda peculiare Officium apud hanc S. Congregationem sit institutum, Emi Patres eiusdem S. Congregationis, in plenariis comitiis diei 12 aprilis currentis anni, haec, quae sequuntur, servanda esse decreverunt:

1-o Coetus catechistici aliique pro scholis de Religione conventus, tum nationales, tum provinciales, posthac ne habeantur, quin antea, una cum nuntio uniuscuiusque coetus disceptandarum in eo rerum libellus seu exemplar huic S. Congregationi tempestive exhibeatur.

2-o Decet quam maxime ac sane optandum, ut etiam in coetibus dioecesanis convocandis, eadem norma, quae supra dicta est, servetur.

Haec omnia, in audientia diei 16 eiusdem mensis infrascripto Secretario concessa, Ssmus D. N. Pius PP. XI. dignatus est approbare, eademque per hoc decretum publici iuris fieri mandavit.

D. Card. Sbarretti, Praefectus.

L. † S. † Julius, Ep. tit. Lampsacen., Secretarius.

3466
1924

Erectio novae parochiae in Dunaföldvár.

Laeti, quorum interest, universis notificamus, quod Nos parochiam originalem Dunaföldvárensem tum ob numerum praegrandem fidelium, tum ob nimiam extensionem, quae curam animarum necessariam eiusdem parochiae unico parocho cum duobus cooperatoribus non modo difficilem,

sed fere impossibilem reddebat, consilio Venerabilis Capituli Cathedralis Nostri Quinque-Ecclesiensis freti, vacante parochia, divisimus, novam parochiam ibidem ereximus, taliterque erectam ob insignia Fratrum Minorum populo fideli in dioecesi Nostra Quinque-Ecclesiensi et dicta civitate ab immemorali exhibita obsequia Patribus Ordinis Min. Provinciae S. Joannis a Capistrano — amplam ecclesiam conventumque ibidem habentibus — accedente S. Sedis Apostolicae beneplacito et Definitorii Generalis Ordinis Minorum consensu — ad normam iuris et in perpetuum tradidimus. Parochiae autem novae, quae *Dunaföldvár-alsóváros* nominatur — dum parochia originalis Dunaföldvár-felsőváros erit, — desiderio A. R. P. Provincialis conformiter *P. Venantium Virág* qua administratorem praefecimus, *P. Timotheum Szujó* et *P. Valentinum Varga* sacerdotes Ordinis vero qua cooperatores ipsi adlegari curavimus.

3467
1924

Pensio petitur.

Johannes Palócz parochus in Rácztöttős, 62 annorum, ob iteratam et diuturnam infirmitatem inter sacerdotes pensionatos ordinarios suscipi desiderat. Testimonia medicorum, litteraeque districtus Németbóly-ensis idem commendant. Statutis igitur instituti pensionalis dioecesani conformiter hisce clerum Nostrum provocamus, ut sensum suum per medios vicearchidiaconos districtuum usque 1-um Februarii a. 1925. in scriptis exprimere atque Officio dioecesano submittere velit.

3468
1924

Concursus pro parochia Diósberény.

Beneficium parochiale Diósberény, per translationem vacans, patronatuique Exmi Domini Geysae e Comitibus Apponyi obnoxium, concursui publico usque 25-um Decembris a. 1924. exponimus. Sacerdotes dioecesani beneficium istud obtinere cupientes velint suos recursus Exmo Domino Patrono inscribendos infra terminum praefixum Ordinariatui praesentare.

3469
1924

A hitterjesztés ügyének ajánlása.

Az 1925-ben tartandó szent évnek egyik legnagyobb és legfontosabb eseménye lesz a Vatikánban rendezendő missiós-kiállitás. Költségeket és fáradságot nem kimélve tárja fel ott az Egyház ennek a gondolatnak értékeit, hogy megértse a világ és elsősorban a katolikus hivek Krisztus Urunk parancsának komoly szavát: „Elmenvén tanitsatok minden nemzeteket.“

A hitterjesztés gondolatának fontosságát azonban nemcsak barakkok, muzeumok, a világ minden országából összehordott missiós emlékek hirdetik, hanem mindennél elevenebben az utolsó évtizedek apostoli felhivásai.

XV. Benedek pápa a missiós gondolatnak igazi apostola már 1912. május 3-án kelt levelében ezeket mondja: Szándékunk az összes missióknak segitséget nyujtani a kat. világ adakozásából egyenlőre ugy, hogy az összes nemzeteknél az egyház minden gyermekétől összeszedett legkisebb

adományok is egybegyüjtessenek egy helyre s ezt a pénzösszeget, mely egyedül a Propaganda Kongregáció vagyis a hitterjesztési biborosi bizottság rendelkezésére és belátására lesz bizva, az általuk kijelölt férfiak az összes missiók között osszák szét, amily mértékben mindegyik rászorul. (A. S. S. 1922. X. füzet 322. oldal.)

XI. Pius pápa Őszentsége pedig még közelebbről is megjelöli az utat, amelyen ki-ki erőit, akármilyen csekélyek is azok, a missiós gondolat szolgálatába állithatja. 1922. junius 1-3-ig Rómában tartott missiós kongresszus alkalmával ugyanis azt mondotta: Elődünk, XV. Benedek ama óhaját fejezte ki, hogy a papok Missiós-egyesületét (Unio Cleri pro missionibus) minden egyházmegyében meg kell alapitani. Mi pedig még tovább megyünk és azt óhajtjuk, hogy semmiféle egyházmegyének ne legyen egyetlen egy olyan plébániája se, ahol ez az egyesület hiányzik s hogy ne legyen egyetlen egy pap se, aki ne foglalna helyet ennek a dicsőséges tábornak soraiban.

A pápa tehát két egyesületről beszél. Az egyik a Papi missiós-egyesület a papság, a másik pedig a Hitterjesztés-egyesülete a hivek körében.

A papi Missiós-egyesületnek, melynek tagjai közé maga XV. Benedek és XI. Pius is belépett, több mint 300 püspök és 70.000-nél több pap tagja van.

A papok missiós egyesülete tagjainak a Szentszék a következő kiváltságokat adta: Az összes papok, akik gyóntatásra vannak felhatalmazva keresztvetés jelével megáldhatnak kereszteket, olvasókat, érmeket és szobrokat és elláthatják őket a pápai búcsúkkal; az olvasókat egyetlen keresztvetéssel elláthatják a Kreuzherren-búcsúkkal; az ötös skapulárét a rövid formulával megáldhatják; a boldogs. sz. Szűz hét fájdalmáról nevezett olvasót az összes pápai búcsúkkal elláthatják; a keresztvetés jelével megáldhatják a feszületeket és elláthatják a keresztút búcsúival és a haldoklók búcsújával. Azonkivül elnyerik az altare privilegiatum személyi kiváltságát a hét négy napján. A skapuláre társulatokba felvettek neveit nem kell a törzskönyvbe bevezetni. Déli 12 óra után már szabad a következő napi Officiumot anticipálniok, ha az illető napi Officiumot már elmondották.

Szentséges Atyánk óhajának megfelelően megalakitjuk tehát egyházmegyénkben is az egyesületet s evégből kivánom, hogy egyházmegyém minden lelkészkedő papja jelentse a kerületi esperesnek, a nem lelkészkedő papok pedig közvetlenül a központi vezetőnek az egyesületbe való belépésüket.

Az egyesület pécs-egyházmegyei csoportjának alapszabályait a következőkben közlöm Tisztelendő Papságommal:

1. Cime: Unio cleri pro missionibus.

2. Az egyesület a „katolikus papság missiós világegyesületének“ egyik osztálya.

3. Tagja lehet minden világi és szerzetes pap és theológus növendékpap.

4. Célja a papságban és általa a népben a kat. hit terjesztésének kötelességét és az erre irányuló buzgóságot fölkelteni és ápolni.

5. Ezen célból a missiókat ismertető irodalmat iparkodik fölkarolni

annak olvasásával, más nyelvekből magyarra való fordításával és esetleg önállót is alkot. Továbbá időnkint missiós papi tanácskozást tart, hogy a hazai és egyházmegyei teendőket a tagok megvitathassák.

6. Az egyesületet az egyházmegyei igazgató vezeti.

7. Kötelező tagdíjat az egyesület nem szed, hanem a tagok önkéntes adományaiból fedezi kiadásait. Az adományokból fennmaradt felesleg missiós célokra szolgál.

8. A tagok kötelességüknek tekintik, hogy tehetségükhöz képest a katolikus hit elterjesztése érdekében buzgólkodjanak; különösen, hogy a „Hitterjesztés egyesületét" a felnőttek közt és a „Jézus sz. Gyermekségének művét" a gyermekek közt megalakítsák, illetve egyesületeik vezetésében a missiók felkarolására is törekedjenek. Ezenkivül a sz. misében és a breviáriumban szivesen megemlékeznek a szegény pogányok megtérésének nagy művéről és e szándékra külön is elmondanak naponta egy Miatyánkot, Üdvözlégyet ezzel a könyörgéssel: Xavéri sz. Ferenc, könyörögj érettünk!

A papi missiós egyesület szervezete a következő: Az egyes egyházmegyék papi missziós egyesülete élén a püspöktől kinevezendő *igazgató* áll, akit munkájában egy a tagokból összeállított *munkabizottság* támogat.

Az országos szervezet élén pedig, amely a többiek fölé épül, az *országos elnök* áll, akit a Propaganda nevez ki. Az elnök segítségére van a *központi tanács*. E tanácsot az egyházmegyei igazgatók köréből választott 10 tag és azon szerzetek egy-egy tagja alkotják, amelyek az egyesületbe beléptek.

Az országos központi tanács évenkint beszámoló gyűlést tart az egyesület működéséről és állapotáról. Itt beszélik meg az országos teendők munkatervét, amelyet az egyházmegyei igazgatóknak végrehajtás céljából megküldenek.

A Hitterjesztés-egyesületnek pedig tagja lehet minden kat. hivő 12 éves kortól kezdve. Kisebb gyermekek a Jézus szent gyermeksége-egyesület tagjai lehetnek. A tagsági dij eleinte havi 20 fillér volt, de ez az összeg ma pénzünk elértéktelenedése miatt megfelelően felemelendő. Mig pénzünk értéke a mai marad, havi 1000 K lesz fizetendő. A tagsági kötelesség abban áll, hogy a tagok mindennap egy Miatyánkot és Üdvözlégyet elmondjanak ezzel a fohásszal: Xavéri szt. Ferenc, könyörögj érettünk!

A missiós mozgalomnak egy lelkes munkása valahol azt mondja: Aki ma sirbaszáll anélkül, hogy az egyház missiós munkáját megfigyelte volna, elmulasztotta korunk egyik legszebb értékét megismerni. De többet is mondhatott volna. Aki ma sirbaszáll anélkül, hogy az Egyház missiós munkájában résztvett volna, nem értette meg az Egyház korszerü feladatát és kikapcsolódott abból a munkából, amelyet Krisztus Urunk apostolaira bizott. Bizalommal elvárom tdő Papságomtól, hogy megértvén az Egyház és a kor szavát, szivesen áll XI. Pius pápa rendelkezésére és tőle telhető módon igyekszik a gondolatot a hivek körében is megkedveltetni.

Az egyházmegyei szervezetnek élére Romaisz Ferenc, pápai praelatus

c. apát, kanonokot állitottam, aki hosszu évek óta szolgálja a missiós gondolatot, s akihez a most szervezendő egyesületek vezetői a legnagyobb bizalommal fordulhatnak.

3470
1924

Kongrua kiegészités uj lelkészi és s.-lelkészi állások szervezésénél.

Uj lelkészi állások szervezésénél a kongrua-tanács eddig 50%-át adta a megállapitott alapjavadalmazásnak; igy lelkészi állásoknál 800, segédlelkészi állásoknál 500 K-t kivánt a helyi forrásokból. A buzaértékben való valorizáció utján pedig 40 mm, illetve 25 mm. buzaértéket kivánt a helyi érdekeltségtől. A kongrua-alapnak nagymérvü megterhelése azonban ilyen hozzájárulást többé nem enged meg. A jövőben tehát uj lelkészi és segédlelkészi állások szervezésénél a mindenkori kongruának 75%-át, jelenleg 60 mm, illetve 37·5 mm, buza értékének biztositását kell az érdekelt helyi tényezőktől kivánnia.

3471
1924

A vallás és közokt. min.-hez intézett kérvények.

Tudomásvétel és megfelelő eljárás céljából közlöm a vall. és közokt. miniszteriumnak 94.014/1924. XI. ü. o. a kelt intézvényét.

Van szerencsém a főtiszt. Főhatóság nagybecsü figyelmét felhivni arra a mindinkább már rendszerré váló gyakorlatra, hogy a magyar katolikus vallás-, magyar katolikus tanulmányi és más közalapok kegyurasága alá tartozó plébániák lelkészei és egyéb alkalmazottai felmerülő ügyeikben kérelmeiket főhatóságuk megkerülésével terjesztik elő, még pedig sokszor közvetlenül előadóimhoz vagy „Közalapitványi Igazgatóság" és hasonló nem helyes cimzésekkel ellátva.

A kérvények ily helytelen felterjesztése sok zavart okoz, megnehezíti a szabályszerü adminisztrálást és a kivánatos rend fenntartását akadályozza.

Ennélfogva van szerencsém a főtiszt. Főhatóságot tisztelettel felkérni, méltóztassék az illető lelkészeket és más kegyuri alkalmazottakat utasitani, hogy jövőben a magyar kat. vallás-, magyar kat. tanulmányi és egyéb közalapokat érintő ügyeikben kérvényeiket a szabályszerü *„Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszterhez"* cimzéssel ellátva, a főtiszt. Főhatóság útján terjesszék fel, hogy igy — amire nagy sulyt helyezek — a főtiszt. Főhatóságnak módja legyen a kérelem érdemére nézve nyilatkozni.

Kivételnek kivánom tekinteni és nem teszek kifogást az ellen, ha a terményváltságot élvező lelkészek és egyéb kegyúri alkalmazottak a negyedévenként esedékes váltságdijak megállapitásához szükséges piaci árjegyzékeket, vagy a kezelési teendők ellátása körül felmerülendő kisebb jelentőségü ügyeket, pl : kéménysepretési költségek kiutalása, tüzkárbiztositási dijak ügyeit jövőben is közvetlenül XII/a. számvevőségemnek mutatják be.

Budapest, 1924. évi október hó 3.-án.

A miniszter helyett :
Gévay s. k., államtitkár.

3472
1924

Az erkölcstelen divat ellen.

Az erkölcsi érzés mély sülyedésére mutat az a divat, amely ma a nők öltözködésében uralkodik. Mivel a ruházat célja nemcsak az, hogy a testet az időjárás mostohasága ellen védelmezze, hanem egyuttal a tiszta erkölcs alapját képező szemérmetességnek is oltalmul szolgáljon, el kell itélnünk az ezzel ellenkező öltözködést, amely a testnek egyes részeit vagy teljesen fedetlenül hagyja, vagy átlátszó szövettel boritva ahelyett, hogy befedné, a figyelmet még inkább rá irányitja. Ez a divat a női szemérmetességet támadja meg, mivel a nő utolsó kincsét veszitené el.

Müvelt és jóizléssel biró nő mindig a hely és alkalom szerint választja meg öltözékét. Ha mások botránkoztatása nélkül öltözetlenül öltözködve nyilvános helyen sem lehet megjelenni, még inkább tiltakoznunk kell az ellen, hogy a katolikus nők ilyen ruhában járjanak templomba vagy épen a szentáldozáshoz is járuljanak. Szent Pál apostol szigoruan ráparancsolt a korabeli nőkre: „Kivánom, hogy az asszonyok szemérmetesen, tisztesen öltözködve imádkozzanak“ és meghagyta, hogy a templomban mindenkor fátyolt viseljenek, mert ezzel a tiszteletadással tartoznak az ott jelenlevő angyaloknak. Ha az apostol azon is mélyen megbotránkozik, ha valaki fátyol nélkül megy templomba, annál kevésbbé engedhető meg, hogy katolikus nő a mai divat hiányos öltözékében jelenjék meg Isten házában.

Azért felhivjuk a katolikus nőket, hogy se maguk ne jelenjenek meg mélyen kivágott, könyökig sem érő vagy teljesen átlátszó ruhákban, se leányaikat ne járassák ilyenekben. Az Isten házát és a benne ájtatoskodó hivőket pedig mindenekelőtt kiméljék meg attól, hogy rajtuk megbotránkozzanak.

*

Jelen figyelmeztetés a hiveknek a szószékről felolvasandó, a megfelelő hirdetés pedig (kapható Pécsett a Dunántúl Könyvnyomdában) ott, ahol szükségesnek mutatkozik, a templomajtóra is kifüggesztendő.

Ezenkivül katolikus iskoláink tanitónőinek és hitoktatónőinek kötelességévé tesszük, hogy ők maguk necsak az iskolába ne menjenek ilyen ruhában, hanem illendő öltözködésükkel a nyilvánosság előtt is mindig jó példát adjanak növendékeiknek.

3473
1924

A menhelyi gyermekek elhelyezése ügyében felhivás.

A hosszas világháboru vérveszteségei és az azt követő forradalmak pusztitásai után elsőrendü kötelesség a nemzet jövője érdekében minden gyermek megmentése, hazafias, erkölcsös felnevelése.

Az állam gyermekvédelmi intézményeivel sokat tesz e téren, de a társadalom megértő támogatása nélkül munkája sikertelen. Vannak állami gyermekmenhelyek, de nem annyi és a jelen mostoha viszonyok közt nem is épithet az állam annyit, hogy az összes elhagyott, testi vagy lelki romlás veszedelmének kitett gyermekeket megfelelően elhelyezhesse. Jórészükről tehát máskép kell gondoskodnia.

Az ujabb — 15.000/1923. és 98.000/1923. — népjóléti miniszteri rendeletek értelmében a menhelybe utalt, de ott el nem helyezhető gyermekeket elsősorban saját szüleikhez, vérszerinti hozzátartozóikhoz, másodsorban intézetekbe (zárdák, internátusok, árvaházak stb.) kell kihelyezni s harmadsorban oly megbizható nevelőkhöz, akiknél a gyermek testi és vallás-erkölcsi nevelése biztositva van.

Az intézetben elhelyezett gyermekek után havi 10 aranykorona (170.000 papirkorona) tartásdijon felül könyveket, orvosszereket és orvost biztosit az állam. Ezt a tartásdijat a felvett gyermekek után minden negyedévben kiutalja a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszterium. Nagy fontossággal bir, hogy azok az egyházi jellegü intézmények, árvaházak, zárdák, amelyek alapitványuk csekély volta miatt részben üresen állanak, menhelyi gyermekeket befogadjanak. Ez nemcsak a gyermekeknek istenfélő és hazafias szellemben való nevelését biztositja, hanem az egyes intézmények fennmaradását is elősegiti.

A nem intézetben gondozott menhelyi gyermekek után ezidőszerint megállapitott tartásdij a természetben adott teljes ruházaton, könyveken és orvosi kezelésen kivül a következő: 2 éven aluli gyermeknél havi 2 aranykorona és napi 1 liter tejnek, havi 1 kgr. cukornak, fél kgr. szappannak, fél liter petroleumnak hozzávetőleges ára. 2—7 éves korig 4 aranykorona, 7—12 éves korig havi 3 aranykorona, 12—15 éves korig 2 aranykorona,

Egy-egy községben legalább 12 gyermek elhelyezését kell biztositani.

Felkérem tehát a pécsi egyházmegye területén lévő összes katolikus intézményeket, hogy — amennyiben szabályzatuk megengedi — 15 éven aluli menhelyi gyermekeket vállaljanak el nevelésre.

Egyházmegyém tdő papságát pedig felkérem, hogy a cél érdekében ugy társadalmi, mint hivatali müködési körükben és alkalmas módon a szószékről is hivják fel a hivek figyelmét erre az országos és keresztény érdekü feladatra és a kihelyezendő gyermekek eltartására mindenkép alkalmas vállalkozó családok, illetve nevelőszülők kijelölésében a közigazgatósági hatóságokat lelkipásztori feladatuk tudatában hathatósan és eredményesen támogassák. Nagy suly helyezendő arra, hogy a katolikus vallásu gyermekek katolikus nevelőszülőkhöz helyeztessenek ki.

Egyben felhivom egyházmegyém tdő papjainak figyelmét arra is, hogy a kihelyezett menhelyi gyermekek sorsát kisérjék figyelemmel s ha meg nem felelő elhelyezéséről, vagy ha ezeket a legszegényebb gyermekeket kárositó egyéb visszaélésekről nyernek tudomást, azt nekem további eljárás végett sürgősen jelentsék be.

3474
1924

Miniszteri döntés a párbérfizetési kötelezettség tárgyában.

Megfelelő tájékoztatás végett közlöm a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak f. évi február 19-én 16868/1924. sz. a. Nógrádmegye közigazgatási bizottságához intézett rendeletét: „Dr. N. N. párbérjárandóságának törlése tárgyában keletkezett iratokat azzal küldöm, hogy a közig. bizottság által fenti ügyben 1419/1923. alatt hozott véghatározatot indokainál fogva helyben hagyom.“

A tényállás a következő volt: Dr. N. N. nyug. járásbiró a reá kivetett párbérkövetelést megfelebbezte azon a cimen, hogy ő eddig párbért nem fizetett és hogy a nemesek és honoratiorok minden párbérfizetés kötelessége alól mentesek voltak országszerte, amint e két osztály 1848. előtt minden adófizetés alól mentes volt. A felebbezést a vármegye közig. bizottsága elutasitotta, ezen elutasitó véghatározatot hagyta jóvá a miniszter ur elfogadván a vármegye helyes megállapitását, hogy az állami és városi tényleges és nyugalmazott tisztviselők és szolgák ebbeli minősége nem szolgál jogalapul arra, hogy a párbérfizetés alól felmentessék. Ezen döntés fedni látszik az 1848. évi VIII. tc.-nek az addig kiváltságosak adómentességét eltörlő intézkedését, mely szerint „Magyarország és a kapcsolt részek minden lakosai minden közterheket különbség nélkül egyenlően és arányosan viselik.“

3475
1924

Elemi oktatás és nevelés keretében filmelőadások.

A nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi 96012/1924. III. a. számu (megjelent a Néptanitók Lapja f. é. november 3-iki számában) megkeresése alapján felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes elemi rk. iskolák igazgatóságait, hogy a Magyar-Holland Kulturgazdasági R. vezetősége (Budapest, Üllői-ut 4.) által a tanulóifjuság részére összeállitott filmelőadás sorozatok a lehetőséghez mérten az iskolákban előadassanak és pedig évenként 6, legfeljebb 8 előadás keretében.

3476
1924

El. isk. évzáróvizsgálatok ideje.

Egymástól eltérő adott esetekből kiindulólag azon kéréssel fordultam a nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz, egységesen és kötelezőleg állapitaná meg az elemi iskolák megkezdését és az évzáró vizsgák idejét. A nagymélt. miniszter úr hivatkozással az 1922. évi 130.700/VIII. a. számu rendeletének 46. §-ban foglalt intézkedésére, bár nem emel az ellen kifogást, hogy az évzáró vizsgák szükséghez képest junius 16-tól kezdődőleg, tehát junius 30-ika előtt is megtartassanak, mégis megkivánja, hogy a mindennapi iskolában az iskolai szünnapok levonása után legalább 227 munkanapon keresztül folyjon a tanitás. Éppen azért elrendelem, hogy ez a tanitási naplókban nyilvántartassék. A tényleges tanitási napok a tanév megnyitásától kezdve sorszámmal láttassanak el. A kerületi tanfelügyelők iskolalátogatásaik alkalmával a megelőző tanévre nézve szigoruan ellenőrizzék, vajjon legalább 227 napon keresztül állandóan folyt-e a tanitás. A mulasztásokat e tekintetben szigoruan kérjék számon. Jelentéseikben pedig mindig térjenek ki, vajjon a megvizsgált iskolákban ezen rendelkezésemet pontosan betartották-e?

Datum Quinque-Ecclesiis, 2. Decembris a. 1924.

† **Julius m. p.**
episcopus.

Dunántúl n yomda rt. Pécs.

1924.

XII.

3699
1924

De additione opportuna invocationis Litaniis Sanctorum.

Commissio festorum tertii Centenarii a fundatione S. Congregationis de propoganda fide supplices Suae Sanctitati substravit preces, ut invocationem sequentem approbare atque praecipere dignetur, ut eadem Litaniis Sanctorum inseratur: *„Ut omnes errantes ad unitatem Ecclesiae revocare, et infideles universos ad Evangelii lumen perducere digneris: Te rogamus. audi nos.“*

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa XI. (Act. Ap. S. vol. XIV. p. 200.) dictam invocationem pro privata et publica recitatione, necnon pro additione Litaniis Sanctorum post invocationem: Ut cuncto populo Christiano, et approbare et ad universam Ecclesiam extendere dignatus est.

Vigore praesentium igitur ordinamus, ut invocatio ista nova loco notato Litaniis Sanctorum ubique inseratur et cum ceteris secundum praescripta recitetur.

3700
1924

Concursus pro parochia Bogdása.

Beneficium parochiale Bogdása per rudedonationem proprii parochi vacans et patronatui Ven. Capituli Cathedralis Quinque-Ecclesiensis obnoxium praesentibus concursui publico usque 1-um Februarii a. 1925. exponimus. Sacerdotes dioecesani, secus approbati linguae etiam croaticae gnari, velint suos recursus Patrono inscribendos usque dictum praefixum terminum Ordinariatui praesentare. Pro casu separationis filialis Sellye iuramentum novi parochi nominandi ad hanc non extenditur.

3701
1924

Personalia.

Guilelmus Pévald, vicearchidiaconus districtus Németbóly, parochus Szajkensis, erga preces proprias a munere inspectoris scholarum distr. relevatus, *Ludovicus Iselstőger* parochus Olasz-ensis vero eodem munere auctus est.

Emericus Wucskits, qui in partem inferiorem dioec. dimissus eam sine licentia magistratuum S. H. S. ingredi non potuit, in partem superiorem resusceptus et qua in coop. Olasz dispositus est.

3702
1924

A szentévi római zarándoklatok.

Az Országos Katolikus Szövetség és a szentévi zarándoklásokat előkészitő nemzeti bizottság a már több izben kiadott általános tájékoztatásokon kivül külön kérelmet is intézett az ország lelkészkedő papságához, melyben a tervbevett zarándoklások idejét, irányát, tartamát és költségeit közölve a hivek figyelmének szives és beható felhivását kéri a közös nemzeti zarándoklatok sikere érdekében. A lelki megujhodásnak, a katolikus nemzeti öntudat felébresztésének és megerősitésének, s az egész életre szóló nemes benyomások és emlékek szerzésének olyan kimagasló alkalmai lesznek ezek a magyar nemzeti zarándoklatok, hogy azokat nem tudom elég melegen egyházmegyém tiszt. papságának és hiveinek ajánlani. A lelkipásztorok tanulmányozzák tehát a szentévi zarándoklások adatait, körülményeit, hivják fel rájuk többször is hiveik figyelmét, függesszék ki a plebániatemplomok ajtajára, vagy más alkalmas külső helyére a nekik megküldött hirdetményeket, tájékoztassák a hozzájuk forduló hiveket s igyekezzenek velük együtt minnél többen résztvenni a római zarándoklatok valamelyikében. Megfelelő számu jelentkezések esetén a pécsi egyházmegye részéről minden egyes zarándoklaton külön szakavatott vezetőről is fog az egyházmegyei bizottság gondoskodni.

A netán szükséges bővebb tájékoztatások megszerzése végett forduljanak bizalommal akár az Orsz. Katolikus Szövetség irodájához (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.), akár az egyházmegyei központi bizottsághoz.

3703
1924

Adományok az uj pécsi plébániára.

A pécs-budai vámon kivül létesitendő uj plébánia céljaira legutóbb a következő nagylelkü adományokat fizették be: Mosonyi Dénes dr. püspöki ált. helynök egyszázmillió koronát, Beck Lajos c. prépost-kanonok, székesegyházi esperes-plébános hatvan millió koronát, Igaz Béla dr. prelatus kanonok tizmillió koronát, Hanuy Ferenc dr. c. apát, kanonok papnevelő intézeti kormányzó ötmillió koronát, Romaisz Ferenc praletus-kanonok kettőmillió ötszázezer koronát és N. N. egymillió koronát. Isten áldását kérjük a nemeslelkü adakozókra.

3704
1924

Az 1925. évi direktórium.

A jövő évre szóló direktóriumok az összes egyházmegyei plébániák részére még e hónap folyamán szétküldettek. Egy-egy füzött példány ára megkülönböztetés nélkül 15.000 korona. Az egyéneknek szóló példányokat az érdekeltek, a templomoknak és kápolnáknak szólókat pedig a vonatkozó pénztárak tartoznak kiegyenliteni. Az esedékes összegek D betüvel ellátott befizetési lapon legkésőbb 1925. január 20-ig beküldendők. Ezen napon tul a késedelmesek az összeg kétszeresét fizetik.

3705
1924

Közlöm a tiszt. papsággal, hogy az 1924. utolsó negyedévi nyugdijjárulékok befizetése szempontjából 1 mm buza árát 420.000 K-ban állapitottam meg. Nyugdijjárulék befizetési kulcsa.

3706
1924

Hivatkozással 1923. évi IX. körlevelemben 3058/1923. szám alatt közölt rendelkezésre értesitem az érdekelteket, hogy a papi tizedjáradékok az egyhm. alapitványi hivatalnál felvehetők. A járandóság csekélységére való tekintettel fel nem vett összegeket a papi nyugdijalapba fogom beutalványozni. Papi tizedjáradékok felvétele.

3707
1924

Az Orsz. Kat. Tanitóegyesületek Országos Szövetségének főtitkára fölterjesztést intézett a nagymélt. püspöki karhoz az 1908. évi XLVI. t.-c. alapján létesithető katolikus tanitói és ifjusági könyvtárak szervezése tárgyában. Ezen kérdésben a nagymélt. püspöki kar a jövő évi tavaszi gyülésén fog véglégesen határozatot hozni. Kat. tanitói és ifjusági könyvtárak szervezése

Tekintettel arra, hogy a katolikus és ifjusági könyvtárak tervszerü szervezésével és állandó szaporitásával mérhetetlen előnyök háramlanak kat. népoktatás- és nevelés ügyünkre, sőt messzemenő és értékes kihatása lesz magára a népmüvelésre és népnevelésre, épp ezért addig is, mig a nagyméltóságu püspöki kar határozata alapján a szóban forgó terv megvalósitható lesz, célszerünek mutatkozik, hogy az 1908. évi XLVI. t.-c. alapján kiadott 99.500/1924. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet azon fölhatalmazsát, hogy minden egyes népiskolai tanuló után 50 aranyfillér szedessék beiratási dij cimén, főleg a módozatokat illetőleg beható megfontolás tárgyává tegyük.

Csonkamagyarországon a legutóbbi statisztika szerint 2667 róm. kat. elemi népiskola van 5568 tanitóval. Minden tanitóra átlag 50 növendék esik, igy a tanulók száma 283.400. Ennyi növendék után évenként 50 aranyfillér alapon 141.700 aranykorona a beiratásidi dij, ami a mai papirpénzértékben kifejezve kettő milliárd és 400 millió koronának felel meg.

Minthogy ez az összeg a katolikus iskolák tanitói és ifjusági könyvtárára forditandó, — azok sikeres behajtása egyszeriben megoldáshoz segitené népmüvelésünknek ezt az eddigelé semmiképen meg nem oldott föladatát.

Épen ezért kivánatosnak tartom, hogy a kérdéssel egyházmegyém tanitó körei foglalkozzanak s akár gyüléseik jegyzőkönyvében, akár elnökeik utján a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanitóegyesület egyházi elnökségén keresztül hozzám véleményes jelentést tegyenek. Minthogy az ügy a

nagymélt. magyar püspöki kar 1925. tavaszi konferenciáján döntésre kerül, csak az addig beküldött és földolgozható véleményeket vehetem figyelembe.

3708
1924

A Szociális missziótársulat.

Egyházmegyém lelkipásztorai előtt nem ismeretlen a *Szociális Missziótársulat*, amelyet az Isten Országa szolgálatára Farkas Edit alapitványi hölgy szervezett meg 1911-ben, hogy a társadalom kiáltó anyagi és erkölcsi szükségletein segitsen. Az az áldozatos munka azonban, melyet a Társulat tagjai országszerte kifejtenek, indokolttá teszi, hogy a figyelmet reá ujból felhivjam.

A beltagok — az evangéliumi tanácsok alapján álló „nővérek" — életük teljes odaadásával, a kültagok és munkatársak pedig családi lekötöttségük és egyéb elfoglaltságuk mellett erejüknek és idejüknek fölöslegével szolgálják a szociális munkát — hajlamaiknak és tehetségeiknek megfelelően.

A Társulat kifelé való munkáját az *Országos Szervezet* foglalja egybe, mely budapesti Központjában „minta-szakosztályokat" állitott be, a vidéken pedig (ahol megfelelő talajra és megértésre talál a társadalombann, elsősorban a papságnál) *helyi szervezeteket* létesit, melyek az *Országos Elnökség* vezetésével és a központi szakosztályvezető-nővérek irányitása mellett a 9.131/1924. B. M. VIII. sz. a. jóváhagyott *alapszabályok* alapján, széleskörü szociális munkát fejtenek ki.

Mivel 1924. nov. 26-án jóváhagyásommal és támogatásommal a *pécsi egyházmegye* területén már müködő Szociális Missziótársulati Szervezetek egy egészbe: *A Szociális Missziótársulat Pécsegyházmegyei Szervezetébe* tömörültek, mely Zichy Lujza grófnő elnöklete alatt mindent elkövet a szociális munka minél nagyobb felvirágoztatására, kivánatos lenne, hogy e csatlakozott Szervezeteken kivül minél több egyházközségben megalakulna a Szociciális Missziótársulat Szervezete. Aki Egyházközsége területén e gondolatot meg akarja valósitani, forduljon élőszóval vagy irásban az *Egyházmegyei Szervezet* Elnöknőjéhez, Pécs, Szcitovszky-tér 7, avagy egyházi tanácsadójához Vértesi Frigyes dr. pécsi föreáliskolai hittanárhoz.

A Szociális Missziótársulat hivatalos közlönye és keresztény nőmozgalmi lapja: *Keresztény Nő*, melyet minden tag, mint tagilletményt kap; tag lehet minden kifogástalan keresztény nő, tagsági dij évi 50.000 korona.

A Szociális Missziótársulat intézményei: 1. *Központi Szeminárium*, I, Krisztina-körut 125. Az alapitó főnöknő és a Budapesten dolgozó nővérek otthona, noviciátus. Felvételért személyesen vagy irásban folyamodhatik az Általános Főnöknőhöz minden buzgó, szabad, katolikus nő, aki életét, az evangéliumi tökéletességre törekedve, a szociális munkának akarja szentelni. Néhány hónapi jelöltség után a teljesen zárt noviciátus év következik, melynek végén az illető fogadalmat tesz. 2. *Bethánia Szeretetház*, Szikszó, árvákat nevel. 3. *Ottokár Hadiárvaház*, Csobánka, Via Pomáz, Pest m. 4. *Gazdasági Nőiskola*, három évfolyammal u. o. 5. *Missziósház*, I, Városmajor

T9193—76 első Népgondozó (Népkonyha, Napközi Otthon, Foglalkoztató, Népgondozó hivatal). 6. *Üzemek:* I, Krisztina-körut 125, Kötőde, Ruha és Fehérneművarroda. 7. *Missziósbolt*: I, Krisztina-körut 125. 8. *Amerikai Népgondozó Settlement* Cleveland, Ohio, U. S. A.

A *Szociális Missziótársulat* Szt. Ignác konstitucióí alapján nyert Szabályzatot alapitó Főnöknőjétől, melyet a Szentszék 10 évi próbaidőre adott át. A *Szociális Missziótársulat* jelvénye a kék-kereszt, „Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, azt nekem cselekedtétek" véséssel.

Országos szervezetének jelvénye a kék-keresztes pajzs, jelszava: *Egység! Hűség! Fegyelem!*

A közel másfél évtizede áldásosan működő Társulatot tisztelendő papságom figyelmébe ajánlom, hogy egyházközsége területén annak szervezetét (a helyi viszonyoknak legjobban megfelelő szakosztály keretében) megalkossa és hiveinek figyelmét ráirányitsa, s azokat a buzgó nőket pedig, akik életüket teljesen az Anyaszentegyház szellemében végzendő szociális munkára óhajtják szentelni, a Társulatba való belépésre buzditsa.

3709
1924

Emlékérmek a szentévre.

A szentév alkalmából emlékérmeket szoktak kibocsátani. Ezuttal nálunk az Országos Katolikus Szövetség gondoskodik ilyenek forgalombahozásáról. Négy megfelelő emlékérem már meg is jelent, s ezeket a Szövetség a plébániahivataloknak küldi meg, hogy a hivekkel megismertessék. Felhivom tehát a ftdő lelkészkedő papságot, hogy a mintákat, amennyiben a központ még nem küldött volna ilyeneket, az Országos Katolikus Szövetségtől elkérni, a hiveknek alkalmas helyen és időben bemutatni, s azok megvételét ajánlani sziveskedjenek. Egy-egy emlékérem ára 6000 korona. Az Orsz. Kat. Szövetség cime: Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

3710
1924

Gyüjtés a budapesti tisztviselőtelepen épitendő templomra.

A templomépitő bizottság felhivását azzal adom tiszt. papságom tudomására, hogy a hiveket január hó utolsó vasárnapján minél bőkezübb adakozásra szólitsák fel. A begyült összeg csekklapon F. jelzéssel küldendő be.

Magyarország Nagyasszonyának dicsőségére és Istenben boldogult királyunknak I. Ferenc Józsefnek emlékezetére templomot emelnek a Tisztviselőtelepen.

I. Ferenc József az uj Magyarországnak egyik megalapitója volt, Budapest székesfőváros pedig az ő uralkodása alatt fejlődött európai nagy várossá. Nemes egyéniségének emléke tovább él minden jó magyar ember lelkében. A világháboru közben történt elhalálozása és a rákövetkező idők mostohasága megakadályozta a magyar nemzetet abban, hogy emlékét műalkotással méltóképen megörökitse. Az Osztrák-magyar monarchia kötelékébe tartozott országok közül Magyarországon létesül e templom alakjában

számára hódolatteljes emlék. A magyar katolikus egyház ezzel az alkotással is leróni igyekszik háláját legfőbb kegyura iránt, aki a XIX. és XX. század viharaiban minden károsodástól megoltalmazta.

Uj templomot nyer Budapest tisztviselő része is, melyet eddig sajnos, nem diszit Isten házának tornya. A vidékről a fővárosba költözött istenfélő magyar nép, mely a főváros fejlődő területeit az utóbbi évtizedek alatt megtöltötte, magával hozta atyáinak hitét, de folytathat-e gyakorlati hitéletet és megmaradhatna-e egyházához törhetetlen hűségében, ha nincs temploma? Ezért a katolikus megujulás diadalának elmaradhatatlan feltétele, hogy az uj városrészek népének méltó templomot emeljünk.

A templom épitését kezdeményező és azt 25 év óta szorgalmazó Szent István-Filléregyesületnek még a háboru előtti időből származó gyüjtéséhez a kat. Vallásalap és Budapest székesfőváros közönsége nagy összegekkel járul, azonban a mű költségei oly magasak, hogy a társadalom áldozatkészségére is mulhatatlanul szükség van. A hivek áldozatkészségéhez kell tehát fordulnunk, akik — hisszük — nem fogják támogatásukat megtagadni oly műtől, mely boldogult nagy királyunk emlékét fogja szolgálni s eleven hitéletet fakaszt egy 30.000-nyi hivőt számláló nagy városrész népében. — Budapest, 1924. november hó. — Izabella kir. hercegnő fővédnök, Dr. Csernoch János bibornok-hercegprimás, fővédnök. Dr. Sipőcz Jenő polgármester.

3711
1924

Dr. Erdey Ferenc „A cserkészpedagógia alapelve“ c. könyvének ajánlása.

Az ifjusági mozgalomban évek óta felette értékes eredményeket érnek el nevelőink a cserkészettel. Igen jó szolgálatot tett a nevelőknek Dr. Erdey Ferenc, kalocsai szentszéki jegyző, hogy a cserkészet vezetőgondolatát a keresztény bölcselet magaslatairól világitotta meg, amiért is könyvét igen melegen ajánlom. Alapára 2.25 kor., kapható az Árpád R. T. Könyvkereskedésében Kalocsán, és a Magyar Jövő r. t. könyvkiadó vállalátnál Budadesten VIII. Damjanich-u. 50.

Datum Quinque-Ecclesiis, 30. Decembris 1924.

✝ **Julius m. p.**
episcopus.